

LIBER IEREMIAE, SIVE, DE ACTIONE,

AD SACRI APPARATVS INSTRV-
CTIONEM, BENEDICTO ARIA MONTANO
HISPALENSI AVCTORE EDITVS.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

NOVI argumenti librum tibi studiose Lector edimus, non modo ad sacrarum scripturarum interpretationem, sed ad omnium ferè aliorum auctorum expositionem utilissimum; & multorum in sacra scriptura difficillimorum locorum indicem expeditissimum.

ANTVERPIÆ

Excudebat Christophorus Plantinus
Prototypographus Regius.

Anno M. D. LXXI.

BENEDICTI ARIAЕ MONTANI

HISPALENSIS IN LIB. DE

ACTIONE, PRÆFATIO.

MAGNAM olim antiquis scriptoribus, res omnes, quæcunque ad doctrinam amplificandam pertinere possent, quæ explicatissimas cum posteritate cōmuni- candi curam fuisse, multis & variis ad nostra usque tempora perdurantibus mo- numentis exemplisque agnoscimus & probamus. Nullum enim ferè vel earum, quæ secundum naturam constant, rerum, vel humanarum etiam actionum & cogitationum genus est, quod ab antiquis auctoribus vel studiose & copiose tra- ciatum, vel, quantum ad res ipsas cognoscendas aliorumque auctorum de illis explicandas rationes satis esse videretur, aperte indicatum non sit. Ex hoc enim studio & consilio, non solùm artium omnium præcepta & instituta profecta sunt, sed rerum ac verbo- rum obseruationes, & explications opportunissimæ plurimis & variis voluminibus, aut ex professio ad eam rationem conscriptis, aut ex aliorum argumentorū tractatione deducētis emanarunt, cum summa legentium utilitate, & ipsorum scriptorum laude iustissima. Neque verò ab antiquis tātū, sed à nostrę etiā ætatis eruditis, & de literarū studiis benemereri cupientibus viris, vehementer magnoq. cum fructu in huiusmodi etiam eruditionis rationibus consolidandis elabotatū est: aliis quidem antiquas discipli- narum artes explicatores aut etiam auctiores reddentibus; aliis verò magnam ex omni veterū & iunio- rum auctorum lectione supellectilis, & apparatus cōpiā ad multorum librorum difficilia loca explican- da ad antiquitatem ipsam iam ferè collapsam, & resarcendam & instaurandam suppeditantibus. qui- bus de rebus omnibus multa tum antiquorum, tum nostri sèculi doctorū circunferuntur scripta, quæ rerum & verborum cognitione dulcissima, pretium operæ legentium abundè gratum soluunt. Fuere namque multi, qui eum, quē Ori nomine dignétur, auctore imitati, de symbolis & Hieroglyphicis lu- culenter scripsérunt. quidā etiam de nominibus propriis hominum, deorū, quamvis vanorū, heroum, prouinciarum, montium, vrbium, fluuiorum, fontium & cæterarum huiusmodi rerum; deque he- rum omnium naturis & propriis singulorum ingeniis disseruerunt. Rursus multi de terræ situ, terra- rumque omnium partibus & naturis: alij de gentium & personarum moribus & ritibus, alij de ædi- ficiis, alij de vestibus, vasis, nauibus; alij de ludis & certaminibus; denique multi multa de variis re- rum generibus memoriae prodidere; quæ vel vsu sui, vel ab aliis auctoribus conscripta intelligen- di causa, scitu dignissima erant. Nullius autem horum scriptorum in omni genere labor extat, qui non probet perquam ineritissimè, vt pote ad iuuanda & promouenda discere cupientium studia institutus, & suscep-
Psal. 118. tu. Atque id cūm in omnibus aliorum auctorum classibus, in om- nium artium & linguarum, in omnium denique librorum scriptis explicandis, optimo iure com- mendatur; tum maximè in sacrorum Bibliorum rationibus omnibus exponendis, nunquam non commodum, opportunum, officiosum, laudabileque habetur: vt pote quibus infinitus diuinatum & humanarum thesaurus rerum, hominum generi utilestissimus, & cognitione usque dignissi- mus contineatur, cum summa verborum omnium proprietate, elegantia, gratuitate, exquisitissimaque singulorum opportunitate, ita, vt ne viuus Iothæ, immò nullius etiam apicis vel defectus vel redun- dantia notari à sapientibus possit; nihilque vel specie adeò minimum sit, vt vel negligendum, vel non attentè considerandum, & quæ fieri possit certissimè, & clarissimè cognoscendum esse censeatur. Quidquid enim in diuinis eloquiis verborum est, diuino consilio cogitatum, iudicio delectum, spiri- tu Dei pronuntiatum; denique totum solidum, totum plenum, totum utile, totum suaue, totum
maximæ & certissimæ sententiæ solidissimis fundamentis firmatum esse, ipsa diuinæ naturæ conside- ratio aperte docet. Atque ij, qui in illius sapientiae sacraria admissi aliquando sunt, manifestè proba- uere: sicut scriptum est, Principium verborum tuorum veritas. &, Reuelata oculos meos, & considera- bo mirabilia de lege tua. Et quæ dulcia fauibus meis, eloquia tua super mel ori meo. Quam qui- dem ob rem nihil à bonis & piis viris ad sacrorum scriptorum rationem explicandam, nihil, inquam, quoconque argumen-
to, siue id in Grammatica tantum, ac simplici verborum, & linguarum cogni- tione, siue in rerum etiam ipsarum notitia versetur, unquam scriptum esse arbitror, quod non vel ex studio ipso & animo scribetum, vel ex usu etiam & comoditate magna cum gratulatione suscipien- dum sit. Nihil præterea tam accuratum, aut tam plenum, & integrum existisse arbitramur, quod ipsorum librorum, quorum causa scriptum est, magnitudinem, dignitatem, amplitudinem, auctorita- temq. æquare valeat. atque ita nunquā in sacrarum scripturarū explicanda atq. expendenda sententia satis ab illo mortalium fuisse factum. Verum enim uero inter varia argumenta, quæ cūm ad propheta- norum, tum verò præcipue ad sacrorum librorum rationes explicandas feliciter à multis tractata sunt, unum illud cum priuis ad eam rem opportunum ab omnibus viris doctis prætermisum fuisse mira- mur, quod partem illam inter homines significantissimam & efficacissimam continet, quam antiqui auctores actionem dixerint, in qua habitus, gestus, situs & affectiones etiam corporum animorumq.

sunt. Et quidem actionem ipsam maximi esse ad hominum animos pulsandos, percellendos & immutandos momenti, Rethores antiqui omnes docuerunt; & plurimum in ea commēdanda oratoriae artis parte studij & eloquentiae posuerunt; atque in regulis ac praeceptis, ad eam moderandam, recteque ineundam rem tradendis, sedulam, & magno cum iudicio adhibitam nauauerunt operam. Verū in ipsis actionis generibus & formis indicandis, nullius, quod ad nostram notitiam hactenus peruerterit, opus extat; cuius ad exponendos sacros, vel prophanos libros usus aliquis sit. Id quod iis qui omnia, quæ conferant ad diuinorum scriptorum explicationem, querunt, deesse incommodè potest. Etenim non sine magno multorum locorum cognitu dignissimorum apud omnes auctores detrimento, hoc argumenti, & tractationis genus desiderari possit, quando multa apud antiquos loca sunt, quorum exacta sententia & significatio, nisi perspecta actionis ratione, haberi non potest: atque eiusmodi loca non satis aperte cognita, non nostris modò hominibus, sed antiquis etiam, immo & doctis, aut aliâs rerum, de quibus ageretur, non omnino insciis, magnam iniecerit difficultatem, duraturam etiam ad posteros usque, nisi à scriptoribus ipsis interpretatio fuissest etiam apposita; cui rei docendæ unum & alterum exemplum adferre modò satis fuerit. Quid Christus Iesus significaret illa, apud Iudeos, oratione, Cùm exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum: difficultum, & multis olim, & nunc ferè omnibus cognitu, atque in varias fortasè expositorum commentationes, vt multa alia, detortum fuissest; nisi sacer ipse Euangelista præsenti expositione subiunxisset: Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus. Illud etiam ab eodem Domino & magistro Christo Iesu pronuntiatum, interpretem etiam ad nostram cognitionem postulabat, eamque personam ipse quoque Euangelista egit: Amen, amen dico tibi, cùm essem iunior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cùm autem senueris, extendes manus tuas, & aliis te cinget, & ducet te quò non vis; hoc autem dixit, inquit Iohannes, significans qua morte esset clarificaturus Deum.

Iohann. 12.

Iohann. 21.

Atque hæc, aut horum saltem alterum cognosci illa ætate etiam citra interpretis operam à multis potuit, facile enim auditorum turba, quid Christus indicare vellet, intellexisse videtur; quippe Iohannes ipse narrat, turbam respondisse: Nos audiuius ex Lege, quòd Christus manet in æternum, & quomodo tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Et tamen eiusmodi exempla illa esse iudicauit Euangelista, quibus interpretatione opus esset, aliâs posteritati minùs aperte explicanda. Sed præter illa plusquam tria millia in sacris libris obseruari posunt: quæ cùm nullam expositionem adiunctam habeant, aut magno cum sententiæ dispendio ignorantur, aut saltem magnam elegantiarum partem secum latentem abscondunt. Neque verò in nostris tantùm, vt diximus, libris hoc accedit, sed in exterorum auctorum lectionibus etiam plurima sunt, quæ sensus habent in primis elegantes, si recte percipiuntur, plurimumque subducunt de lectionis fructu & iucunditate, si ignorentur: cuiusmodi vel illud unum, apud Horat. indicare libet, idque lectoribus exponendum siue diuinandum potius relinquere.

Imperat aut seruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.

Sunt autem huiusmodi à nobis obseruata apud exterios auctores innumera ferè exempla, de quibus aliquando, si Deus tantù otij & cōmoditatis concedat, nostra studiosis non ingrata (vt arbitramur) extabit diligentia. Sed antè sacrorum librorum lectioni & explicationi inseruire cupimus, quorū cum primis studio nos dedicauimus. Atque huius rationis totius, quam actionem vocamus, cùm notiam, tum usum non leuem esse, aut inefficacem ipsa primùm natura docet, quæ huiusmodi ferè omnium habituum & gestuum artifex est. adeò vt quæ linguis & sermonibus aliâs inter se plurimum differant nationes, tamen gestibus, & habitibus adeò conueniant, vt ipsis tanquam opportunissimis & certissimis interpretibus ad motus animi mutuò indicando utantur. Nam etiam inter hostes animis, moribusque dissidentes, studio & lingua dissimiles habitus communes sunt, quorum etiam citra sermonem usus est utriusque parti notissimus; inde est, quòd apud Historiographos habitus pacificatoris, & vltoris habitus, & minantis gestus, atque supplicum habitum frequens mentio est.

His etiam rebus illud non exiguae commoditatis accedit, quòd habituum & gestuum significatio, ad maius loci spaciū, & maiorem attendantium coronam, ad quam vox vlla vel contentissima pertinet, atque adeò non solùm attendantibus & auscultantibus, sed maximo etiam strepitu tumultuantibus turbis se se insinuat, ad quas vlli orationis integrum sensum peruenire, impossibile sit. Quam ob rem Pilatus nullo alio modo, suum, de Iesu Christi innocentia, iudicium & testimonium declarare ac protestari melius, apertius & communius potuit, quam vt postulata aqua, manus coram spectante populo & insano, proclamanteque vulgo, lauaret; ille enim gestus omnibus pariter conspicuus maius & apertius indicium, quam vox ipsa oratioque fuit: præterea etiam & diutiùs mentibus inhérente debuit. Verborum enim omnium, quæ audita sunt, parum fidelis custos memoria: rerum verò oculis conspectarum imaginis tenacissima est, & à pueritia ad ultimam usque senectam certissima conseruatrix. Adeò verò magna, certa, efficax & communis huius generis actionū significatio est, vt ex his tantùm olim genus quoddam scenicum constiterit, quod mimicum dicebatur, paucis aut nullis sermonibus adiunctis, tantum gestu, habitu & motu referens, quantum comicus verborum copia & apparatu explicare sua in arte posset. Legimus enim apud eos auctores, qui harum rerum testes esse potuerunt, fuisse artificem mimicum, qui profiteretur, se tantum in theatro aut senatu sola actione significaturum & expressurum, quantum disertissimus Orator eloqui dicendo posset. Quin ex Oratoriis ipsis

bus ipsis quorum summū studium in eloquentiæ partibus cognoscendis, expendendis, & exercitatione ipsa periculoq. factō probandis fuit, quidam primas, secundas, & tertias in eloquendo actioni tribuerunt: cæteri verò, si non tantum conesserunt, eam tamen vnam in dicendo dominari confessi sunt.

Atque adeò duarum artium, post literarum studia, nobilissimaru, picturæ & sculpturæ, non elegantiā modò, sed & significationem omnē ex hac vna actionis cognitione, peti, qui nō agnoscit, is omnino rudes oculos habet; neq. magis eiusmodi artificiorū vsu affici aut moueri, aut doceri potest, quam brutum. Nam neque pictor nec sculptor habetur peritus, qui vel signum simplex, nulloq. habitu notabile fingit, vel naturæ habitum & gestum, adeò expressè non imitatur, vt nullis verbis ad indicandum sit opus. Quanquam aut hanc omnem gestuū, & actionis totius rationem, antiquis non modò notam & exploratam, sed etiam in artem, & præcepta redactam fuisse putamus, tamen nullū vñquam ea de re librum, ab aliquo perito auctore editum fuisse, legere meminimus; quare existimamus artem illam, vt palæstritem, saltoriam, cæterasq. gymnicas imitatione & exercitatione magis, quam vllis descriptis documentis traditam fuisse: legimus enim Demosthenem celeberrimum Græcorum omnium Oratorem actionis perdiscendæ causa operam Satyro hypocritæ, hoc est mimo vel histrioni dedisse. Tamen opus de ea re ab aliquo descriptum nusquam legimus. Magnam itaque esse intelligimus optimis auctoribus omnibus cognitam, obseruatam & opportunè usurpatam illam partem, quam vno verbo actionem dicimus, eandemque quasi corporis sermonem vniuerso ferè hominum generi communem, & natura ipsa docente, cum magna vtilitate & efficientia usurpatum.

Quanquam verò in omnibus libris, quicunque hactenus vel soluta oratione, vel carmine bonorum auctorum opera prodiere, illa, quam actionem vocamus, ratio multis in locis sparsa obseruatur, atque diligentem sui cognitorem requirit, nullis tamen in scriptis aut maior, & frequentior, aut certior, & significantior, aut etiā opportunior, & in omnem partem aptior huiusmodi exemplorum copia est, quam in sacris Bibliorum voluminibus, in quibus nulla totius veræ sapientiæ, hoc est, diuinorum & humanarū rerum cognitionis, quæ contingere hominibus potest, desideratur pars. Namque in illis libris, vt nullum prorsus verbum mysterio & significatione ad propositum argumentum aptissima caret, & vt nulla omnino oratio aut vana aut ficta, aut simulata est, sed omnia in vniuersum locis, temporibus, rationibusque suis disposita, & cohærentia constant; ita etiam nulla non indicantur actionum genera, quæcunque dicentis affectus (quorum maxima & frequentissima in illis libris explicatio est,) consequi solent. Neque id in hominum rationibus describendis tantum, sed in aliarum etiam animantium, atque adeò in cæteris naturæ generibus, quæ sensu, cognitioneque carent, adnotatum obseruatur. Quorum quidem generum, quanquam pars aliqua adeò aperta claraque sit, vt indice atque interprete non indigeat: plurima tamen exempla sunt, quæ citra diligentem obseruationem intelligi rectè non possint, si tamen eam diligentiam sacrorum librorum lectioni deberi arbitramur, quam diuinum auctoris ipsius postulat nomen.

Verūm enim verò, inter tam multa piorum & eruditorum virorum, ad sacrortim voluminum explicationem vtiliter tractata argumēta, illud vnum à nobis hactenus desideratum omnino est, quod hanc eloquutionis rationem spectat. Neminem enim doctum virum, aut ex antiquis accepimus, aut ex nostro sæculo cognouimus, quidquam de hac omni re in lucem edidisse, quam tamen tractatione & explicatione dignissimam esse, nullus, vt arbitror, qui rectè attentèque considerauerit, inficias ibit. Fuere multi, qui de linguatum antiquarum, in quibus sacri libri conscripti primū sunt, Grammatica ratione, multa & diligenter obseruata scriberent. fuere, qui Dictionaria & verborum significations, studiosè & magno cum iudicio exponerent, qui de phrasibus, idiotismis, tropis, figuris, qui de temporum ratione & annorum serie accurate agerent. Non rari etiam qui symbola allegoriarumque materiam colligerent. Qui verò habituum, gestuum, affectionum, situumque figurās, modos, & significationes docerent, certisque libris exponerent, non sunt hactenus cōpertī. Atque ea quidem res, & sacrorum studiorum promouendorum cupiditas, q̄tia mirum in modum tenemur, in causa fuit, vt dum commentationibus in sacros libros conscribendis (quod nostrum præcipue studium est) materiam & farraginem omnem, ex assidua & diligentí lectione comparatam, & compotatam in aduersariorum nostrorum penū reponeremus, quorundam etiam argumentorum rationem habendam duxerimus, quæ vel ab aliis ante nos tradita, cumulari à nobis, aut expediri facilitiori modo possent: vel quæ cæteris prætermissa essent, à nobis inchoata, & pro ingenij & virium facultate ac temporis angustiis informata, & in medium prolata, aliis post nos pertractanda relinquenterunt; vt ita in vineam Domini Dei nostri omnes in commune, non quæ nostra, sed quæ proximorum, quæ Ecclesiæ matris omnium, quæ charitatis, quæ vtilitatis publicæ, denique quæ Dei voluntatis sunt, quærentes, vñusquisque pro crediti sibi, aut diuinitus concessi talenti fatione, opetas conferamus.

Igitur post expeditam Arcani sermonis interpretationem, quam Ioseph inscr̄simus, hunc sacri apparatus thesaurum, ea etiam parte augeri voluimus; quā ad actionum præcipua & cōmunia genera explicanda conferre posse intelleximus: cui HIEREMIAE nomen propterea indidimus, quod sacer ille Vates, si quisquam alias maximè, huiusmodi habituum & gestuum figuris spectabilis est, ob variam & multiplicem affectuum naturam, quibus ex varia, quam iniit, conditione, & legationis suæ persona multiplici permotus est. Neque verò nos omnia in vniuersum exempla, hoc in libro recensuimus, sed summa tātūm genera, naturæ ordinem secuti, in habitum, gestum, & situum ratione perstrinximus,

additis in unoquoque genere ternis aut quaternis variorum locorum exemplis, quæ & sui explicandi lectoribus copiam facere possint, & iis, qui idem argumentum persequi voluerint, viam munire, ut existimamus non importunam. Dum vero de humani corporis & membrorum habitu, gestu, situ & affectu nobis differendum proponeremus, cæterarum etiam rerum variam affectionem, quod & ipsa significationis expers non sit, obiter indicandam duximus. Neque tamen eo modo aut actum agere, aut huius libri rationes cum alterius, qui de Arcano sermone appellatur, confundere videbamur, aliud enim est agrum naturæ suæ definitione aut loci significatione, aut adiuncti cuiuspiam adnotatione considerare, aliud eundem lugentem, vel arenem, vel ridentem obseruare. Illud enim naturæ ipsius ingenium, hoc habitum vel affectionem spectat. Quod vt inter se distinctum est, ita etiam iudicio facile inter nosci potest. Quod supereft, pium lectorem oratum volumus, vt nostrorum laborum rationem, non tam ex re ipsa, quam ex propenso erga sacras literas, earumque cultores probos animi nostri studio definiat. Antwerpia Idibus Martii. Anno c. 15. I. 5. Lxxi.

DE RATIONE HABITVS ET GESTVS, EORVM QVE COGNITIONE ET VSV BREVIS QUÆDAM PRÆCEPTIO.

X habitibus & gestibus quidam simplices sunt, vt iacere & stare: quidam compositi, vt sedere, equo vehi, atque vt simplicium simplex, ita compositorum composita etiam, & variis rationibus constans est significatio: id quod in exemplis obseruatum ad eiusmodi rationes alias cognoscendas & sui erit. Rursus ex utroque superiori indicato genere, alij naturæ vi cogente ex affectionibus proficiscuntur, atque hi cōmunes omnibus nationibus cūm sint, perpetuam quoque ac certam apud omnes significationem habent, vt sedere aut iacere miserorum & marentium, sublimes oculi superborum, demissi modestorum aut pudibundorum. Alij vero ex voluntate, studio & cogitatione atq; imitatione oriuntur, atque hi non omnibus communes, neque & ubique idem sunt, vt stare orantium & spectatorum. Sunt & habitus ex consuetudine initi & frequentati, vt vnguentorum & cineris vsus, ille ex hilaritate & iucunditate, hic ex mæstitudine cæptus. Ex iis etiam, qui consuetudine constant, quidam solennes sunt, vt capitio velatio damnatorum. Est rursus aliud habituum genus, cuius formæ, non uno apud omnes eodemque modo spectantur, sed pro vario singularum personarum animo & studio aliter atq; aliter fiunt, quorum singulares seorsum significationes reddere, difficultum est; si formæ ipse tantum respiciantur, quæ exemplo simili plerunque carent, vt caput inter genua ab Helia coniectum, Helisei in puerum & vita functum procubitus. Si vero genus ipsum consideratur, facile in formarum significationes penetrabitur. Sumuntur etiam habitus ex munere atque officijs ratione, vt sedere docentium, & stare discentium, præcedere ductorum, sequi militum & discipulorum. Sunt prætereà habitus quidam in signum, testimonium, & diuturnum rei gestæ monumentum, vt lotio manuum à Pilato, coram populo inita: & excusio pulueris pedum, ab Apostolis aliquando facta. Atque ad hanc rationem multi Prophetarum habitus referuntur. Porro quidam gestus & habitus virtutum aut vitiorum sunt indices, vt irrisorum, labra mordere, pede terere, amicorum arridere, gratulari. Nonnulli etiam aliquando virtutem indicant, nonnunquam vero vitium arguunt, cūm tamen ijdem sint habitus. quoniam vitium virtutes non raro imitatur, vt extensum collum libertatis nonnunquam, interdum vero insolentiae signum est. Atque ad hoc genus pertinent nota omnes. quorum frequens in Sapientialibus vocatis libris vsus est. Accidit autem aliquando, vt habitus non propriam formæ suæ significationem ex vsu habeat, sed eam, quæ propriè contraria est, idque ex abusu, vt purpura Christo à militibus, non ad confessionem regni, sed ad irrisiōnem & sarcasmō inducta est.

DE PORTENTOSIS ACTIONIBVS.

PORRO genus illud apud Prophetas, insigni quadam nota obseruatum, propriam certamque exigit, ad cognoscendam animi attentionem, quod rara aliqua & illustri actione spectatur, ac singularem aliquam & diuturnam mentione recolendam, maioriique animi motu excipiendam significationem habet. Huius autem formæ multæ at variæ sunt variis exemplis indicatae: vt quod Moyses puluerem pugillo comprehensum, in æra iactauerit, aduersus omnem terram Ægypti. Iosuas hastam contra Hai, expugnationis significande causa, tetenderit: eodemque iubente, principes Israelitæ pedes captorum regum ceruicibus imposuerint. Isaias liberos certos ex diuino decreto genuerit, nominibusque appellauerit portentosis. Moyses velatus prodierit, cordis Iudeorum cæcitatem, & veteris Testamenti obscuritatem indicans: Ezechiel vasa captiui iussis Dei parauerit, in signum Israeliticæ transmigrationis. Iesus Christus puero ostendo, simplicitatem præceperit: Angelus fortis molarem lapidem in mare projiciens, dixerit, Simili impetu projectetur Babylon. Et huiusmodi plurima, quorum rationem satis vt arbitramur idoneam, ex nostris in Hoseam Prophetam commentariis petere, propriam autem singulorum expositionem, aut ex horum librorum, de Arcano sermone & Actione, diligenti lectione obseruare, aut à nobis certo opere, ad eam rem composite, si Deus vota probet, expectare licebit. Hoc autem genus omne portentosarum actionum appellamus; quod ad res certas, diuini consilij decreto portendendas, est institutum. Quæratio non modo à veris Prophetis frequentata, sed à pseudoprophetis etiam est usurpata; nec raro apud gentium auctores obseruatur. Sedechiam enim mendacem Vatem veri portenti ementita imitatione cornua sibi aptasse legimus. Aristotelem prætereà iam fermè morientem vīnum Lesbium Rhodio prætulisse, vt Theophrastum Menedemo anteponeret. Alexandrum è nauī Asiam iaculo petuisse. Eundem Hephaestioni amico os annulo obsignasse, ad taciturnitatis commendatae significationem.

Exod. 9. 9.
Iosue. 8.
Iosue 10.
Isai. 7. 3.
2. Cor. 3.
Math. 18.
Apocal. 18.
2. Paral. 18.
Gell. lib. 2.
cap. 5.
Achilles
Bochius
libro sym-
bol. 117.
Diodor. Si-
cucus, Iusti.
Curtius.

DE HABITV ET GESTV.

HABITVS & gestus vel animantium, vel anima carentium rerum sunt: ut Caeli & Terræ habitus siue habitudo, quam faciem recte dicere possumus. Agrotum & aquarum facies, quoque obseruamus & notamus. Sed inter cunctas animantes nullum genus est, quod pluribus & significantioribus habitibus afficiatur, quam homo, cuius rationes hoc in opere explicabimus. Spectantur autem habitus vel in toto corpore, vel in corporis partibus, singulisque membris, ut in capite, manibus, cruribus & pedibus. Porro ex habitibus, alij ad affectum eius, qui ita habet: alij vero ad effectum, & ad efficacitatem referuntur, ita ut quosdam passiuos, actiuos quosdam dicere possimus. Atque huiusmodi obseruata distinctio utilis valde erit, ad sententiarum & locorum explicationem vestigandam.

Naturæ autem ordinem sequuti, de singularum humani corporis partium primum, deinde vero de totius corporis habitu atque situ differemus.

DE CAPITIS HABITV ET GESTV.

CAPITE operto esse aliquem, damnationis ad supplicium, & explosi hominis, atque à ciuitatis & viuæ communione ab alienati signo fuisse, apud quosdam populos intelligimus. ut ex historia Hester, Amani faciem prolata à rege sententia cotinuò fuisse velatam obseruamus. Solent etiā homines ipsi summa modestia, simul etiam maximo pudore affecti sibi caput velare, cæterorum occursum & colloquium, consolationemque declinantes; quod idem Aman Syrus fecisse dicitur, s. s. e. Reuerlusque est Mardochæus ad ianuam palati, & Aman festinavit ire in domum suam, lugens operto capite. Et confusi sunt, & afflitti, & cooperuerunt capita sua.

Luctus. **M**odestia. **H**umilia-
tio. **I**eiunium. **C**inis. **P**ulus.
Isa. 58. 5. **L**ætitia.

Capitis demissio modestiam, luctum, dolorem & humiliationem consequitur, estque is habitus solennis, iis, qui diuinæ iræ deprecandæ causa ieitunt: quamquam id nonnunquam vitio hominū, simulatione magis & imitatione veritatis, quam certo & constanti animi proposito fiat. Additur autem huic affectioni, cinis & puluis, & sacco induit totum corpus, s. s. e. Nunquid tale ieiunium elegi, per diem affliger hominem animam suam? Nunquid cōtorqite quasi circulum caput suum, & saccum, & cinerem sternere?

Isa. 61. 3. **L**uctus. **I**te. 48. 37. **S**ervitus. **L**abor.

Vnctum & coronatum caput lætitiam ostendens habitus est, s. s. e. Ut ponarem lugentibus Sion, & darem iis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu. Caput caluum, barba rasa, saccus in lumbis, luctum arguunt magnum, s. s. e. Omne enim caput caluitum, & omnis barba rasa erit, in cunctis manibus colligatio, & super omne dorsum cilicum.

Eccl. 29. 13. **S**uperbia. **P**sal. 82. 2. **I**sa. 35. 10. **I**sa. 51. 11. **P**udor. **C**onsternatio. **M**iseria. **T**hem. 2. 10. **L**uctus. **I**ob. 2. 2. **F**ons.

Caput depilatum & humerus leuis, magni & assidui laboris argumentum, s. s. e. Nabuc-Donosor rex Babylonis seruire fecit exercitum suum, seruitute magna aduersus Tyrum, omne caput decaluatedum est, & omnis humerus depilatus.

Caput attollere, superbientium & arrogantium gestus est. ut, Quoniam ecce inimici tui sonuerunt, & qui oderunt te, extulerunt caput.

Caput altum & erectum victores ferunt, estque lætitiae, ouationis & victoriae signum, s. s. e. Et lætitia sempiterna super caput eorum. gaudium, & lætitia obtinebit. Contrà vero caput in terram demissum, modestiam, pudorem, & animi consternationem arguit, s. s. e. Abiecerunt in terram capita sua virgines Ierusalem. & ad miserrimam rerum conditionem indicandam illud factum cit. Abiecerunt in terram capita sua virgines Ierusalem.

Caput terra inspergebant, suam vel alienam calamitatem lugentes. Sic enim amici Iob cum eleuassent procul oculos suos, non cognouerunt eum, & exclamauerunt, scissisque vestibus, sparserunt puluerem super caput suum in cælum. Et cum audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, & indutus est sac-

mantes plorauerunt, scissisque vestibus, sparserunt puluerem super caput suum in cælum. Et cum audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, & spargens cinerem capiti suo, in platea ciuitatis voce magna clamauit.

Caput mouere, alienam calamitatem vel admirantes, vel irridentes solent, s. s. e. Omnis, qui præterierit per eam, obstupescet & mouebit caput suum. Et posuisti nos in similitudinem gentibus, & commotionem capitum in populis. Sic qui Christo crucifixo insultabant, mouebant capita sua, dicentes, &c. Et spreuit te, & subsannauit te virgo filia Sion, post tergum tuum caput moxit, filia Ierusalem.

Manus super caput habens fœminam, anxij nimis, dolorisque animi perturbationem prodit, s. s. e. Et manus tuae erunt super caput tuum, quoniam obtruit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis prospectum.

Illud vero singularis cuiusdam studij & magnæ fidei atque efficacis intentionis argumentum est,

quod Helias egit, dum Deum reuocandæ in terras pluuiæ causa oraret. Solent enim qui plurimum confidunt in amicitia eis, quem de re grati aliquam appellare, orareque parant, laboriosum aliquem atque difficilem sibi habitum aptare. quem non aliâs, nisi re impetrata, mutandum profiteantur; ita, ut is, apud quem agitur, vel personæ charæ ratione habitæ, vel laboris constanter suscepit auctoritati causa, id, quod postulatur, tandem cōcedat. neque enim graue amici propositum perrumpere possunt, neque laboris illius suscepti spectaculum ferre diutiū. Sunt, qui iurent, se neq. esuros neque bibituros. Sunt, qui se ex uno loco & situ discessuros negent, antequam impetrant. Efficientissima igitur fide, & maxima spe instructus Helias, difficillimū omniū, quos ferre humani corporis membra possunt, habitum situmq. induxit. qui Deum prophetæ amatem, & fidem maximam probantem ad concedendam, imò ad festinandam pluuiam, permouit, s. s. e. Elias autem ascendit in Carmel, & pronus in terram posuit

faciem suam, inter genua sua; & dixit ad puerū suum, Ascende, & prospice contra mare. Qui cum ascendisset, & contemplatus esset, ait, non est quidquam.

Et rursum ait illi, Reuertere septem vicibus. Et in septima vice, ecce nubecula parua quasi vestigium hominis ascendebat de mari. qui ait, Ascende, & dic Achab, Iunge curtum tuum & descendere, ne occupet te pluia. Totus hic locus quanquam orandi & pre-

candi verbis non explicatis, tamen feruentissimam, attentissimam viri sancti, & postulata instanter, summaque cum contentione urgentis orationem describit. Fuit enim illa actio omnis oratio mera & vehemens, verbis efficacissimis & gestibus ad diuinam misericordiam conciliandam studiosè adaptatis constans. Sic enim ipse idem dixerat, Vbi erit Dominus Deus Israel, in

cuius conspectu sto; Si erit annis his ros & pluia, nisi iuxta oris mei verba. Et Iacobus aperte hunc locum exponit: Elias homo erat similis nobis passibilis; & oratione orauit, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & mensis sex; & rursum orauit, & cælum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum.

Capite aperto orare viros decet, ad ingenuitatis significacionem, foeminas vetò velato capite, ad subiec-

tionis professionem & pudoris commendationem.

FRONS.

Frons durâ ad obstinationis & contumaciæ, per- Contumacia. Impudentia.

fidiæ impudentiæque notas refertur: Omnis quippe domus Israel attrita fronte est, & duro corde. Et ner- us ferreus, certus tua, & frons tua ærea.

CERVIX.

Cervix inclinata & supposita, laboris & setui- Laboris suscep-
tutis atque negotii susceptionem significat. Ita Paulus, Röm. 16. Salutare, inquit, Priscam & Aquilam adiutores meos

in Christo Iesu, qui pro anima mea cefuices suas superposuerunt.

CORNV.

Victoria. Thren. 2. 17 CORNV ad homines figuratè translatum potentiam significat, idque exaltatum præstantiæ & victoriæ signum est, s. s. e. Lætificauit super te inimicum, & exaltauit cotnu hostium tuorum.

CAPILLVS.

Indignatio Dolor. Ester. 9. Ierem. 1. 6. Ierem. 47. Mich. 1. Ierem. 7. 29. Nazareni votum. Aitor. 18. Timor. Perturbatio Iob. 4. Condicio misera. Gnes. 41. CAPILLVS capitidis ornamentiū est, alio tamē modo viris quam fœminis, vt Paulus in epistola ad Corinthios missa, differit. Capillorum euulso & lacero, indignationem & dolorem, aliqua ex causa vel publica, vel priuata, acceptum arguit, s. s. e. Cumque audissem verbum istud, sedi pallium meum, & euulsi capillos capitidis mei, & barbae, & sedi mœrens. Et non sepelientur in terra ista, & non se incident, neque caluitum fiet pro eis. Et venit caluitum super Gazam. Et decaluare & tōdere super filios delitiarum tuarum. Dilata caluitum tuum sicut aquila. &, Tonde capillum tuum, & projice, & sume in directum planctum. Capillorum tonsio Nazareni votum significat. Sic enim Paulus, qui votum nuncupauerat Cenchrīs, caput Ierosolymis totondit.

Capillorum & pilorum omnium horror & asperitas, timorem, subitamq. perturbationis inuasionē indicant, s. s. e. Et cùm spiritus me præsente transiret, inhorruerunt pili carnis meæ. More etiam gentium receptum est, vt qui vinceti, capti, aut aliâs durissima conditione oppressi sunt, comam crescere sinant, vitæque suæ statum miserum illa negligentia sui testentur. Sic enim legimus, Iosepho de carcere educto tonsum fuisse capillum.

AVRIS.

Attention. Psalm. 101. Psalm. 30. Proverb. 4. Ierem. 7. 14. Corripere. Monete. Iob. 36. Ier. 50. 4. Arcanum. Lnc. 1. 2. Impersuasibilis. Aversatio. Psal. 57. 5. Pron. 21. 13. Ier. 33. 15. Aitor. 7. 57. 4. Reg. 21. 12. Mich. 7. 16. AVREM inclinare, attendentis, & rem libenter cognoscere cupientis est, idque ad optimum iudicem & gubernatorem, atque etiam ad probatum propositæ doctrinæ discipulum pertinet, s. s. e. In quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam. &, Inclina ad me aurem tuam, accelera vt eruas me. &, Fili mi, ausculta sermones meos, & ad eloquia mea inclina auren tuam. Est etiam idem habitus obedientium, s. s. e. Et non audierunt, neque inclinauerunt aurem suam. Aurem reuelare, est aliquem corripere & monere, s. s. e. Reuelauit quoque aurem eorū, vt corripiat, & loquetur vt reuertantur ab iniquitate. Et eripiet de angustia pauperem, & reuelabit in tribulatione auren eius. Et manè erigit mihi aurem vt audiam quasi magistrum.

Dicere in aurem alicui quidquam, rem arcanam & non euulgandum consilium indicat: Cuius contrarium est, In tectis dicere aut propalare. vt, Quod in aurem loquuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Aures obthurant vel alio modo continent, quicunque proposito consilio sese impersuasibiles reddunt, s. s. e. Sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas quæ non exaudiet vocem incantantis, & benefici incantantis sapienter. &, Qui obthurat aurem suam ad clamorem pauperis, ipse clamabit & non exaudietur. &, Qui obthurat aures suas, ne audiat sanguinem. Hoc habitu Iudæi quondam sese à Christi doctrina abalienatos ostenderunt, s. s. e. Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas. Aures tinnientes terrorem & pauorem significant maximum, s. s. e. Ecce ego inducam mala super Ierusalem & Iudam, vt quicunque auctoritatem dierit, tinniant ambæ aures eius. &, Ponet manus suas super os suum, aures eorum tinnient. sic Hebraicè.

OCVL.

Superbia. Pron. 21. 4. Ier. 2. 11. OCVL in sublime ex consuetudine & proposito elati, arrogantiæ atque superbiæ indicium faciunt, s. s. e. Exaltatio oculorum, est dilatatio cordis. Et oculi sublimes hominum humiliabuntur. Contrà

verò oculi humiles modestiæ habitum preferunt, s. s. e. Modestia. Iob 2. 29. Lnc. 1. 2. 1. Qui inclinauerit oculos suos, ipse saluabitur. Sic publicanus orans, nec oculos ad cælum eleuare volebat.

Oculos attollunt orantes & petentes aliquid à Deo, Oratio. Iob. 1. 4. Lnc. 1. 7. 1. s. s. e. Iesus autem eleuatis sursum oculis, dixit, Pater, gratias ago tibi, &c. Et in coena, eleuatis oculis in cælum gratias egit, & fregit. Et hæc loquutus Iesus, eleuatis oculis in cælum, dixit, Pater venit hora, &c. &, Attenuati sunt oculi mei suspicentes in excelsum.

Oculos Iesus ad discipulos suos attentionis petendæ & intentionis suæ indicandæ causa conuertit.

Oculi auersi, negantis aut fastidientis vel dissimilantis, aut negligentis gestum ostendunt, s. s. e. Fili eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne auertas à paupere. &, Non auferet à iusto oculos suos. &, Auerte oculos meos ne videant vanitatem.

Oculi igniti, aciem acutam visus, nihil impurum dissimulantem aut consentientem, s. s. e. Hæc dicit filius Dei, qui habet oculos tanquam flammarum ignis.

Oculi nictantes malitiosos mores arguunt, cogitationesque indicant peruersas & noxias, s. s. e. Nictans oculo fabricat iniqua, & nemo eum abiijciet: in conspectu oculorum tuorum condulcabit os suum, &c. Et homo apostata vir inutilis, graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur. &, Qui oderunt me gratis, & annuant oculis. &, Qui annuit oculo, dabit dolorem.

Oculi lachrymis deficientes, vehementissimum & dolor vehementissimum dolorem indicant, qui leuari vel flendo nequeat. vt, Defecerunt lachrymis oculi mei, turbata sunt viscera mea.

Oculi deficientes, intentum obtutum, attentionemque maximam spectandi aut exspectandi demonstrant. Attention maxima & Expectatio. Psal. 113. 82. Ierem. 14. Psal. 68. 4. vt, Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes: Quando consolaberis me? &, Defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Et defecerunt oculi mei dum spe ro in Deum meum.

Oculos attollere in rem aliquam, est ei attendere, cupideque animum aduertere, promptamque voluntatem erga rem illam significat, s. s. e. Qui in sanguine comeditis, & oculos vestros eleuatis ad immundicias vestras. Et oculi Domini super iustos.

Oculi clausi meditantem & cogitantem animum produnt, idque non raro in malam partem interpretamur, s. s. e. Qui attonitus oculis cogitat prava, mortdens labia sua, perficit malum. Hebraicè, oculis clausis, ad verbum est.

Oculos aperire, vigilantium & attendantium est, Vigilantia. Attention. Pro. 20. 13. 1ob. 27. 15. s. s. e. Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos & saturare panibus. &, Diues cum dormiet, nihil secum auferet, aperiet oculos suos, & nihil inueniet.

Leuare oculos, gestus est eius, qui nouo aliquo nuntio vel spectaculo nouam lætitiam & aduersarum rerum mutationem in melius excipit. Sic Isaías, Leua in circuitu oculos tuos, & vide, omnes isti congregati sunt, filii tui de longe venient, & filiae tuæ de latere surgent.

Ad oculos omnis transeuntis aliquid facere, est rem manifestare: publica enim & manifesta esse necesse est, quæ viatoribus patent, s. s. e. Et dabo te in desertum & in opprobrium gentibus, quæ in circuitu tuo sunt, ante oculos omnis prætereuntis.

Porrò oculi & animi affectionem, & morbi in corpore significationem exhibent, s. s. e. Et oculi mei languerunt præ inopia. Oculos habendo non videre est, non obseruare res, neque ex rebus conspectis aliquid cognoscendo intelligere. Itaque penè est in brutum degenerare, atq. adeò inanimatis statuis similē reddi aliquem, s. s. e. Nondum cognoscitis neque intelligitis, adhuc excæcatum habetis cor vestrum, oculos habentes non videtis.

LACHRYMÆ.

LACHRYMÆ in maxillis, luctum miserabilem & incon-

Lob. 2. 29. Lnc. 1. 2. 1.

Ier. 38. 14.

Attentionis para. io.

Intencio. Lnc. 6. 20.

Abnuer. Fastidire. Diffimulare.

Eccles. 4. 1. Deut. 15. 9. Iob. 36. 7. Psalm. 118. 37.

Acutum iudicium & putum.

Apoca. 2. 18 Malitia. Nequitia. Ecc. 27. 15.

Pro. 6. 13.

Psal. 3. 19.

Pro. 10. 1.

Tben. 2. 11.

Psalm. 113.

82.

Ierem. 14.

Psal. 68. 4.

Ezech. 33. 25.

Psal. 33. 16.

Psalm. 16. 10.

Psalm. 16. 11.

Psalm. 16. 12.

Psalm. 16. 13.

Psalm. 16. 14.

Psalm. 16. 15.

Psalm. 16. 16.

Psalm. 16. 17.

Psalm. 16. 18.

Psalm. 16. 19.

Psalm. 16. 20.

Psalm. 16. 21.

Psalm. 16. 22.

Psalm. 16. 23.

Psalm. 16. 24.

Psalm. 16. 25.

Psalm. 16. 26.

Psalm. 16. 27.

Psalm. 16. 28.

Psalm. 16. 29.

Psalm. 16. 30.

Psalm. 16. 31.

Psalm. 16. 32.

Psalm. 16. 33.

Psalm. 16. 34.

Psalm. 16. 35.

Psalm. 16. 36.

Psalm. 16. 37.

Psalm. 16. 38.

Psalm. 16. 39.

Psalm. 16. 40.

Psalm. 16. 41.

Psalm. 16. 42.

Psalm. 16. 43.

Psalm. 16. 44.

Psalm. 16. 45.

Psalm. 16. 46.

Psalm. 16. 47.

Psalm. 16. 48.

Psalm. 16. 49.

Psalm. 16. 50.

Psalm. 16. 51.

Psalm. 16. 52.

Psalm. 16. 53.

Psalm. 16. 54.

Psalm. 16. 55.

Psalm. 16. 56.

Psalm. 16. 57.

Psalm. 16. 58.

Psalm. 16. 59.

Psalm. 16. 60.

Psalm. 16. 61.

Psalm. 16. 62.

Psalm. 16. 63.

Psalm. 16. 64.

Psalm. 16. 65.

Psalm. 16. 66.

Psalm. 16. 67.

Psalm. 16. 68.

Psalm. 16. 69.

Psalm. 16. 70.

Psalm. 16. 71.

Psalm. 16. 72.

Psalm. 1

& inconsolabilem, ex causa cognita & iudicata, & graui arguunt, s. s. e. Plorans plorauit in nocte, & lachrymæ eius in maxillis eius: non est, qui cōsoletur eam, &c. In oratione lachrymæ affectum arguunt maximum, s. s. e. Audiui orationem tuam, & vidi lachrymam tuam, ecce sanauit te. Lachrymæ aliquando lætitiae ob tenerè dilectam personam acceptæ argumentum sunt, s. s. e. Festinavitque, quia commota fuerant viscera eius, super fratre suo; & erumpabant lachrymæ, & introiens in cubiculum, fleuit.

N A R E S.

In naribus magna vel iræ vel lenitatis significatio est: Nares enim vento vel fumo incensæ, iram grauissimam & præsentis vltionis aidam significant, s. s. e. Ascendit fumus de naribus eius, & ignis ex ore eius vorabit, carbones succensi sunt ab eo. & gloria narium eius terror. Contrà verò summæ lenitatis indicium est natum latitudo, & facilitas respirationis. Atque lenitas & patientia Dei hac imagine indicatur, qui perpetuò à Prophetis נָבָּנִים, id est, latis naribus est appellatus, pro quo Interpres noster, longanimis, vertit.

Applicabant ramum ad nares, certa vani cultus ceremonia ad ortum Solis adorantes, quasi odoris suavitatem Soli tribuentes & ascribentes, s. s. e. Quia repellentes terram iniquitate, conuersi sunt ad irritandum me. Et ecce applicant ramum ad nares suas.

Circulus in naribus quibusdam iumentis inseritur domandi & ad ministerij vsum ducendi causa, s. s. e. In sudibus perforabit nares eius. &, Ponam circulum in naribus tuis, & hamum in labiis tuis.

Ventum naribus colligens animal, irquietum, inconstansque esse arguitur, s. s. e. Et onagri steterunt in rupibus: traxerunt ventum quasi dracones. defecerunt oculi eorum, quia non erat herba.

O s.

O s apertum interdum consultò & grauiter orantem aut docentem significat. vt, Aperiā in parabolis os meum. &, Aperiens os suum, docebant eos. &, Aperiens Philippus os suum. Et in illa die aperietur os tuū, cum eo, qui fugit; & loqueris, & non silebis vtrā.

Et tibi dabo apertum os in medio eorum, & scient quod ego Dominus. Huiusmodi multa exempla ad gratiarum actionē referuntur. Et tibi dabatur os apertum in medio eorum; & scient quod ego Dominus.

O s in aliquem apertum vel dilatatum irrationem & insultationem significat. vt, Aperuerunt super te os suum, omnes inimici tui sibilauerunt & frenduerūt. &, Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. Aliquando etiam inimicitiam & rabidam nocendi audiatur. vt, Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens & rugiens. &, Dilatauerunt super me os suum, dicentes: Euge, euge, viderunt oculi nostri. &, Non magnificabis os tuū in die angustiæ.

O s obserare vel obseruare, silentium & arcani consilij custodiam significat, vt ne quid temere vel imprudenter effutiatur, s. s. e. Ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui.

Manus super os imposta eorum habitum describit, qui veritate redarguti, aut potestate, auctoritateque conuicti obmutescunt, pudefactique tacent, s. s. e. Videbunt gentes, & confundentur super omni fortitudine sua; ponent manum super os, aures eorum surdæ crunt. Huc pertinet illud, Obmutui, & non aperui os meum, quoniam tu fecisti.

O svertere, aut peruertere, eorum est, qui aliud præsentes, aliud absentes dicunt, duplicitum videlicet & inuidentium hominum, s. s. e. Annuens oculo, fabricans iniqua, & nemo eum abiicit, & in conspectu oculorum tuorum condulcabit os suum, & super sermones tuos admirabitur. Nouissime autem peruerteret os suum, & in verbis tuis dabit scandalum. O s in puluere depositum ad illum habitum refertur homi-

nis orationi & deprecationi intenti, miseriamque suam ostendentis, & misericordiam humiliiter implorantis, constitutione totius corporis & oris, laboriosa & misericordia, atque omnino demissa, & ad diuinam placandam iram, magno animi studio, magnoque suæ indignitatis ostentu accommodata, s. s. e. Bonum est viro cùm portauerit iugum ab adolescentia sua: sedebit solitarius, & tacebit, quia leuabit super se. Ponet in puluere os suum, si forte sit spes. Huiusmodi miserabilem habitum illa significant, Abiecerunt in terram capitâ sua virgines Ierusalem.

O s Paulo percussum, quamvis malignitate & iniuria, tamen blasphemiae auditæ & iudicatæ, accusatiōnem præferebat atq. detestationē significabat.

L A B I A.

L A B I A contrahere, oculis innuere ad irrigorum & duplicitum aut maleuolorum gestum indicandum pertinet. Idem etiam labia scindere aut retorquere significat. vt, Remoue à te os prauum, & detrahentia labia sint procul à te. &, Qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia sua perficit malum. Et melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua, quam torquens labia sua, & insipiens. &, Ei, qui reuelat mysteria & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne commiscearis.

Amicire super labiū, habitus est lugentiū, & opinione exspectationeque sua frustratorum hominum. Sic Hebraicè legimus, id quod Latinè versum est. Et confundentur diuini, & operient omnes vultus suos.

O S C V L V M.

O S C V L V M honestum, siue, vt Paulus appellat, sanctum, amicitiæ & charitatis mutuæ signum est: atque in salutationibus adhibetur, s. s. e. Salutate fratres omnes in osculo sancto. &, Osculum mihi non dedisti; hæc autem, ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos. Est etiam mutuæ pacis & consuetudinis signum, quanquam ab improbis male aliquando usurpatum, s. s. e. Et tenuit manu dextera mentum eius quasi osculans eum. Indicat etiam osculum ex præterita consuetudine & amore vehementi desiderium, recenti absencia renouandum; quam ob rem discessuri fese mutuæ exosculantur, s. s. e. Osculatusq. est Joseph fratres suos, & flevit super singulos. &, Magnus autem fletus factus est omniū, & procumbentes super collum Pauli osculabantur eum, &c.

L I N G V A.

L I N G V A palato inhærens, silentium vel spontaneum, vel etiam coactum significat, s. s. e. Vocem suam cohibebant duces, & lingua eorum gutturi suo adhærebant. &, Linguam tuam adhærere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir obiurgans. Et lingua mea adhæsit fauibus meis.

Linguam qui mordet propriam, doloris & laboris impatientiam prodit, s. s. e. Et commanducabant linguas suas præ dolore. Et blasphemauerunt Deum cæli, præ doloribus & vulneribus suis.

D E N T E S.

D E N T I B V S frendere, hoc est, dentes diducti labiis ostendere, irridentium & insultantium est habitus, s. s. e. Aperuerunt super te os suum, omnes inimici tui sibilauerunt, & fremuerunt dentibus suis, & dixerunt, Deuorabimus. Et frenduerunt super me dentibus suis. Aliquando dentibus tremere, grauissimi doloris ex inuidia vel alio modo, siue in corpore, siue in animo accepti signum est. vt, Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fmet & tabescet. &, Ibi erit fletus & stridor dentium.

Indignabundi etiam hominis gestus est, aduersus alterum grauiter affecti, dentibus stridere. Sic in Stephanum dentibus stridebant illi, ex synagogis priuatis aduersarij.

B A R B A.

B A R B A & capillorum canities, dignitatem, auctorita-

Ira.
Lenitas.

2. Reg. 22. 9

Iob. 39. 23

Ceremonia

Exech. 8. 17

Inquietudo.

Anxietas.

Iacob. 14.

Eloquio.

Psal. 77. 1.

Math. 5. 2.

A dor. 8. 35

Gratiarum actio.

Ezra. 29. 21

Imbro.

Insultatio.

Thren. 2. 16.

Thren. 3. 46.

Inimicitia.

Psal. 21. 14

Psal. 34. 21

Abd. 1. 13.

Secretum.

Arcanum.

Redargitorum habitus.

Mich. 7. 36.

Psal. 38. 10

Detractio.

Irrio.

Inuidentia.

Eze. 27. 25

Deprecatio

T h r e n . 3. 26

Proph. 4. 24

Pron. 16. 30

Prov. 20. 19

Lucius.

Pudicatio.

Miche. 3. 9.

Charitas.

Salutatio.

1. Thessal. 5. 26.

Luc. 7. 45.

Pax.

Consuetudo.

2. Reg. 20. 8

Amor.

Consuetudo.

Desideria.

Discessio.

Gen. 45. 12

Acto. 20. 37

Silentium.

Ezech. 3. 25

Psal. 21. 16

Impatientia.

Apocal. 16.

Impatiens.

Indignatio.

Acto. 7. 54

Auctoritas. & oritatem ac reuerentiam præfert & probat, s. s. e.
 Reuerentia. Caput autem eius & capilli erant candidi tanquam
 Apocal. 14. lana & tanquam nix. Vnum ex humani corporis orna-
 mentis barba est, oris videlicet decus, & virilitatis argu-
 mentum, quæ cōposita dignitatem indicat, s. s. e. Sicut
 Psal. 132. vnguentum in capite, quod descēdit in barbam barbam
 Luctus. Aaron: contrā verò aliquo modo corrupta, luctum vel
 Isai. 15. 3. contumeliam præfert; quam ob rem in luctibus gra-
 Lewis. 21. 5. uissimis barba diuulsa, inter magni doloris habitus,
 Leiem. 41. 5. numeratur, s. s. e. Moab vulnabit, in cunctis capitibus
 Iere. 48. 37. eius caluitum, & omnis barba radetur. &, Nec ra-
 Contumela. dent caput neque barbam, &c. Et venerunt virti de Si-
 chem & de Silo, & de Samaria, octoginta virti rasi barba
 2. Reg. 10. & scissis vestibus. &, Omne caput caluitum & omnis
 barba rasa erit. Aliquando contumeliae spectaculum
 præbet barba, per iniuriam rasa; maximè verò, si inæqua-
 li tonsore id fiat, s. s. e. Tulit itaque Hanon seruos
 Dauid, rasitque dimidiā partem barbæ eorum, &c.

FACIES TOTA.

MULTIPLES gestus & habitus facies admittit, quoscumque interior animi vis, siue sponte affectibus suscepisti, siue coacta perturbationibus induit, Ecle. 13. 31 s. s. e. Cor hominis mutat faciem ipsius, siue in bona, siue in mala.

Studium. Faciem in rem aliquam ponere, intentionem, stu-
 Intentio. dium, attentionem, operamque præstantis gestus est.
 Ezech. 25. 2 vt, Si alienatus fuerit à me, & posuerit idola sua in cor-
 Ezech. 14. 7 de suo. Et scandalum iniquitatis suæ statuerit contra
 Ezech. 29. 2 faciem suam. Et, Fili hominis, pone faciem tuam con-
 Leiem. 3. 12 tra filios Amon. &, Pone faciem tuam contra Pharao-
 nem regem Ægypti. &, Non auertam faciem meam à
 Gratia. vobis, quia sanctus ego sum, dicit Dominus.

Prouiden- Huc pertinet faciei illuminatio, quod ad gratiam,
 tia. fauorem & prouidentiam refertur. vt, Faciem tuam
 Psal. 118. illumina super seruum tuum.

Negatio. Contrà verò faciem auertere vel abscondere, negli-
 Detestatio. gentis, renuentis, auersantis atque detestantis habitus
 Abalie- est: Quia non despexit depreciationm pauperis; nec
 ratio. auertit faciem suam à me. & cum clamarem ad eum,
 Psal. 21. 24 exaudiuit me. &, Quare faciem tuam auertis, & ob-
 Psal. 43. 24 liuisceris inopiz noltræ? &, Auertente autem te faciem
 tuam, turbabuntur, &c.

Cōscientiae Faciem demittere, eorum est, quos conscientia accu-
 oppressio. sat, & Deo ingratos arguit, & causa sua premit. Contrà
 Cōscientia verò, faciem tollere, eorum est, quos bona conscientia,
 bona pietas & spes, fidesq. erigunt, charitas quoque animat, s. s. e.
 Genes. 4. 6. Quare iratus es, & cur concidit facies tua? Nónne si be-
 ne egeris, tolles? scilicet faciem. Sic enim Hebrai-
 Ioh. 22. 26. cum verbum נֶשׁ interpretamur. Et tunc super omni
 potentem delitiis afflues: & eleuabis ad Deum fa-
 ciem tuam. &, Vsque quo iudicatis iniquitatem, & fa-
 cies peccatorum tollitis?

Adoratio. Facies etiam in terram demittere, adorantis & tre-
 Tremor. mentis diuinam maiestatem habitus est, s. s. e. Sed &
 Reuerentia. omnes filii Israel videbant descendenter ignem & glo-
 2. Paral. 7. 3 riā Domini super domum, & corruentes proni in ter-
 ram, super pavimentum stratum lapide, adorauerunt.
 Math. 26. Sic in faciem procubuit Christus, dum nostrorum de-
 bitorum pondere pressus oraret.

Gratitudo. Idem habitus grati & gratias agentis animi signum
 Ruth. 2. 9. est. Sic Ruth cadens super faciem suam, & adorans su-
 per terram, dixit, Vnde mihi hoc? &c.

Supedbia. Est etiam facies superbiae atque arrogantiæ index,
 Oſe. 7. 10. s. s. e. Et humiliabitur superbia Israel in facie eius.
 Pudor. Pudor ac verecundia in facie visitur, & summæ mi-
 seriæ species quedam indigna visu. quam ob rem
 Verecundia quibusdam vel vltro, vel ab aliis facies velantur, in
 cuiusmodi perturbationibus, vt in damnatis publica au-
 toritate olim factitatum legimus.

Ezech. 12. 4 Ad hoc genus illa referuntur: In conspectu eorum
 in humeris portaberis, in caligine effereris, faciem tuā
 Eſher. 7. 8 velabis. &, Necdum verbum de ore regis exierat: &

statim operuerunt faciem Aman. Et huc illud pertinet
 apud Isaiam: Facies combustæ vultus eorum. Sic &
 Susanna os velatum habuisse dicitur, ob pudorem, cùm
 ad calumniam publicè à iudicibus raperetur.

Facies lota letitiam atque sedatum, compositumque
 animū indicat. Sic Joseph lota facie cōtinuit se. & s. s. e.
 Et cùm ieunias, vnge caput tuum, & faciem tuam laua.

Sordida verò facies lugentis & mœrētis habitus est;
 quæ si ex animo & affectu sit, miseriam arguit: sin ve-
 rò ex studio & simulatione, hypocrisim prodit, s. s. e. Iob. 16. 16.
 Facies mea intumuit à fletu. &, Nolite fieri sicut hypo-
 critæ tristes; exterminant enim facies suas, vt appareant
 hominibus ieunantes.

Facies aliquando conuertitur in aliquem locū men-
 tis intendendæ causa, ne sensus præsentibus vel rebus,
 vel personis diuertatur à proposito. Sic Ezechias Deum
 deprecatur faciem ad murum conuertit.

Ante faciem alicuius aliquid facere publicè, palam
 & cum contemptu agentium est, s. s. e. Populus, qui
 ad iracundiam prouocat me, ante faciem meam sem-
 per. &, Respondebit arrogantia Israel in facie eius.

Faciem alicuius conspurcare, abominationem & con-
 temptum, detestationemque significat. vt, Ecce ego
 projiciam vobis brachium, & dispergam super vultum
 vestrum, stercus solemnatum vestrarum. Huc per-
 tinent illa sputa in Christi faciem ab improbissimis ho-
 minibus coniecta.

Faciem alicuius rogare siue deprecari, reuerentium
 obseruantiumque gestus est, & plurimum ei, quem ro-
 ganter, tribuentum, vt scriptum est: Requiesces, & non
 erit, qui exterreat: & deprecabuntur faciem tuam plu-
 rimi.

Faciem alicuius videre, gratiam, familiari-
 tatem, consuetudinemque indicat, & facilitatem
 agendi & impetrandi apud eundem, s. s. e. Videte ne
 contemnatis vnum ex his pusillis: dico enim vobis,
 quod angeli eorum in cælis semper vident faciem Pa-
 tris mei, qui in cælis est. &, Interrogauit sapientes, qui
 ex more regio, semper ei aderant, & illorum faciebat
 cuncta consilio, scientium leges & iura maiorum, Char-
 fena & Sethar, &c. septem duces Persarum atque Me-
 dorum, qui videbant faciem regis.

Facie ad faciem aliquid agi, publicè, sine vlo inter-
 medio, aut impedimento agi interpretamur. vt, Ad-
 ducam vos in desertum populorum, & iudicabor ibi vo-
 biscum facie ad faciem.

V U L T U S.

V A R I A etiam & multiplice forma vultus mutatur,
 quod & Latinum ipsum indicat nomen. Estque variarū
 animi affectionum index plerumq. certissimus; palli-
 dus enim vultus mœstitudinam, timorem & dolorem pro-
 dit, s. s. e. Quare vidi omnis viri manum super lum-
 bum suum, quasi parturientis, & conuersæ sunt vni-
 uersæ facies in auruginem.

Vultus obscurus & niger, miseriæ & laboris, ve-
 hementisque animi turbationis index est, s. s. e. Psal. 37. 8
 Afflictus sum & humiliatus sum nimis: rugiebam à
 gemitu cordis mei. Hebraicus sermo nigrum vultum
 describit. &, A facie eius cruciabantur populi, omnes
 vultus redigentur in ollam. &, Facies eorum omnium
 sicut nigredo olla.

Vultum erubescens, & pudor, rubore tingit, s. s. e. Pudor.
 Et in omni facie, confusio, Hebraicè rubor est.

Mœrens vultus, siue, vt Hebraicè legimus, malus
 vultus, animi nonnunquā etiam & corporis ægritudi-
 nem prodit, s. s. e. Quare vultus tuus tristis est, cùm
 te ægrotum non videam? non est hoc frustra, sed ina-
 lum nescio quod, in corde tuo est. &, Timui valde ac
 nimis, & dixi regi, Rex in æternum viue, quare non
 mœrebat vultus meus, quia ciuitas domus sepulchro-
 rum patrum meorum deserta est? Atque ita vultum
 summi Sacerdotis ex animi dolore cōmutatum fuisse,
 in libro Machabæorum legimus. Vultus turbatio ani-
 mi quoque perturbationem significat, s. s. e. Tunc fa-
 cies

cies eius commutata est, & cogitationes eius conturbabant eum.

Vultu etiam iram, indignationemque significamus.

Lxx. 6. 10. Sic Christus circumspectis veritatis aduersariis, indignationem ex illorum malitia ostendit.

COLLV M.

Libertas. Ingenuitas Gen. 41. 42. Iudic. 5. 30. Prover. 1. 9. Daniel. 5. 7. C O L L V M ornatum auro, vel alio monili, ingenuitatem, libertatem atque placidum vitæ usum indicat. Sic Iosephi collo torques aurea circumposita est. & Suppellex varia ad ornanda colla congeritur. &, Ut addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo. &, Quicunque scripturam hanc manifestam mihi fecerit, purpura vestietur, & torquem auream habebit in collo suo.

Libertas. Job. 15. 26. Job. 41. 12. Fortitudo. Ioh. 3. 16. Insolentia. Arrogantia Semper. Obedientia Amor. Charitas. Labor. Servitus. Ex. 19. 28. Onus. 2. Paral. 2. Lxx. 5. 5. Iob. 10. 17. Micah. 2. 3. Ioh. 31. 36. Sopha. 3. 8. Deterretatio vno. Imperij. Nehe. 9. 29. Zach. 11. Potentia. Triumphus. Exod. 6. 6. Deut. 4. 34. Collum erectum aut extitum, libertatem non nunquam, interdum arrogantiam & insolentiam libertatis, & ingenuitatis æmulam significat. vt, Cucurrit aduersus eum collo eretto. Et pingui cenuice armatus est: & in collo eius morabitur fortitudo. Et pro eo quod eleuatæ sunt filiae Sion, & ambulauerūt extento collo.

Ex. 27. 8. Ioh. 28. 10. Thren. 1. 14. Ioh. 5. 2. 2. Ex superiori autem ratione colli depresso aut subiecti significatio petitur, quæ seruitutem, oppressionem, fratique animi obedientiam indicat, à iugalibus animalibus siue translata figura, siue sumpto more, s. s. e. Quicunque non curuauerit collum suum regi Babylonis, &c. &, Iugum ferreum posui super collum catarum gentium istarum. &, Iugum iniquitatum meum in manu eius; conuolutæ sunt, & impositæ collo meo. &, Solue vincula colli tui captiva filia Sion.

Ioh. 10. 17. Micah. 2. 3. Hoc autem perpetuò significant catenæ, vincula, iugaque collo imposta. vt, In illa die auferetur onus eius de humero tuo, & iugum eius de collo tuo. &, Ecce ego cogito super familiam istam malum, vnde non auferetis colla vestra.

Gen. 33. 4. Gen. 45. 14. Gen. 48. 20. 37. In collum alicui procumbere ad exosculandum, tenera & feruenter charitatem significat, habitusque est vel nimij, ex amata personæ desiderio doloris; vel gaudij magni ex eadem recepti, s. s. e. Currens itaque Esau obuiam fratri suo, amplexatus est eum, stringensq. collum eius exosculas, fleuit. Et cum amplexatus recidisset in collum Biniamin fratribus sui, fleuit. &, Magnus autem fletus factus est omnium: Et procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum.

H V M E R V S.

Ioh. 31. 36. Sopha. 3. 8. Ex. 19. 28. 2. Paral. 2. Lxx. 5. 5. Iob. 10. 17. Micah. 2. 3. Ioh. 31. 36. Sopha. 3. 8. Deterretatio vno. Imperij. Nehe. 9. 29. Zach. 11. Potentia. Triumphus. Exod. 6. 6. Deut. 4. 34. H U M E R V S lauis siue attritus, & caput caluum, magnum assiduumque laboris subeundi onus arguit, s. s. e. Nabuchodonosor rex Babylonis fecit seruire exercitum suum seruitute magna: omne caput decalatum est, & ominus humerus depilatus. Humeris enim onera accipiuntur ab hominibus, s. s. e. Et numeravit septuaginta millia virorum portantium humeris. Et humero imponimus ea, quæ chara nobis sunt, & nostra cura ferenda suscipimus, vt bonus ille pastor ouem.

Ioh. 31. 36. Sopha. 3. 8. Deterretatio vno. Imperij. Nehe. 9. 29. Zach. 11. Significat autem obedientiam, & imperij obsequium, humerus onus baiulans aut personam. vt, In humero meo portem illum, &c. Et seruent ei omnes humero.

Zech. 34. 29. Zech. 29. 7. Humerus recedens detrectantis imperium, onusque auersantis habitus est, s. s. e. Et dederunt humerum recedente, & cenuicem suam indurauerūt. Humero quoque inniti obnitiq. solemus, idq. significat humeri mentio in sacris, s. s. e. Pro eo quod humeris impingebaris, &c. Sic etiam apud Zacharium Hebraice legimus. Et dederunt humerum recedētem. Et victoriam, debellationem atque dissipationem eiusmodi orationes significant, Aperiam humerum Moab. & confactus es, & lacerasti omnem humerum eorum.

B R A C H I A.

Potentia. Triumphus. Exod. 6. 6. Deut. 4. 34. B R A C H I V M extensem vel eleuatum potentiam & facultatem ad rem gerendam conficiendamque significat: estque victorum & triumphantium habitus, s. s. e. Redimam vos in brachio excelso. &, Per pugnam & robustam manum, extitumque brachium. Et in

signis & in portentis & in manu robusta, & brachio extento. Brachium robore vel confortate, est se se strenuum præbere ad opus faciendum, s. s. e. Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiū suum.

Tere. 32. 21. Strenuitas. Promptitudo. Prov. 31. 17. Brachium sigillatum memoriam, recordationemq. indelebilem indicat, s. s. e. Pone me ut signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum.

C V B I T V S.

Immoratio. Cōsuetudo. Eccles. 9. 12. I N cubitum recumbere, est immorantium, & familiariter secureque agentium, s. s. e. Cum aliena muliere ne fedreas omnino, nec accumbas cum ea super cubitum.

P E C T V S.

Luctus. 2. Mach. 3. 19. P E C T V S ciliciis induitum in muliere, luctum significat & miseriam arguit. est enim calamitosarum habitus eiusmodi, s. s. e. Accinctæque mulieres ciliciis pectus, per plateas confluebant.

Lamēatio. Luc. 23. 48. Pectoris percussio lamentantium gestus est, & misericordiam profitentium, aut calamitatem, vel propriam, vel alienam dolentium, s. s. e. Et omnis turba eorum, qui simul aderant, ad spectaculum istud, & videbant, quæ siebant, percutientes capita sua reuerterebantur.

Supplicatio. Lyc. 18. 15. Supplicum etiam gestus est, pectoris percussio. Sic Publicanus à longè stans, percutiebat pectus suum.

M A N V S.

Memoria. Canti. 8. 6. M E M B R O R V M omnium totius humani corporis manus ut habilissima, & in omnem partem motu facillima; ita etiam & multiplicis habitus artifex, & variæ significationis est index. Sunt autem binæ manus dextra & sinistra, interdum altera, interdum etiam vtraque, & motum & habitum efficit, quorum praecipuas formas indicabimus.

Vis. Robur. Punitio. Psal. 9. 23. Exod. 15. 12. Soph. 1. 4. Ioh. 5. 25. Thren. 3. 2. Manus altera sublata & erecta, vel extenta, vim & robur potentiamq. indicat. vt, Exurge Domine Deus, & exaltetur manus tua. &, Extendisti manum tuam, & deuorauit eos terra. Et extendam manum meam super Iudam, & super omnes habitantes Ierusalem, & disperdam homines à facie terræ, dicit Dominus Deus. Et in his omnibus, non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta. Et tantum in me vertit, & conuertit manum suam tota die.

Iustitiae. Gen. 14. 21. Ezech. 36. 7. Dani. 12. 7. Manus etiæ altera, videlicet dextra, eleuatur, ad iumentum, s. s. e. Leuo manum meam ad Dominum Deum cœli & terræ. &, Idcirco hæc dicit Dominus, Ego leuaui manum meam ad gentes, quæ in circuitu vestro sunt, vt ipsæ confusionem suam portent. &, Audiri virū, qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum eleuasset dextram & sinistram suam in cælum, & iurasset per viuentem in æternum.

Iaculatio. Zach. 9. 1. Manus arcu impleta, certam iaculandi facultatem & peritiam indicat, s. s. e. Quoniam extendi mihi Iudam, quasi arcum impleui Ephraim.

Percussio. Direptio. Iob. 1. 11. Thren. 1. 10. Manum in aliquem extendere vel mittere, ad ferientis habitum refertur & ad res diripiendas, s. s. e. Sed extende paulum manum tuam, & tange cuncta, quæ possidet. Et manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius.

Pacificatio. Acto. 19. 33. Acto. 21. 40. Vocatio. Attentio. Ador. 26. 1. Prover. 1. 24. Ioh. 13. 3. Ioh. 13. 3. Admiratio. Cogitatio. S. S. E. Manus extenta pacificatoris & silentium indicentis habitus est. Sic Alexander manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Et Paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem, & magno silentio facto allocutus est lingua Hebræa, dicens, &c. Et idem extenta manu defensionem suam, coram Agrippa regre exorsus est. &, Vocaui & non audistis; & extendi manum meam, & non erat qui aspiceret. &, Supra montem exaltate vocem; & leuate manum, & ingrediantur portas duces. Manus ori admota habitus est tacētis, & modestè agētis, admirantis etiā, secundumq. reputantis,

- Prou. 30. 33. s. s. e.* Si enim intellexisset ori suo imposuisset manum.
Iob. 21. 3. &, Attendite me , & obstupescite, & superponite dignitatem
Iob. 29. 9. tum ori vestro , Hebraicè, manum . &, Principes cessa-
 bant loqui.
- Obseruan-* Est etiam obseruantia erga alium , habitus & cultus
tia. Cultus. signum, s. s. e. Et lætatum est in abscondito cor meum,
Iob. 31. 27. & osculatus sum manum meam ore meo.
- Indicatio.* Manum extendere ad indicandam & probandam,
Affueratio confirmandamque sententiam aut personam , s. s. e.
- Matt. 12. 40.* Et extendens manum in discipulos suos dixit , Ecce
 mater mea, & fratres mei.
- Fœdus.* Manum dare, habitus est fœdus & societatem fir-
Societas. mantis cum alio , aut se in alterius potestatem de-
Deditio.
- Thren. 5. 6.* dentis , s. s. e. Ægypto deditus manum , & Assyriis,
Ezecl. 17. 18. vt saturaremur pane. &, Spreuerat enim iuramentum,
Ierem. 50. 15. vt solueret fœdus. & , Ecce dedit manum. & , Clamate
 aduersus eam , vbiique dedit manum suam.
- Exhortatio.* Manum alterius apprehendere, admonentis , hor-
Animatio. tantis, & robur addentis est, s. s. e. Hæc enim ait Do-
Isaï. 8. 11. minus ad me, Sicut in manu forti eruditum me.
- Auxilium.* Aliquando habitus est auxilium ferentis . vt, Non
Isaï. 51. 18. est qui apprehendat manū eius, ex omnibus filiis , quos
Deductio. nutruiuit. Est etiam deducendum habitus: In quo
Isaï. 41. 9. apprehendi te ab extremis terræ.
- Renuere.* Manum dextram retiō vertere, eius est , qui implo-
Thren. 2. 3. ratum auxilium negat, s. s. e. Auerit retrosum dex-
 tram suam à facie inimici.
- Auxilium.* Manus porrectio auxilium , opemque significat.
Opirulatio. Sic Petrus , vt Tabitam erigit, manum porrigit. & Ie-
Acto. 9. Matt. 14. 31 sus in mari manum extendens, apprehendit Petrum.
- Oratio.* Manus in altum sublatæ , orantis & miseriam suam
Psalm. 27. 2. profitentis habitus est, s. s. e. Dum oro ad te, dum ex-
Psalm. 76. 2. tollo manus meas ad templum sanctum tuum. & , In
 die tribulationis meæ , Deum exquisiui manibus meis
Psalm. 87. 10. nocte, contra eum , & non sum deceptus . & , Clamaui
Thren. 1. 77. ad te Domine tota die , expandi ad te manus meas. & ,
 Expandit Sion manus suas; non est qui cōsoleatur eam.
- Munerum* Manus porrigerere, munera offerentiū habitum adno-
oblatio. Psal. 67. 31 tauimus esse. vt, Æthiopia præueniet manus eius Deo.
- Oblatio.* Manus implere , est initiari ad munera & sacrificia
1. Par. 29. 5. offerenda . vt, Si quis sponte offert , impleat manum
 suam hodie.
- Innocētia.* Manus sibi lauare, innocentiam & puritatem atque
Psalm. 72. 13. alienationem à malo vel opere , vel consilio profitentis
 habitus est, s. s. e. Ergo sine causa iustificauit cor meū;
 & laui inter innocentes manus meas. Et Pilatus postu-
 lata aqua, lauit manus coram populo.
- Gratulatio.* Manus tolluntur etiam ad publicam gratulationem
Neh. 8. 6. Deo præstandam, atque ad laudem, s. s. e. Et respon-
 dit omnis populus, Amen , amen , eleuans manus suas.
- Neglectio.* Manus in sinu tenere, otiosi, negligentisque habitus
Otium. Remissio. est, s. s. e. Vt quid auertis manum tuam & dextram
Psalm. 73. 11. tuam de medio sinu tuo in finem ?
- Negligen-* Præterea manus remissa , negligentiam aut mœsti-
tia. Eccleſ. 2. 14. tiam magnam arguūt. Sic Græcè apud Ecclesiasticum,
 manus remisæ dicuntur . i. negligentes sancta opera. & ,
Hebr. 12. 12. Propter quod remissas manus & soluta genua erigite.
- Gratulatio.* Manibus plaudere, irridentium , insultantium , ex-
Explosio. plodentiumque est. vt, Omnes , qui audierunt auditio-
Nah. 3. nem tuam , compresserunt manum suam super te,
Thren. 2. 15. quia super quem non transiuit malitia tua? & , Plause-
 runt super te manibus , omnes transeuntes per viam.
- Iurisfundū* Manum sub femore Abrahæ posuit famulus , anti-
Gene. 24. quo & arcano iurisfundandi ritu . sed erat iuramentum
 cum execratione & imprecatione violantis.
- Spes.* Manuum fortificatio , animum, spem certique au-
Animatio. xilij & salutis exspectationem significat, s. s. e. Con-
Zach. 8. 9. fortentur manus vestrae , qui auditis in his diebus ser-
 mones Prophetarum.
- Studium.* Manus tangere rem vel personam, studium & volun-
Voluntas. tatem ad rem efficiendam indicat, s. s. e. Et misertus
Matt. 20. 34. Iesus, tetigit oculos eorum, & confessim viderunt. Et
 extendens Iesus manū, tetigit eū, dicens, Volo, mūdere.

Manus impositæ aliis potestatæ superiorem signifi- *Potestas,*
 cat communicatam ei, cui manus imponuntur ; & offi- *auctoritas.*
 cijs, muneris ac vicis traditione atque auctoritatis etiam
 dignitatisque concessionem . Sic Christus eleuatis siue
 extensis manibus benedixit Apostolis . Sic ministerij
 concessio Paulo , & Barnabæ ostensa est ; namque ie-
 nantes & orantes imponentesque eis manus, dimiserunt
 illos. Et moneo te, vt resuscites gratiam Dei , quæ est in
 te, per impositionem manuum mearum . Quod de
 manuum impositione ab Apostolis facta, ad confirmationis
 sacramentū, in Actis legimus, aliâs explicabimus,
 nam maioris est operis, & ad Sacraenta pertinet.

Victimis maectandis manus, ij qui sacrificabant, im- *Sacrifican-*
 ponere solebant, eo habitu suorum ipsorum reatum
 professi, & debiti exsolutionem, atq. vices victimis ipsis
 expiationis causa tradentes, magna arcani mysterij de- *Levit. 4. 15.*
 Christo significatione.

Manus etiam imponuntur alicui vel sanado , vel libe- *Intention.*
 rando , ad indicandā voluntatem & intentionem certā, *Efficacitas.*
 efficacitatemque cum ipso exitu conuenientem, s. s. e. *Acto. 28. 8.*
 Contigit autem patrem Publij febris & dysenteria
 vexatum iacere ; ad quem Paulus intravit: & cùm oras-
 set, & imposuisset ei manus, saluavit eum.

Præterea, in benedictione atque felici imprecatio- *Manus.*
 ne manus imponebantur: estque intentionis & atten- *Psalm. 3.*
 tionis habitus . Sic Christus manus pueris imponebat. *Acto. 8.*
 Et Apostolis manus imponentibus , descendit Spiritus *s. 8.*
 sanctus in Samaritanos .

Manus sublatæ habitum eius, qui rem aliquam vo- *Suscep-*
 lens suscipit, indicant, s. s. e. Et leuaui manus meas *psal. 11. 8.*
 ad mandata tua, quæ dilexi. Et tota die expandi manus *Isai. 65. 2.*
 meas ad populū incredulū, qui graditur in via nō bona.

Manus expansæ petentis & rogantis habitum indi- *Petitio.*
 cant, s. s. e. Expandi manus meas ad te : anima mea *psal. 141. 6.*
 sicut terra sine aqua tibi . Et cùm extenderitis manus *Isai. 1. 15.*
 vestras, auertam oculos meos à vobis. Nonnunquam *Misera.*
 miseri auxilium implorantis . vt, Vox filiæ Sion inter *larem. 4. 31.*
 morientes expandentesque manus suas.

Manuum concussio, complosio miserorum & plan- *Plausus.*
 gentium est. Manuum plausus, approbationis & laudis *psal. 1. 1.*
 significationem fert, s. s. e. Feceruntque eum regem, *4. Reg. 11.*
 & vnixerunt ; & plaudentes manibus , dixerunt, Viuat *Isai. 55. 13.*
 rex . & , Omnia ligna regionis plaudent manu.

Manus remissa timorem , consternationem , & ani- *Timor.*
 mi deiectionem significant, s. s. e. Propter hoc omnes *Pauor.*
 manus dissoluentur, & omne cor hominis contabescet. *Isai. 13. 6.*
 Et omnes manus dissoluentur , & omnia genua fluent *Ezech. 7. 16.*
 aquis. & , Dissoluta est Damascus, versa est in fugam. & ,
 Noli timere filia Sion , non dissoluantur manus tuæ.

Manus super lumbis dolorem arguunt impoten- *Dolor.*
 tem , qualem parturientes ferunt . vt, Quare ergo vidi *hemens.*
 omnis viri manū, super lumbos suos, quasi parturientis. *Ierem. 30. 6.*

Idem etiam manus super caput, significant, dolorem *Dolor gr.*
 videlicet, & mœrorem animique impatientiam, s. s. e. *uifimus*
 Manus tuæ erunt super caput tuum, quoniam obtruit *animi.*
 Dominus confidentiam tuam. *Ierem. 2. 37.*

Manuum propriarum commissio & complicatio, aut *Calamitas.*
 complexus brachiorum ad pigrorum, desidum, & stu- *Luctus.*
 torum notas indicandas facit , s. s. e. Stultus compli- *Eccles. 4. 5.*
 cat manus suas, & comedit carnes suas, dicens, &c.

Manus concisa & infalcatæ, vnguisque laceratae, *Amoris au-*
 luctus & calamitatis planctum produnt, s. s. e. Omnis *xilium.*
 barba rasæ erit , & in cunctis manibus colligatio (He- *Cant. 2. 6.*
 braicè, incisio.) Illud verò, quod scriptum est, Læua *Pro. 22. 26.*
 eius sub capite meo, & dextera eius amplexabitur me, *Conuentus.*
 amatis & charę personæ luguori succurrētis habitus est.

Palmam alterius tangere, habitus est fidem mutuam *Pactio.*
 sibi dantum, fœdere , aut alio pacto conuenientium, *Fidei iusso.*
 s. s. e. Noli esse cum iis, qui defigunt manus suas (He- *Pro. 9. 19.*
 braicè , palmas tangunt.)

Palmarum in sublime expansio , habitus est eorum, *Oratio.*
 qui petentes orant Deum, s. s. e. Cùm egressus fuerit, *Petitio.*
 extendam manus meas ad Dominum, & cessabunt to- *Exod. 9. 19.*
 ntrua,

nitrua, & grando non erit. Multa exempla Hebraicè sunt, in quibus palmarum mentio fit, ab interpretibus Latinis manuum nomine reddita.

Palmas etiam extēdere, eorum est, qui alienam inopiam subleuant, s. s. e. Manum suam apetuit inopī, & palmas suas extendit ad pauperes.

DIGITVS.

DIGITVS oria admotus, silentium, taciturnitatemque significat, s. s. e. Tace, pone digitum super os tuū. &, Principes cessabant loqui, & digitum superponabant ori suo.

Digito loqui aut meditari, malitiosorum & stultorum nota est, s. s. e. Homo apostata vir inutilis est, terit pede & digito loquitur. Ecce; Si delieris exercere digitum & loqui, quod non prodest.

Digito rem aliquam attingere, vel operam quamuis minimam adhibentium habitus est, s. s. e. Alligant enim onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum; digito autem suo nolunt ea mouere. &, Ut intingat extremum digitū sui in aquam, ut refri geret linguam meam.

Est etiā attendentis & vltro volentis rem facere: Sic Christus digitos suos in auriculam eius immisit, quem sanari volebat. Idem digito scribebat in terram, veluti intentus ad aliud agendum; & à proposita sibi quaestione animum auertens illorum furoris sedandi causa.

Est etiam digitorum immissio in rem aliquam, examinationis & argumenti genus aperti, quasi manuum contrectatione res probetur, s. s. e. Nisi video in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, non credam. &, Infer digitum tuum huc, & vide manus meas.

DEXTRA.

DEXTRAM dare eorum est, qui amicitiam societatemque simul ineunt, & munerum communio nem profitentur, s. s. e. Iacobus & Cephas & Iohannes, qui videbantur columnæ esse, dexteras derunt mihi, & Barnabæ societatis. Et, Nunc itaque demus dexteras hominibus istis, & faciamns cum illis pacem.

Dexteræ exaltatio, habitus est præualentis & victoris, s. s. e. Firmetur manus tua, & exaltetur dextera tua.

Dexteras accipere victorum est, salutem cum viatis pars, s. s. e. Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei.

Ad dexteram Dei Christus sedes, & proximū patri ipsi secundum auctoritatis locum tenet qua homo est: nam qua Deus, aliam disputationem hic locus postulat sublimiorem.

Ad dexteram & ad sinistram sedere alicui, proximos dignitatis & auctoritatis gradus obtinentium situs est, s. s. e. Dic ut duo filii mei sedeant, unus ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam, in regno tuo.

SINISTRA.

SINISTRA firmitudinem significat, ideoque eius usus ad firmandum retinendumque est aptior, s. s. e. Sinistram suam misit ad clavum, & dexteram ad fabrorum malleos. &, Tenuerunt sinistris manibus lampades, & dexteris sonantes, &c. Et longitudo dierum in dextera eius, & sinistra eius diuitiae & gloria. &, Cor stulti in sinistra illius. Et dormire super latus sinistrum iubetur Ezechiel, ad durationem & cordis immobilitatem significandam. Denique arcus & clypeus & eiusmodi, quæ firmitudine magis quam dexteritate & agilitate indigent, ad usum sui, sinistra tenentur manu, s. s. e. Percutiam arcum tuum in manu sinistra tua. Et hoc pertinet illud, quod in Apocalypsi legimus, Angelum habuisse dexterum pedem in mari, & sinistrum in terra.

TERGV.

TERGA vertere in bello, fugam arguit, eamque

turpem, s. s. e. Itaque rex Sodomorum & rex Go- Gen. 14. 10. morrhæ terga verterunt. Et cunctorum inimicorum Exod. 14. 27. tuorum contra te terga vertam.

Post tergum alicuius ire, obsequij periphrasis est; eū Obsequiū. enim ordinem famuli dominum, vel ducti ductorem I. Reg. 12. ponē sequentes obseruant, s. s. e. Nolite recedere à tergo 20. Domini. &, Præcedite me, ecce post tergum sequar I. Reg. 25. vos. Et auersi fuimus ne iremus post tergum Dei nostri. I. sa. 59. 13. &, Qui auertunt deposit tergum Domini. &, Auris Sop. 1. 6. tua audiet verbum post tergum monentis. I. sa. 30. 21.

Post tergum alicuius clamare, ipsum recedentem Reuocatio. seque & reuocare est. vt, Surrexit autem David post 1. Reg. 24. 9. eum, & egressus de spelunca clamauit post tergum Saul. &, Cumq[ue] illa pergeret, vt adferret, clamauit 3. Reg. 17. post tergum eius.

Post tergum aliquid projcere, negligentia, contem Negligētia ptus aut minoris aestimationis indicium & consilium Oblitio. arguit, s. s. e. Proiecisti post tergum tuum omnia pec- Contēptus. catia mea. &, Verterunt ad me tergum, & non faciem. I. sa. 38. 17. I. re. 2. 27. I. re. 32. 33.

DORSVM.

DORSO onera accipiuntur, ideo calamitatum, Grauis seruitutis & grauissimæ conditionis usus huiusmodi conditio. orationibus indicantur; Posuisti tribulationes in dorso Psal. 67. 24. nostro. Et dorsum eorum semper incurua. &, Diuertit Psal. 80. 7. ab oneribus dorsum eius. &, Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. &, Virga in dorso eius, qui indiget corde. &, Virga in dorso imprudentium. &, Con- Psal. 10. 13. teram virgam eius de dorso tuo. Ad hanc rationem Prover. 26. 3. illud pertinet; Super dorsum cilicum: hic enim habi- Nah. 1. 13. tus mœstorum & calamitosorum est. I. re. 48. 37.

Dorsum etiam præbere, idem quod terga vertere, Fuga. aut cedere victori plagas inferenti est, s. s. e. Percute Deut. 33. 11. dora inimicorum eius. Et inimicos meos dedisti Psal. 17. 41. mihi dorsum. &, Quoniam pones eos dorsum in re- Psal. 20. 17. liquiis tuis.

Est autem in dorso maxima totius corporis roboris Vis. pars, s. s. e. Minimus digitus meus grossior est dorso Robur. 3. Reg. 12. 10.

L V M B I.

IN lumbis virtus virilitasq. est, quæ omnibus membris totius corporis communicata efficacitatem addit, Strenuitas. s. s. e. Fortitudo eius in lumbis eius. Igitur lumbi ac- Prompti- tudo. Iob. 40. 11. cincti vel succincti, habitum præferunt strenui, ad rem gerendam parati & prompti, s. s. e. Accinge lumbos tuos, & tolle baculum in manu tua, & vade. &, Accin- 4. Reg. 4. 29. ge lumbos tuos, & tolle lenticulam hanc olei in manu 4. Reg. 9. 1. tua, & vade in Ramoth Galaad. &, Accinge sicut vir Iob. 38. 3. lumbos tuos, & interrogabo te, & responde mihi. &, Tu ergo accinge lumbos tuos, & surge, loquere ad eos I. re. 1. 17. omnia quæ præcipio tibi. Et erit iustitia cingulum lum I. sa. 11. 5. borum eius. &, Sint lumbi vestri præcincti. Et multa L. 11. 31. alia huius significationis exempla.

Contrà vero lumbi dissoluti, dolentes, confracti, Infirmitudo. curuati, infirmitudinem doloris impotentiam, debilitudo. dolor. magnam arguunt, s. s. e. Quoniam lumbi Langor. mei impleti sunt illusionibus, non est sanitas in carne Psal. 37. 8. mea. &, Repleti sunt lumbi mei doloribus. &, Quare I. sa. 21. 3. ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum? Et I. re. 30. 6. conuulnerauit lumbos meos. Iob. 16. 15.

Saccus circa lumbos, ad mœstorum, calamitosum, Mœstitia. dolentium aut poenitentium, & supplicum habitum Calamitas. refertur, s. s. e. Ponamus itaque saccos in lumbis no- Suppli- stris; & funiculus in capitibus nostris, & egrediamur ad catio. 3. Reg. 20. regem Israel. &, Accingite lumbos vestros. Atque I. sa. 31. eiusmodi illi erant, qui apud prophanos historicos habitus supplices dicuntur. I. sa. 32. 11.

CRVRA.

CRVRA fœminarum vestibus diductis altiusque præcinctis nuda, migranti longiusque peregrinandi co- Migratio. gitationem indicant, s. s. e. Reuelata crura tua, transi flu- I. sa. 47. 2. mina virgo filia Babylon.

F O E M V R .

F O E M V R siue coxam ferire eorum est, qui sese deceptos, aut aliâs errantes agnoscent, s. s. e. Postquam enim conuertisti me, egi pœnitentiam; & postquam ostendisti mihi, percussi fœmum meum. Sic & apud Eze. 21.19 Ezechielem.

G E N V A .

G E N V V M curuatio siue flexio, obedientia, obsequij & reuerentia habitus est, s. s. e. Viuo ego, dicit Dominus, quod mihi flectetur omne genu. &, In nomine Iesu omne genu flectatur cælestium, &c. Est etiâ orantium, supplicantium & adorantium habitus; siue eiusmodi actiones ad diuinum cultum, siue ad exhibitam homini alicui præstanti reuerentiam referantur, s. s. e. Surrexit Salomon à conspectu altaris Domini. vtrumque enim genu in terram fixerat. Et cum venisset, curuauit genua cōtra Eliam, & precatus est eum, & ait, &c. Et curuauit genua mea ad Dominum Deum meum. &, Relinquam mihi septem millia, quorum genua non sunt curuata ante Baal.

Est & aliis habitus eorum, qui supplices, aut aliâs precabundi ad aliquem accedunt, qui misericordia concitandæ causa, genua eius quem adeunt, complectuntur, s. s. e. Quod cum vidisset Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: &c. Et illud, Super genua blandientur vobis.

Genua autem robur crurum, & ad cursum atque incessum habilitatem maximam continent, atque ad erectionem iacentis corporis, s. s. e. Et erexit me super genua mea. Quam ob rem genuum dissolutio aut tremor debilitatis & infirmitatis indicium est, s. s. e. Genua mea-infirmata sunt à ieiunio. Et omnia genua fluent aqua. Et per cuncta genua fluent aquæ. Et genua eius ad inuicem collidebantur. Et confortate manus dissolutas, & genua debilia roborate. &, Vacillantes confirmauerunt sermones tui, & genua trementia confortasti.

P E D E S .

P E D V M lotio ad recreationem & mūditiam atq. laboris remissionem facit, ideoque inter honestas delicias atque inter hospitalia officia ponitur, s. s. e. Adferam pauxillum aquæ, & lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore. Et introductis domum, attulit aquam, & lauerunt pedes suos.

Contrà verò pedes illoti, horrorem & asperitatem cultus & vitæ, ex mœrore aliquo arguit, s. s. e. Mephisethque filius Saul descendit in occursum regis illotis pedibus, & intonsa barba. &, Sordes eius in pedibus eius. Pes nudus longum iter indicat factum, quo calcei detriti sunt: estque vna, ex incommoditatibus, quæ peregrè proficiscentibus accident, s. s. e. Prohibe pedem tuum à nuditate, & guttur tuum à siti.

Pede percutiunt irrisores & insultantes alienis calamitatibus, s. s. e. Pro eo quod plausisti manu, & percussisti pede, & gauisa es ex toto affectu super terram Israel. &, Homo apostata, vir inutilis, graditur ore peruerso, terit pede, &c.

Constantia Pes constans vel rectus, certum, constans & rectum studium propositumque indicat, s. s. e. Pes meus stetit in directo. &, Eripuit oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapsu. &, Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei.

Inconstans Contra verò, pedes moti, inconstantis & titubantis habitus cum sint, sententiæ mutationem aut dubitationem metumue arguunt, in arcana significatione, s. s. e. Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei. &, Dum commouentur pedes mei, super me magna locuti sunt. &, Non det in commotionem pedem tuum. Et si dicebam, motus est pes meus, miserit cordia tua adiuuabit me. &, Hæc dixit Dominus populo huic, Qui dilexit mouere pedes suos, & non quietuit. Pedum festinatio temeritatem arguit, & inconsultam actionem eorum, qui afflatus suos impoten-

ter sequuntur, s. s. e. Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. &, Cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendū in malum. &, Qui festinus est pedibus, offendet. &, Garrula & vaga quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis. &, Ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur.

Pedes in compedibus illigati, captiuitatem, seruitatemq. atque integrum subiectionem significant, s. s. e. Iniice pedem tuum in compedes illius, & in torquem illius collum tuum.

Aliquando compes in pedibus, impedimentum & labore durum difficultatemque significat, s. s. e. Compes in pedibus stulto doctrina.

Ad pedes alterius protuloi, adorantis & supplicantis habitus est, s. s. e. Nec his contenta procidit ad pedes regis, fleuitque, &c. Et venit quidam de Archifynagogis nomine Iairus; & videns eum, procidit ad pedes eius. &, Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum.

Calcaneum magnificare, est insolenter aduersus alterum agere, vel insultare. vt, Qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.

C O R .

C O R durum pertinaces, audaces, impudentesque efficit, s. s. e. Domus Israel nolunt audire te, quia nolunt audire me; omnis quippe domus Israel attrita fronte est & duro corde.

Cor latum vel dilatum, patientiam, tolerantiam, & magnanimitatem indicat, s. s. e. Exaltatio oculorum est dilatatio cordis. Cor verò conquassatum vel languens, timoris subiti aut inexpectati, & improbus periculi est index, s. s. e. Et hæc audientes pertimimus, & clanguit cor nostrum, nec remansit spiritus in nobis, ad introitum vestrum.

Cor ardens, vel incitatum, conscientiam, cogitationem intentam, & quandam velut diuinationem, & agnitionem spontaneam significat. vt, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in via, &c.

C A R O , P E L L I S .

C A R O & pellis consumpta aut attenuata, infirmitudinem atq. imbecillitatem maximâ significat, s. s. e. Vetustam fecit pellem meam & carnem meam, contriuit ossa mea.

Carnem propriam comedere, & sanguinem suum bibere, extremæ oppressionis & egestatis, atque afflictissimarum rerum est argumentum, s. s. e. Et cibabo hostes tuos carnibus suis, & quasi musto sanguine suo inebriabuntur. Carnibus alienis vesci, extremæ & crudelissimæ vltionis aut etiam inuidiae est, s. s. e. Si non dixerunt viri tabernaculi mei, quis det de carnis eius, vt saturemur?

P R A C O R D I A , V I S C E R A .

V I S C E R A magna, eademque commota, misericordia maxima significationem ostendunt, s. s. e. Vbi est zelus tuus, & fortitudo tua? multitudine viscerum tuorum, & miserationum tuarum super me continuunt se. Præcordiorum commotio & tentatio gravis, dolorem, perturbationemque arguit, s. s. e. Ventrem meum, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me. &, Interiora mea efferuerunt, absque villa requie, præuenierunt me dies afflictionis.

O S S A .

O S S I V M tremor, & cordis comminutio animi dolor, indignationemque vehementem prodit, s. s. e. Contritum est cor meum, contremuerunt omnia ossa mea, factus sum quasi vir ebrius; & quasi homo madidus à vino, &c.

C O L O R .

I N colore etiam totius corporis, maximè autem vultus varia, nec obscura significatio est. Pallor enim timorem

timorem, albedo perturbationem, subitamque pudefactionem; rubor verecundiam indicat, s. s. e. Non modò cōfundetur Iacob, nec modò vultus eius erubescet. De hoc autem genere multa in capite de Vultu & facie indicata sunt.

SANGVIS.

SANGVIS occultus homicidium inultum ac impunitum significat, s. s. e. Ecce enim Dominus egredietur de loco suo, ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum, & reuelabit terra sanguinem suum, & non operiet vlt̄a imperfectos suos.

Sanguis inundans stragam magnam, s. s. e. Tabescunt montes à sanguine eorum.

Sanguine perfusus vir stragam à se editam, victoriāque sibi partam indicat, s. s. e. Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? &c.

TOTIVS CORPORIS HABITVS ET SITVS.

HACTENVS corporis partiū habitus & gestus indicati sunt, nunc deinceps corpus ipsum, quot modis habere contingat, quidque singuli habitus atque situs significant, docebimus.

Crassitudo & obesitas, arrogantiam & stultitiam efficit, quarum impudentia comes est, s. s. e. Operuit facie eius crassitudo, & de lateribus eius aruina dependet.

IACERE, PROCUMBERE,
PROCIDERE.

IACERE in terra super dextrum præsertim latus, mœrem impotentem atque animi grauem deiectionem significat, s. s. e. Effusum est in terra iecur meum, super contritionem filiae populi mei. &, Iacebimus in cōfusionē nostra: & accipiet nos ignominia nostra, quoniam Domino peccauimus.

Est etiam imbellium, lassorum, victorumque situs, s. s. e. Filii tui proiecti sunt, dormierunt in capite omnium viarum. Ita etiam illud., Posuisti vt terram corpus tuum, & quasi viam transeuntibus.

Iacere in puluere, desolatum esse & deieclum significat, s. s. e. Exutere de puluere, consurge, sedc Ierusalem.

Iacere super faciem in facco, pœnitentium & supplcum habitus est, s. s. e. Et ceciderunt tam ipsi, quam maiores natu proni in terram vestiti ciliciis.

Procubitus in terram, magna reuerentia adoratio-nisque habitus est: item studiosissimi & magna cum propositi pertinacia postulantis, præterea gratias agentis acceptumque beneficium agnoscentis, s. s. e. Tunc accessit mater filiorum Zebedæi, adorans & petens aliquid ab eo. &, Christus procidit in faciem suam orans. Et mulieres procumbentes Christique pedes complexæ adorabant. Et Iosaphat & Iuda, & omnes habitatores Ierusalem ceciderunt in terram coram Domino, & adorauerunt. Et cum finita esset oblatio, incuruatus est rex Ezechias, & omnes qui erant cum eo, & adorauerunt. Et Magi procumbentes adorauerunt Iesum. &, Leprosus sanatus gratias agens, cecidit ad pedes Iesu. Et Cornelius procidens ad pedes Petri adorauit.

Est etiam procubitus non solum reuerentia, sed religiosi timoris index, s. s. e. Coram illo prouidentiis, & inimici eius terram lингent. &, Cum per-tusset lumen, tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes. Et vultu in terram demisso adorabunt te, & pulu-rem pedum tuorum lингent.

Huiusmodi etiam habitus est dolentium, calamita-temque deprecantium, s. s. e. Sic ergo orante Esdra, & implorante Deum, & flente & iacente ante templum Dei, &c. Et sciderunt vestimenta sua, & planxerunt planetu magno, & imposuerunt cinerem super caput suum: & ceciderunt in faciem super terram. Et Sacerdotes ante altare, cum stolis sacerdotali bus lustra-

uerunt se, & inuocabant de cælo eum, qui de depositis legei posuit. Paulus in iuuem præcipitem datum procidit habitu orantis, studiosissimeque contendens apud Deum, de restitutione illius.

Aliquando cubare indignationem impotentem ar-guit: Sic enim Achab indignatus cubuit auersa facie.

Recumbere coniuinarum situs est; olim enim lectis ad mensam stratis, recumbebant, s. s. e. Et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare.

INCLINARI.

INCLINATIO erga aliquem ministerij humili- Ministeriū. mi & obsequiosi valde significationem habet, s. s. e. Scutus. Cuius ego non sum dignus, vt procumbens soluam Marc. 1.7 corrigiam calceamentorum eius.

Caput etiam in terram demittebant mulieres visis angelis, pauore videlicet consternatae.

GENV FLEXIO.

GENIBVS flexis & palmis ad cælum sublatis orat Oratio. Salomon, & petit. Et Daniel tribus temporibus in die Petilio. 2. Par. 6.13 flecebat genua sua, & adorabat.

Curuare genua, & facies in terram demittere, adorantium, & tremendum diuinam maiestatem habitus 2. Paral. 7.3 esse obseruatur, populo adorante Deum, cuius præsen-tiam ignis descendens indicabat.

STARE.

STARE in templis aut aliâs ante Deum, habitus est orantium & postulantum oratione: Sic enim & Sa-cerdotes stâtes orabant, & populus Sacerdotibus adsta-bat eodem orandi studio affectus. Est etiam laudes di-uinas celebrantium. horum generum exempla illa sunt; Sacerdotes autem stabant in officiis suis, & Leuitæ in organis carminum Domini, quæ fecit Dauid rex ad laudandum Dominum, cunctusque Israhel sta-bat. Et omnis Iuda stabat coram Domino cum paruu-lis, vxoribus & liberis suis. Et Reges videbunt, & con-surgent principes, & adorabunt.

Atque idem habitus erat eorum, qui vel exponende legi vel concionibus audiendis intererant. Sic Petrus verba facturus, in medio fratrum stetit. Et dixerunt Leuitæ, Surgite & benedicite Domino Deo vestro. Ec-conuertit rex faciem suam, & benedixit vniuersæ mul-titudini Israhel; nam omnis turba stabat intenta.

Est etiam habitus curantis rem aliquam agendam, operiq. instantis, s. s. e. Vidi Dominum stantem super altare, & dixit, Percute cardinem, &c. &, Tu ergo fur-ge, loquere ad eos omnia, quæ præcipio tibi. &, Surgens princeps Sacerdotum, ait illi, Nihil respondes? &c.

Affurgere alicui honoris causa contingit, s. s. e. Vi-debant me iuuenes, & abscondebantur, & senes affur-gentes stabant. Stare ante Deum in consilio, mi-nistrorum habitus est, cuiusmodi prophetæ sunt, s. s. e. Si stetissent in cōsilio meo, & nota fecissent verba mea populo meo. Et de his, qui nunc hic assistunt, id est, ministrant.

Illud verò, quod apud Habacuq legimus; Super cu-stodiā meā stabo, & figam gradum super munitionem meam, &c. ad id habituum genus refertur, qui magno studio, non sine difficulti labore, magna demum animi contentione, & graui proposito suscipiuntur, à sanctis viris rei postulatae impetranda causa. Ait enim Propheta sibi loco & difficulti habitu non moueri decretum fuisse, quoad de grauissima quæstione certum diuinitus redderetur responsum.

Præterea stare coram aliquo, habitus est verba facien-Verba fa-tis, s. s. e. Illaque consurgens stetit coram eo, & ait, &c. cere. Eſth. 8. 4.

SEDERE.

SEDENTIVM habitus varia indicat: quorum in-secutias. terpretatio tum ex locis, vbi sedetur; tum ex aliis ad-iunctis petitur. Sedere enim in excelsô, quiete & securi-tate.

I. 33. 16. tatem significat, s. s. e. *Iste in excelsis sedebit, munimenta laxorum sublimitas eius.*

Macer. Rursum verò, sedere in terra vel puluere, situs est
Calamitas. mōerentium, calamitosorum & lugentium, s. s. e. Et
I. 3. 26. mōerebunt atque lugebunt portæ eius, & desolata in
I. 13. 18. terra sedebit. Et humiliamini, sedete, quoniam de-
E. 26. 16. scendit de capite vestro corona gloriæ vestræ. Et de-
I. 47. 2. scendent de sedibus suis omnes principes maris, & in
Luctus. terra sedebunt, &c. & Sede in terra, non est solium filiæ
Macer. Chaldaeorum, quia vtrā nō vocaberis mollis & tenera.
Thren. 1. 1.

Thren. 2. 10. Ad eundem affectum mōeroris & luctus pertinent
Psal. 1. 3. 6. illa, Quomodo sedet sola ciuitas. Sederunt in terra,
P. 6. 1. conticuerunt senes filiæ Sion. Et super flumina Baby-
P. 6. 1. lonis illic sedimus & fleuimus.

P. 6. 1. Est & p̄nitentium, diuinatque misericordiam mo-
Suppli- uere studentium supplicum habitus, in sacco & cinere
Catio. sedere, s. s. e. Et surrexit de solio suo, & abiectus vesti-
Ion. 3. 6. mentum suum à se, & indutus est sacco, & sedet in ci-
Pax. nere. Sedere autem in agris, vineis & hortis, pa-
Tranqui- cem, quietem & tranquillitatem indicat, s. s. e. Et se-
litas. debit vir subtus vineam suam, & subtus ficum suam, &
Mich. 4. 4. non erit qui deterreat. Et sedet unusquisque sub vinea
1. Mach. 14. sua, & sub ficulnea sua, & non erat, qui eos detterret.
12.

D. 23. 2. Sedere etiam habitus docentiū est, maximè autem
Matt. 26. 55. si in cathedra sedere dicantur, s. s. e. Super cathedra
M. 10. 39. Moysi sederunt Scribæ & Pharisei. &, Quotidie apud
Vos sedebam docens in templo.

Audit. 3. 32. Auditores etiam sedere solent, vt maiori quiete di-
L. 10. 39. sciplinam excipiant, s. s. e. Et sedebat circa eum tur-
Q. 8. 35. ba. Et circumspiciens eos qui in circuitu sedebant. &,
A. 3. 5. Maria sedens fecus pedes Iesu, audiebat verbum, &c.

D. 16. 19. Est etiam sessio habitus quieti & sui compotis ho-
P. 109. 1. minis, contrarius inquieto & turbulēto ingenio, cuius-
modi situ & habitu ille, qui à dæmonio vexabatur, pro-
ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

P. 79. 2. Denique regum, principum, iudicium, consulum,
P. 46. 9. & senatorum situs est sessio. vt, Qui sedes super Cher-
P. 20. 8. rybim. &, Deus sedet super sedem sanctam suam. Et
P. 28. rex, qui sedet in solio iudicij. &, Etenim sederunt prin-
P. 11. 8. cipes, & aduersum me loquebantur.
23.

R E S P I C E R E .

Cura. R E S P I C E R E habitus est curantis eam rem vel
Gen. 4. 4. personam, in quam respicitur, s. s. e. Respexit Domi-
N. 19. 17. nus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain autem, &
E. 2. 25. ad munera eius non respexit. Et salua animam tuam,
E. 4. 31. noli respicere post tergum tuum. Et respexit Dominus
D. 26. 15. filios Israhel, & liberavit eos. Et audierunt quod visitas-
P. 9. 28. set Dominus filios Israhel, & quod respexisset afflictionē
P. 21. 2. eorū. &, Respice de sanctuario tuo, & de excelso celo-
P. 34. 17. rum habitaculo. &, Benedic populo tuo Israhel. Et oculi
eius in pauperes respiciunt. Et Deus meus respice in me,
quare dereliquisti me? &, Domine quando respicies?

A S C E N D E R E .

Via ad Is. A S C E N D E R E verbum est iis adscriptum, qui
Via ad Is. terram Israhel, maximè autem Iudeam & Hierosolymam
Via ad Is. petunt, s. s. e. Vide terrā, quam Dominus Deus
D. 1. 22. tuus dabit tibi: ascende & posside eam; & qui ascēdere
A. 2. 10. vos feci de terra Ægypti, & eduxi vos in deserto qua-
L. 2. 42. draginta annis, vt possideretis terram Amorihæi. &,
I. 1. Ascendentibus illis in Hierosolymam, secundūm con-
Honor. fuetudinem diei festi. Ascendit malitia Ninuitarum
Dignitas. coram me: id est, nimium aucta excreuit atque supe-
reauit omnem modum & hominum opinionem.

E Q U O S E D E R E .

Honor. HONORIS causa equo aliquis vectus incedit, vt
Dignitas. cōspicuus sit, dignitatemq. suam probet spectatoribus,

s. s. e. Homo, quem rex honorare cupit, debet indui *Eph. 6. 8.*
vestibus regiis, & imponi super equum, qui de sella re-
*gis est. &, Vidi seruos in equis & principes ambulantes *Eccles. 10. 7.**
super terram quasi seruos.

Christus Dominus asello vectus conspicuum se po-
pulo exspectanti exhibuit; magno tamen modestiæ &
humanitatis exemplo. Exulta satis filia Sion, iubila fi-
*lia Ierusalem, ecce rex tuus venit tibi iustus & Salua-*Matth. 21. 3.**
tor, ipse pauper, & ascendens super asinum & super
pullum filium asinæ.

Vt equo vel aliâs iumento insidere, præter vehiculi *Obseruatiæ*
cōmoditatem, etiam honoris & dignitatis est signum:
ita reuerentia & obseruantia argumentum est, si quis
*coram alio ex equo vel iumento descendat, s. s. e. Re-*Gen. 24. 63.**
becca quoque conspecto Isaac descendit de camelo,
& ait ad puerum, &c.

M O T V S .

C O R P O R I S varij sunt motus, tum partibus ipsis,
tum locis; tum etiam tarditate & celeritate differen-
tes; omnes autem cogitationem sequuntur aliquam.
idemque motus varias & cogitationes subit, & signifi-
cationes indicat.

Ambulare enim studium, curam, & muneris pro-
positi gerendi cogitationem, exercitationemque si-
gnificat, s. s. e. Hæc dicit Dominus Deus, Si in viis
meis ambulaueritis, & custodiā meam custodieritis.
Et Eliseus magnam curam & solicitudinem hoc modo
indicabat, s. s. e. At ille reuersus deambulabat in do-
mo semel, huc atq. illuc. Et Iesus discipulos suos in via
precedens, magnum studium negotij salutis nostræ in-
dicabat, cuius causa Ierosolymam petebat; ita vt illi stu-
pescerent & admirarentur.

Est alijs motus inquietus & varius eorum, qui ali-
quem ex accepto dolore mōestum & plangentem con-
solatur: Hic motus verbo Hebraico נִזְרָא indicator; cuius
significatio ad solicitudinem, curam, sedulitatem & in-
quietudinem refertur; huius exempla multa sunt, ex
quibus illa: Quis enim miserebitur tui Ierusalem? aut
quis contrastabit pro te? Quis ibit ad rogandum pro
pace tua? &, Ne ingrediaris domum conuiuij: neque
vadas ad plangendū, neque consoleris eos, &c. Et susti-
nui qui simul contrastaretur; & non fuit, qui consola-
retur, & non inueni. &, Vaftata es Ninive, quis com-
mouebit super te caput? Vnde quāram consolatorem
tibi? &, Audientes tres amici Job omne malum, quod
accidisset ei, venerunt singuli de loco suo. Omnibus in
his locis verbum est נִזְרָא quod satagere significat.

Mare & aridam circuire, est omnia tentare & expe-
rii, s. s. e. Væ vobis Scribæ & Pharisei, qui circuitis
mare & aridam, vt faciatis vnum proselytum, &c.

Claudicare in motu, translatione à pecudibus sum-
pta, est misera & calamitosa vitæ conditione vti, s. s. e.
In illa die congregabo claudicantem, & eam quam
eieceram, colligam, & quam afflixeram consolabor. Et
ponam claudicantem in reliquias.

Recedere ab aliquo, est consuetudinem illius vitare,
tanquam pestilentis & contagie sua alios inficientis,
s. s. e. Qui videbant me, foras fugerunt à me.

Non egredi ostium, metuentis sibi que cauentis
est. vt, Si expauit ad multitudinem nimiam. &, De-
spectio propinquorum terruit me. Et non magis tacui,
nec egressus sum ostium.

C V R R E R E .

C V R S V S studium, diligentiam, & magnam rei
agendę curam significat, s. s. e. Quos cùm vidisset, cu-
currit in occursum eorum, de ostio tabernaculi sui, &
adorauit in terram. &, Cucurrit puella, & nuntiavit in
domum matris suæ, omnia quæ audierat. Et Eliseus,
relictis bobus, cucurrit post Eliam. &, Si videbas fu-
rem currebas cum eo. &, Sine iniunctate cucurri & di-
rex. Et viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dila-
tasti cor meum.

L A B I .

LABI.

L A B I. ferè semper periculum arguit, s. s. e. Ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum. & Ne desperaueris lapsus in die angustiae. Et lapsa est in lacum vita mea. Illud verò grauissimum discrimen, & cui remedium inueniri facile nequit, significat. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris; impellentur enim & corruent in ea.

CADERE.

C A D E R E. de viatis & occisis in pælio dicitur, s. s. e. Ne cadamus gladio. Et rex Sodomorum & rex Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntq. ibi. &, Quo modo ceciderunt fortés? Et ipsi infirmati sunt, & cederunt. Et cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. &, Impulsus euersus sum ut caderem. Cadere in plateis, bellū intra urbem ipsam gestum significat, s. s. e. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius.

DORMIRE.

D O R M I R E habitus securi & negligētis est: contraria verò expurgisci, s. s. e. Exurge, quare obdormis Dominus? exurge, & ne repellas in finem. &, Et habebis fiduciam proposita tibi spe. Et defessus securus dormies. Ego dormiui & soporatus sum, & surrexi, quia Dominus suscepit me. Et erat in ipsa nocte Petrus dormiens. Et ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israhel. Quo loco negligentia significat verbū dormire, sicut in illo: Ne cum Dominus venerit, inueniat vos dormientes. Et inter vos multi imbecilles, & dormiunt multi. Vigilare sibi consulentiū resq. suas curantium, magni studij etiam est, s. s. e. Qui de luce vigilauerit, ad illam non laborabit. &, Vigilate itaque, quia nescitis diem neq. horam. Et ianitorī p̄ceperit ut vigile. &, Vigilate & state in fide. &, Frustā vigilat, qui custodit eā.

V o x.

V O C I S etiam ut variæ formæ, ita multiplex significatio est: format enim natura prius nos intus, ad omnem fortunatum habitum, iuuat aut impellit ad iram, aut ad humum, mœrore graui, deducit & angit: Post effert animi motus interprete lingua; namque humanam vocem lingua moderatur, & ad animi motus accommodat. Vox afflita & tenera dolorem & commiserationem arguit, s. s. e. Appropinquansque rex lacui, Danielem voce lachrymabili inclamauit. Et, quia luxit super eum populus eius.

Vox humilis supplicantium, petentiumque gratiam aliquam, s. s. e. Donec accipiant, osculantur manus dantis: & in promissionibus humiliant vocem suam.

Vox etiam alta ut clamor, aut vnius, aut plurimi est; & pro varietate sonitus vel monitionem, vel luctitiam & victoriā, luctum & lamentationem arguit. Illa enim clamorem bellicum significant, & hostilem tumultum. Vocem dederunt in domo Domini, sicut in die solemnī. Et non clamabit, neq. accipiet personam, neque audietur vox eius foris.

Vox etiam in locis altioribus editur, ut latius longisque audiatur, siue ea monitionis & consilij, siue laetitiae & boni nuncij, siue planctus & luctus vox sit index. ut, Vox in viis audita est, ploratus & v lulatus filiorum Israhel. Annuntiate in Iuda & in Ierusalem auditum facite. Et vox in rama audita est, ploratus & v lulatus multus. &, Super montem excelsum ascende tu, qui euāgelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Ierusalem.

Triturantes & vindemiantes laetitiae & gratulationis causa vocem extollunt, ut se se inuicem ad opus incitent, s. s. e. Dominus de excesso rugiet, & de habitaculo sancto suo dabit vocem suam. Dominus rugiet super decorum suum celestisma quasi calcantium, &c.

Vox hamon siue turbæ exultantis, qualem Iosue de monte cum Moysi descendens audiuit, laetitiam publicam significat: de huiusmodi voce veræ tamen & inculpatæ laetitiae indice scriptum est, Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum.

Cum voce autem tubæ aut cornu sonitus auditus, siue clangor, siue alio nomine Latinè dicatur, vel belli, aut alterius periculi aduentum significat. ut, Canite tuba, præparentur omnes, & non est qui vadat ad prælium. &, Clangite buccina in Gabaa, tuba in Rama, vlu late in Bethauen, post tergum tuum Beniamin. Et in gutture tuos sit tuba quasi aquila super domū Domini.

Vlulatus plerumq. plangētum & magno desiderio velut insipientium est. ut, Vlulate naues maris, quia vastata est domus unde venire consueverant. Et præ contritione spiritus vlulabit. Et vlulate vā vā diei. &, Vlulate habitatores Pilæ.

SIBILARE.

S I B I L A R E conuocantes solent; aut irritantes & insultantes, s. s. e. Et leuabit signum in nationibus procul, & sibilabit ad eum de finibus terræ. &, Sibilabit Dominus muscas, quæ est in extremo fluminū Ægypti. Et sibilauerunt & mouerūt caput suum super filiam Ierusalem. Et negotiatores populū sibilauerūt super te.

SILERE.

S I L E N T I V M nō minus aliquādo quām vox internos animi affectus, motus & perturbationes indicat. Est enim ea doloris vis, ut clamare, gemere, lugereq. homines cogat: sed cūm dolor vehementior, anteriorque est, animiq. mœstia coniūctus, & profunda mœroris cogitatione pressus, neq. lachrymis neque voci erumpendæ locum concedit. Atque ita grauius afficitur & laborat animus, quām si per luctus & lamenta respirare aliquantulum sineretur, s. s. e. Sederunt in terra, & conticuerunt senes filiæ Sion. &, Quoniam filii, inueterauerunt ossa mea. &, Tacui semper, filii. &, Ingemisce tacens, mortuorum luctum non facies. &, Sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum; videbat enim dolor esse vehementem. Et cūm audissem sermonem istum, scidi pallium meum & tunicam, & euelli capillos capitum mei, & sedi mœrens. Hebr. tacens. Ali quando silentium victi & captiui iugumque sine detractione ferentis, sefēq; dignè pati agnoscētis, s. s. e. Quare sedemus, conuenite & ingrediamur ciuitatem munitā, & sileamus ibi, quia Dominus Deus noster silere nos fecit. Et dicet ei, Tace, & non recorderis nominis Domini. Et obmutui, & humiliatus sum, & filii à bonis, & dolor meus renouatus est. &, Bonum est præstolari cum silentio salutare Dei.

Tacent etiam qui verentur & metuunt, s. s. e. Si expandi ad multitudinem nimiam. &, Despectio propinquorum terruit me, & non magis tacui.

Tacet Christus falsis testimoniis delatus, simul ut patri obediret, cuius consilio se in mortem traditum cognoscebat; & ut criminum falsitatem indignam responsione & defensione argueret.

RIDERE.

R I S V S vel gaudij signum est plerumque. ut, Cedid Abraham in faciem suam & risit. &, Risum fecit mihi Dominus. &, Risus dolore miscebitur. Vel etiam irrisio & insultatio in alterius calamitatem, vel contemptio etiam. ut, Ne tradas Domine sceptrum tuū iis, qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram. Et super eum ridebūt, & dicent, &c. Et ego in inferitu vostro ridebo. Et super omnē munitionē ridebit.

LVGERE.

L V C T V S desiderium perspē arguit rei vel vtilis, Desideriū vel alio nomine charæ, s. s. e. Et mōrebūt piscatores & lugebūt omnes mittentes in flumē hamum. &, Perit sacrificium & libatio de domo Domini, luxerunt sacerdotes & ministri Domini. Et luxerunt speciosa pastorum, & exsiccatus est vertex carmelī. &, Qui vedit, non lugeat, quia ira super omnem populum eius.

RAVCEO.

V E H E M E N T I S, nimis ac contenti clamoris signum est raucedo, s. s. e. Laborai clamans, raucae sunt

PERICULUM. **Dent. 32.35** **LABI.** ferè semper periculum arguit, s. s. e. Ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum. &, Ne desperaueris lapsus in die angustiae. Et lapsa est in lacum vita mea. Illud verò grauissimum discrimen, & cui remedium inueniri facile nequit, significat. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris; impellentur enim & corruent in ea.

CADERE. de viatis & occisis in pælio dicitur, s. s. e. Ne cadamus gladio. Et rex Sodomorum & rex Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntq. ibi. &, Quo modo ceciderunt fortés? Et ipsi infirmati sunt, & cederunt. Et cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. &, Impulsus euersus sum ut caderem. Cadere in plateis, bellū intra urbem ipsam gestum significat, s. s. e. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius.

DORMIRE. habitus securi & negligētis est: contraria verò expurgisci, s. s. e. Exurge, quare obdormis Dominus? exurge, & ne repellas in finem. &, Et habebis fiduciam proposita tibi spe. Et defessus securus dormies. Ego dormiui & soporatus sum, & surrexi, quia Dominus suscepit me. Et erat in ipsa nocte Petrus dormiens.

Et ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israhel. Quo loco negligentia significat verbū dormire, sicut in illo: Ne cum Dominus venerit, inueniat vos dormientes. Et inter vos multi imbecilles, & dormiunt multi. Vigilare sibi consulentiū resq. suas curantium, magni studij etiam est, s. s. e. Qui de luce vigilauerit, ad illam non laborabit. &, Vigilate itaque, quia nescitis diem neq. horam. Et ianitorī p̄ceperit ut vigile. &, Vigilate & state in fide. &, Frustā vigilat, qui custodit eā.

V O X. etiam ut variæ formæ, ita multiplex significatio est: format enim natura prius nos intus, ad omnem fortunatum habitum, iuuat aut impellit ad iram, aut ad humum, mœrore graui, deducit & angit: Post effert animi motus interprete lingua; namque humanam vocem lingua moderatur, & ad animi motus accommodat. Vox afflita & tenera dolorem & commiserationem arguit, s. s. e. Appropinquansque rex lacui, Danielem voce lachrymabili inclamauit. Et, quia luxit super eum populus eius.

Vox humilis supplicantium, petentiumque gratiam aliquam, s. s. e. Donec accipiant, osculantur manus dantis: & in promissionibus humiliant vocem suam.

Vox etiam alta ut clamor, aut vnius, aut plurimi est; & pro varietate sonitus vel monitionem, vel luctitiam & victoriā, luctum & lamentationem arguit. Illa enim clamorem bellicum significant, & hostilem tumultum. Vocem dederunt in domo Domini, sicut in die solemnī. Et non clamabit, neq. accipiet personam, neque audietur vox eius foris.

Vox etiam in locis altioribus editur, ut latius longisque audiatur, siue ea monitionis & consilij, siue laetitiae & boni nuncij, siue planctus & luctus vox sit index. ut, Vox in viis audita est, ploratus & v lulatus filiorum Israhel. Annuntiate in Iuda & in Ierusalem auditum facite. Et vox in rama audita est, ploratus & v lulatus multus. &, Super montem excelsum ascende tu, qui euāgelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Ierusalem.

Triturantes & vindemiantes laetitiae & gratulationis causa vocem extollunt, ut se se inuicem ad opus incitent, s. s. e. Dominus de excesso rugiet, & de habitaculo sancto suo dabit vocem suam. Dominus rugiet super decorum suum celestisma quasi calcantium, &c.

Vox hamon siue turbæ exultantis, qualem Iosue de monte cum Moysi descendens audiuit, laetitiam publicam significat: de huiusmodi voce veræ tamen & inculpatæ laetitiae indice scriptum est, Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum.

PERICULUM. **Dent. 32.35** **LABI.** ferè semper periculum arguit, s. s. e. Ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum. &, Ne desperaueris lapsus in die angustiae. Et lapsa est in lacum vita mea. Illud verò grauissimum discrimen, & cui remedium inueniri facile nequit, significat. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris; impellentur enim & corruent in ea.

CADERE. de viatis & occisis in pælio dicitur, s. s. e. Ne cadamus gladio. Et rex Sodomorum & rex Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntq. ibi. &, Quo modo ceciderunt fortés? Et ipsi infirmati sunt, & cederunt. Et cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. &, Impulsus euersus sum ut caderem. Cadere in plateis, bellū intra urbem ipsam gestum significat, s. s. e. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius.

DORMIRE. habitus securi & negligētis est: contraria verò expurgisci, s. s. e. Exurge, quare obdormis Dominus? exurge, & ne repellas in finem. &, Et habebis fiduciam proposita tibi spe. Et defessus securus dormies. Ego dormiui & soporatus sum, & surrexi, quia Dominus suscepit me. Et erat in ipsa nocte Petrus dormiens.

Et ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israhel. Quo loco negligentia significat verbū dormire, sicut in illo: Ne cum Dominus venerit, inueniat vos dormientes. Et inter vos multi imbecilles, & dormiunt multi. Vigilare sibi consulentiū resq. suas curantium, magni studij etiam est, s. s. e. Qui de luce vigilauerit, ad illam non laborabit. &, Vigilate itaque, quia nescitis diem neq. horam. Et ianitorī p̄ceperit ut vigile. &, Vigilate & state in fide. &, Frustā vigilat, qui custodit eā.

V O X. etiam ut variæ formæ, ita multiplex significatio est: format enim natura prius nos intus, ad omnem fortunatum habitum, iuuat aut impellit ad iram, aut ad humum, mœrore graui, deducit & angit: Post effert animi motus interprete lingua; namque humanam vocem lingua moderatur, & ad animi motus accommodat. Vox afflita & tenera dolorem & commiserationem arguit, s. s. e. Appropinquansque rex lacui, Danielem voce lachrymabili inclamauit. Et, quia luxit super eum populus eius.

Vox humilis supplicantium, petentiumque gratiam aliquam, s. s. e. Donec accipiant, osculantur manus dantis: & in promissionibus humiliant vocem suam.

Vox etiam alta ut clamor, aut vnius, aut plurimi est; & pro varietate sonitus vel monitionem, vel luctitiam & victoriā, luctum & lamentationem arguit. Illa enim clamorem bellicum significant, & hostilem tumultum. Vocem dederunt in domo Domini, sicut in die solemnī. Et non clamabit, neq. accipiet personam, neque audietur vox eius foris.

Vox etiam in locis altioribus editur, ut latius longisque audiatur, siue ea monitionis & consilij, siue laetitiae & boni nuncij, siue planctus & luctus vox sit index. ut, Vox in viis audita est, ploratus & v lulatus filiorum Israhel. Annuntiate in Iuda & in Ierusalem auditum facite. Et vox in rama audita est, ploratus & v lulatus multus. &, Super montem excelsum ascende tu, qui euāgelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui euangelizas Ierusalem.

Triturantes & vindemiantes laetitiae & gratulationis causa vocem extollunt, ut se se inuicem ad opus incitent, s. s. e. Dominus de excesso rugiet, & de habitaculo sancto suo dabit vocem suam. Dominus rugiet super decorum suum celestisma quasi calcantium, &c.

Vox hamon siue turbæ exultantis, qualem Iosue de monte cum Moysi descendens audiuit, laetitiam publicam significat: de huiusmodi voce veræ tamen & inculpatæ laetitiae indice scriptum est, Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum.

Atæ sunt fauces meæ; defecerunt oculi mei, dum spe-ro in Deum meum.

A F F E C T U S C O R P O R I S E T A N I M I .

A F F E C T U V M pars quædā corpus, pars animum agit, ytrumq. etiam pars alia tentat; dicimus autem affectum siue affectionem aliquam grauem passionem, vt dolorem, sitim, famem, desiderium: horum præcipua genera, quorum significatio & usus in sacris obseruatur libris, breuiter percurremus.

S V D A R E .

Labor. S V D O R intentum labore multamque operam in re aliqua positam arguit. Cumq. me cōuertissim ad **Opera.** vniuersa opera, quæ fecerant manus meæ; & ad labores, in quibus frustrè sudaueram. Et multo labore frustrè sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo.

Anxietas. Fatigationem, anxietatem & difficultatem aliquam subitam indicat sudor, s. s. e. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Ille autē Christi seruatoris sanguineus sudor arcanam quandam & vehementissimam luctam indicauit, quam nos in sacris carminibus & aliâs descripsimus. Est etiam aliquando sudor immunditiae significatione notatus, s. s. e. Et non es mundata à sudoribus tuis, neque mundaberis prius, donec quietescere faciam indignationem meam à te. &, Vittæ linea erunt in capitibus eorum, & fœminalia linea in lumbis eorum, & non accingentur in sudore.

E S V R I R E .

Defectus. E S V R I T I O magnum defectum, vehemensque desiderium significat, s. s. e. Animæ esurienti etiam **Desideriū.** amara dulcia videntur. &, Esurientibus tulerunt spicas. Et animæ effœminatorum esurient. &, Si esurierit inimicus tuus, ciba illum. &, Sicut somniant esuriens & **Iob. 6. 6.** comedit: cùm autē fuerit exasperfactus, vacua est anima eius. Et erit anima eorum quasi hortus irriguus, & **Iob. 24. 10.** vlt̄a non esurient. &, Esurientes impleuit bonis, & **Prov. 18. 8.** dites dimisit inanes.

S I T I R E .

Desideriū. S I T I S desiderium vel necessariæ rei vel eius, si-ne qua esse non possis, ex longa consuetudine antecedentis copiæ atque usus, s. s. e. Descende de gloria, & **Iere. 48. 28.** sede in siti habitatio filiæ Dibon. &, Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea.

Fatigatio. Interdum fatigationem & longum iter arguit sitis: Iter lögum **Psal. 100. 5.** vt, Esurientes & sitientes, anima eorum in ipsis defec-tis. &, Prohibe pedem tuū à nuditate, & guttur tuum à siti. Nonnunquam sitis insatiabilitatem rei adeptæ sine ullo fastidio vlt̄erius etiam expeditæ significat. **Ecc. 24. 29.** vt, Qui bibunt me, adhuc sitient.

O B S T V P E S C E R E .

Res inopi-nata & ma-gna. O B S T V P E S C I M V S ex nouæ rei & improuisæ admiratione; vel ex inopinati consilij noua notitia: vel etiam ex casu aut ruina inopinata: est enim non vulgare aut cōmune stuporis argumentum, s. s. e. Et factum est miraculum in castris, sed & omnis populus stationis eorum, qui ierant ad prædandum, obstupuit. &, Venit Dauid in Nobe ad Achimelech sacerdotem. Et obstupuit Achimelech, eò quod venisset Dauid, & dixit ei, Quare tu solus? Et obstupuit Rama, Gabaa Saulis fugit. Et omnes qui viderunt te in gentibus, obstupescent super te. Nihili factus es, & non eris in perpetuum.

T R E M O R .

Metus. T R E M O R affectus est metuentium, grauique timore perturbatorum, s. s. e. Hodie incipiam immittere terrorem, atque formidinem tuam in populos, qui habitant sub omni cælo.

Perturbatio-Dolor. Magnam etiam perturbationem, siue ex timore, siue ex præsenti dolore tremor arguit, s. s. e. Dissoluta est Damascus, versa est in fugam, tremor apprehendit eam. Et tunc conturbati sunt principes Edom, robu-

stos Moab obtinuit tremor. &, Timor & tremor vene-^{Psal. 54. 6.} runt super me, & contexerunt me tenebrae.

H O R R E R E .

C O R P O R I S horror animi dolorem, mœstiam-^{Mœstia.} que prodit, s. s. e. Circunfusa enim erat mœstia quædam viro, & horror corporis. per quæ manifestus aspi-cientibus dolor cordis eius aspiciebatur.

P V D E F I E R I , C O N F V N D I .

P V D O R qui & confusio atq. erubescencia dicitur, affectum animiq. perturbationem eius arguit, qui vel consilij constanter initi, vel concepti voti impos euaserit, s. s. e. Qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt; confundentur vehementer, quia non intellexerunt opprobrium sempiternum, quod nunquam delebitur. &, Ad te Domine leuaui animam meam, Deus meus in te confido, non erubescam. &, Nō erubescant in me, qui exspectant te Domine virtutum. Et confundantur & deficiant detrahentes animæ meæ. Et confusi sunt agricolæ, v lulauerunt vinitores, &c.

Arguit etiam huiusmodi affectus malefactorum pœnitentiam, nonnunquam quidem feram, semper autem extortam, s. s. e. Confundantur omnes, qui adorant sculptilia, & qui gloriantur in simulachris suis. &, In die illa non confunderis super cunctis adiuentiis tuis, quibus præuaricata es in me.

Pudefit etiam accusator, qui non docet crimen aut calumniam in eo, cuius nomen detulerit, s. s. e. Sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonam, vt in eo quod detractant de vobis confundantur, qui calumniantur vestram bonam in Christo conuer-sationem.

P A R T V R I R E , P A R E R E .

P A R T V R I E N T I S habitus ingentem dolorem, discrimenque magnum arguit, s. s. e. Ecce parturit iniustiam, concepit dolorem. &, Ibi dolores, vt parturientis. &, Propterea impleti sunt lumbi mei dolore: & angustia possedit me, sicut angustia parturientis. &, Quare ergo vidi omnis viri manum super lumen suum, quasi parturientis. &, Nunc quare mōrem contraheris? Nunquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus perit? Quia comprehendit te dolor sicut parturientis. Et filii venerunt usque ad partum, & vires non habet parturiens.

Parere filios absque dolore subitam & insperatam felicitatem indicat, s. s. e. Antequam parturiret, peperit; **Salus.** antequam veniret tempus eius, peperit masculum.

C I R C A Æ T A T E S O B-S E R V A T I O N E S Q V Ä D A M .

P V E R I .

P V E R I in plateis proiecti & neglecti calamitosissimum arguunt ciuitatis statum, s. s. e. Effusum est in terra iecur meum, super contritionem filiæ populi mei, cùm deficeret parvulus & laetens, in plateis oppidi. Et leua ad Deum manus pro anima parvulorum tuorum, qui pereunt in fame, in capite omnium compitorum.

Puerorum ludentium frequentia salubritatem & securitatem magnam significat, s. s. e. Et plateæ ciuitatis complebuntur infantibus, & puellis ludentibus in plateis eius.

S E N E S .

S E N E C T U S facilis & iucunda reip. felicitatem arguit, s. s. e. Tunc latabitur virgo in choro, iuuenes & senes simul, & conuertam lucum eorum in gaudium. Illud etiam longæuam vitam & rerum securitatem indicat, quod scriptum est. Adhuc habitabunt senes, & anus in plateis Ierusalem, & viri baculus in manu eius, præ multitudine dierum.

D E V E S T I T U .

V E S T I T U S variæ formæ conspicuntur, & distinctam ac diuersam significationem habent. Sunt autem in vniuersum duo præcipua genera, ex materia definita,

finita, interq. se ferè opposita; nam quæ ex crassiori horridiorique materia constant, conditionem duriorem vel vitæ vel temporis indicant. Contrà verò, quæ extenui, molli & nitida materia sunt, statum & habitudinem indicant iucundiorem: sicut de utroque genere scriptum est, In melotis & in pellibus caprinis egentes, angustati, afflicti, quibus dignus non erat mundus. &, Ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.

S A C C V S.

S A C C V S vestitus erat pœnitentium, atque præsentem calamitatem deprecantium, vel maxima aliqua miseria, vel æratura, vel pressura affectorum: prætereà publicam pœnitentiam vel sponte, vel Ecclesiastico iudicio professorum. Quorum omnium illa exēpla sunt. Et accingent se ciliciis, & operiet eos formido. & in omni facie confusio, & in vniuersis capitibus eorum caluitum. &, Conuertisti planctum meum in gaudium mihi, concidisti saccum meum, & circundisti me letitia. &, Consperserunt cinere capita sua, accincti sunt ciliciis. Et saccum confui super cutem meam, & operui cinere carnem meam. Ego auté cùm mihi molesti essent, induabar cilicio. Et peruenit verbum ad regem Niniuæ, & surrexit de folio suo, & abiecit vestimentum suum à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere.. Exspectatæ calamitatis deprecations huiusmodi horrido vestitu siebant, s. s. e. Quæ cùm audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti, & in platea medix ciuitatis voce magna clamauit, ostendens amaritudinem animæ suæ. Est etiam eorum, qui publicè pœnitentiam ineunt, saccos induere, s. s. e. In die autem vigesima quarta huius mensis conuenerunt filii Israel in ieiunio & in saccis. Et leuans Dauid oculos suos vedit angelum Domini statem, inter cælum & terram, & euaginatum gladium in manu eius, & versum cōtra Ierusalem, & ceciderunt tam ipse, quām maiores natu vestiti ciliciis, proni in terram. &, Si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere, pœnitentiam egissent.

Est etiam captiuorum vestitus, s. s. e. Et inducam super omne dorsum vestrum saccum, & super omne caput caluitum. Ad hoc genus pertinet illud: Et tu fili hominis fac tibi vasa transmigrationis, & transmigrabis per diem coram eis, &c. Et huiusmodi vestes Ioseph mutasse dicitur, ad Pharaonem Ægypti gratiam, collusus admissus. & Euilmerodach rex Babylonis mutauit vestimenta carceris Ioachim regis Iudeæ.

Pullatis vestibus vtebantur lugentes & afflicti, s. s. e. Quasi lugens & contristatus (Heb. pullatus) sic humiliabar. &, Quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus? Vestibus immundis indutum esse, immunditiam significat, & externam impuritatem, s. s. e. Et Iesus erat indutus vestibus sordidis, & stabat ante faciem angeli. Pannorum vsus pauperum & egestate oppressorum est, s. s. e. Quia vacantes potibus, & dantes symbola consumuntur, & vestiuntur pannis dormitatio. Et si introicerit vir pauper in sordido habitu.

Molles vestes aulicorum & delicatorum hominum sunt, s. s. e. Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Etenim si introicerit in conuentū vestrum vir annulum aureum habens in veste candida.

Candidæ vestes ad gloriam, maiestatem, puritatemque significandam ostenduntur. Sic enim Christi transfigurati vestimenta facta sunt alba, sicut nix. &, Maria vidit duos angelos in albis sedētes. &, Ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. &, Qui vicerit, sic vestiatur vestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro vite. Et vt ipse spiritus interpretatur, vestes, inquit, byssinæ iustificationes sanctorum sunt.

Vestes purpureæ siue hyacinthinæ supremæ & optimæ conditionis signum: contrà verò linum crudum, extremam significat conditionem, s. s. e. Ab eo, qui vtitur hyacintho, & portat coronam, usque ad eum, qui

operitur lino crudo. Et in omnibus istis, nemo portabat 1. Mat. 10.
diadema, nec induebatur purpura, vt magnificaretur 14.
in ea. &, Si vales scripturam legere, & interpretationem eius indicare mihi, purpura vestieris. Dan. 5. 16.

Miseria. Neglectio
2. Reg. 19.
24.

Delitiae. Opulentia.
Iust. 4. 30.

Mœstudo. Desiderium
Mich. 1. 8.

Captiuas. 1. I. 47. 3

Infania. Sanitas.
Marc. 5.

Fuga im- potens.
Amos. 2. 13.

Desideria. Lucretius.
Ezec. 24. 16.

Afflictio. Calamitas.
Iere. 13. 23.

Reip. & re- ligionis euersio.
Exce. 16. 37.

Apoc. 3. 18.

Apoc. 16. 15.

De iis, qui circa vestes ob- servantur, habitibus.

Vestivm laceratio siue consciſſio vel publica vel priuata, ingētem animi dolorem, vel ob cōminem, vel ob priuatam calamitatem vel calamitatis exspectationem, vel ob aliam indignitatē acceptum indicabat.

Nam in chari capitis obitu & desiderio, in publica miseria sensu, in diuinæ maiestatis contemplatione auditæ vel cognita, in maximi denique sceleris alicuius admissi detestatione vestes lacerare antiqui consueuerent.

Hic enim gestus & ipsos, qui subirent grauiter, perturbatos significabat; & spectatores vehementer mouebat. Sic Athalia conspirationis aduersum se pro regia familia initæ certior facta, scidit vestimenta sua, & ait, Insidiæ, insidiæ. & Iosias audita lectio libri Legis, in templo reperti, scidit vestimenta sua, & præcepit Heliæ & Ahicham filio Saphan & Achobor filio Micha; Saphan quoque scribae & Asaiæ seruo regis, dicens, Ite & orate Dominum pro me, & pro reliquiis Israel & Iuda, super viuieris sermonibus libri istius, qui repertus est: magnus enim furor Dominini stillauit super nos, Gen. 44.22. &c. Sic & filii Israel perturbati propter dedecus, & notam generi suo iniustam, scypho Iosephi in Biniamin fratri sarcinis inuento, sciderunt vestimenta sua. Vesteres etiam scindunt suas Barnabas & Paulus ex perturbatione, quod se præter fas pro diis coli animaduerterent. Sic turba Iudeorum vestibus scissis & proiectis, puluerem in aëra iactabant; blasphemiae damnantes Paulum, & detestati. quanquam inique tamen ex more gestus inibatur. Est etiam vestium scissio aliquando penitentiae signum exterius, s. s. e. Scidite corda vestra, & non vestimenta vestra.

Vestem deserere, signum est præcipitis atque impotentis fugæ, animumque vehementi turbatum metu arguit, s. s. e. Et robustus corde, &c. &, Qui in agro est, non reuertatur retrò tollere vestimentum suum. &, Iuuenis ille qui sequebatur Iesum amictus sindone, super nudum, cum teneretur, reiecta sindone, nudus profugit.

Præcinctæ vesteres, promptum, paratum, expeditumq. ad agendum significant hominem, s. s. e. Et vidi, & ecce vir unus vestitus lineis, & renes eius accincti auro obrizo. Et Deus, qui præcinctit me virtute. &, Sint lumbi vestri præcincti. &, Præcinctere, & calcia te caligas tuas. Vesteres non exuere, vigilantiam & studium, atque curam erga suscepsum negotium indicat, s. s. e. Ego autem & fratres mei, & pueri mei, & custodes, qui erant post me, non deponebamus vestimenta nostra, vnuquisque tantum nudabatur ad baptismum.

Vestiri & nudari symbolicos consuetudinem diffusitudinemq. significat, & variorum morum usum, s. s. e. Abijcamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. &, Induimini Dominum nostrum Iesum Christum; fatigite per bonam cōversationem ut induamini eum.

Nonnunquam ex forma & genere vestium munus & officium personæ cognoscitur, s. s. e. Et induit se Ionathas stola sancta septimo mense anno 160. quo vestitu Sacerdos indicatur.

Vesteres præscindere alicui, genus fuit contumelie & ignominia grauissimum, s. s. e. Igitur Hanon pueros David derasit & decalauavit. Et præscidit tunicas eorum à natibus usque ad pedes. Ad hoc genus illud spectat: Et magistratus scissis tunicis eorum, iusserunt eos virginis cædi.

Vesteres cruentatae vulnera arguunt eorum ipsorum, à quibus gestantur, s. s. e. Errauerunt cæci in plateis, polluti sunt sanguine; cumque non possent, tenuerunt lacinias suas.

Vesteres proprias alicui prætereunti sternere, summi honoris ac maximæ observationis argumentum est. Id quod Christo regi suscepto à Ierosolymitana gente præstitum Euangelistæ describunt.

Vestitum esse & compositum, sanam mentem indicat, in eo, qui anteā insaniebat, & dæmoniis aegritudine agebat. Huiusmodi argumento furiosissimus ille dæmoniacus anteā, liberatus probabatur iis, quibus notus erat.

Vestitum & calciatum aliquem arripi, furiosum indignationis impetum in eo arguit, à quo iubetur arripi, s. s. e. Et confestim viri illi vinclati cum braccis suis, & tiaris, & calciamentis, & vestibus missi sunt in medio fornacis ignis ardentes.

Velatum esse facie, cæcitatem, & cognitionis, ac

mentis turbationem significat, ex D. Pauli interpretatione & longa expositione, in Epistola ad Corinth. Sinus vestis super faciem mulieris impositæ, habitus est prostitutæ & impudicæ fœminæ, s. s. e. Ecce ego ad te, dicit Dominus, & reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam Gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam.

G E S T A M I N A V T A R M A , &c.

V N C T I O .

B A C V L V S à iuuene gestatus paupertatem & conditionem tenuem arguit, s. s. e. In baculo meo transiui Iordanem istum, & nunc regredior cum duabus turmis. Senex verò baculum gestans, longam vitam & placidam senectam significat, s. s. e. Adhuc habitabunt senes, & anus in plateis Ierusalem, & virtus baculus in manu eius, præ multitudine dierum.

Armatum esse ex verbo γέρων Hebraico expeditionē ad rem gerendam significat, s. s. e. Filii Iuda portantes clypeum & hastam sex millia ostanti expediti ad præclium.

Vnctum esse, eorum est, qui in dignitate vel regia, vel sacerdotali constituti sunt, s. s. e. Si Sacerdos qui vñctus est peccauerit. Et filii Aaron, & qui vñcti sunt. &, Cras mittam ad te virum, de tribu Beniamin; vnges eum ducem super populum meum Israel. &, Inueni Dauid seruum meum, oleo sancto meo vnxixi eum. Et spiritus Domini super me, eò quod vnxerit me.

Est & alia priuatorum hominum vncio, quæ latitudinem, delicias, voluptatemque significat & indicat, s. s. e. Lauare igitur & vngere & induere cultioribus vestimentis. &, Laui te, & vnxixi te oleo. &, Tu autem cum ieiunas, vnge oleo caput tuum. &, Oliuas plantabis, & non vngeris oleo.

Medicamentorum genus etiam est olei vncio, magis à Deo ex ritu, cæmeronia & significatione, quam ex natura efficax, s. s. e. Et vngabant oleo multos ægrotos, & sanabantur. Quod apud Iacobum legimus de sacramento vncionis, aliás explicabimus.

C O R O N A .

C O R O N A gloria plerumque index eorum, qui propter dignitatem aut res præclaræ gestas insigniuntur, s. s. e. Spoliauit me gloria mea, & abstulit coronam de capite meo. &, In humero meo portem illum, & circundem illum quasi coronam mihi? Et posuisti in capite eius coronam de lapide precioso.

Sed aliquando vitiosam & voluptatibus deditam vitam corona arguit. Solebant enim in conuiuis coronis & vnguentis vti antiqui, s. s. e. Væ coronæ superbiae, ebriis Ephraim.

S C E P T R U M .

S C E P T R U M extendere, annuentis regis habitus est, s. s. e. At ille ex more sceptrum aureum prædit manu, quo signum clementiae monstrabatur.

G L A D I U S .

G L A D I I euaginatio aut etiam vibratio, vltionis & vindictæ minas significat, atque etiam terorem illis, in quos vibratur, incutiendum, s. s. e. Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Et gladium suum vibrabit. &, Cum volare cœperit gladius meus super facies eorum: & obstupescit repente singuli pro anima sua, in die ruinæ suæ.

V E X I L L U M vel S I G N U M .

V E X I L L U M vel signum in altum sublatum, conuocationem significat, s. s. e. Congregamini, & ingrediamur ciuitates munitas, leuate signum in Sion. &, Leuate signum in terra, clangite buccina in montibus.

Vexillum super muros statutū victoriæ signum est, Victoria s. s. e.

Ier. 51. 12. s. s. e. Super muros Babylonis leuate signum, augete custodiam, leuate custodes, præparate insidias, &c.

T V B A.

Pax. Securitas. Ier. 42. 14. T V B A E sonitum vel clangorem non audire, à bello procul esse significat. vt, Ad terram Ægypti pergeremus, vbi bellum non videbimus, & clangorem tubæ non audiemus.

C R V X.

Deliberatū periculum. Matt. 8. 14. C R V C E M baiulare aliquem, ignominia & periculi subeundi signum est: isque dicitur crucem suam tollere, qui deliberato animo fese mortis etiam ignominiosæ periculo, propter aliquam causam, constanter obiicit. vt, Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

T E N T O R I V M.

Bellum de- liberatum. Ier. 43. 11. T E N T O R I V M fixum, ducem aut imperatorem bellum deliberato animo suscipientem & inferentem loco alicui indicat. vt, Ecce ego mittam & assumam Nabuchodonosor regem Babylonis seruum meum, & ponam thronum, Hebraicè tentorium eius, super lapides istos, quos abscondi. Et statuet solium suum super eos, veniensque percutiet terram, &c.

C L A M O R.

Longior auditio. Ier. 52. 7. Ier. 31. 15. C L A M O R in montibus editus, longius auditur, atque ad hanc significationē illud spectat: Quān pulchri super montes pedes annuntiantis & prædicantis pacem. Sic etiam apud Ieremiam: Hæc dicit Dominus, Vox in excelso audita est lamentationis, luctus & fletus Rachel.

Coadio. Cōlocatio. Calamitas. Milicia. Ier. 4. 22. Aliquando congregandi populi causa, in montibus clamatur, s. s. e. Annuntiate in Iudah, & in Ierusalem auditum facite, loquimini & canite tuba in terra. Clamor in domibus ipsis turbationem subitam ex repentina calamitate & miseria ortam arguit, s. s. e. Audiatur clamor de domibus eorum: adduces enim super eos latronem repente.

F R E M I T U S.

Alacritas. Ier. 42. 13. Ier. 25. 30. F R E M I T U S & vox vehemens atque magna, alacrem fortēque in bello animum indicat, s. s. e. Dominus sicut fortis egreditur, sicut vir prælator suscitabit zelum: vociferabitur & clamabit, super inimicos suos confortabitur. Indignationem præterea & zelum atque vltionis cupiditatem ostendit fremitus in eo à quo editur, s. s. e. Dominus de excelso rugiet, & de habitaculo suo dabit vocem suam, rugiens rugiet super decorum suum.

G E M I T U S.

Oppressio. Proph. 29. 2. Eze. 14. 23. Psal. 101. 6. Nahum. 2. 7. Penitentia feta. Proph. 5. 11. G E M I T U S oppressorum est, s. s. e. Cūm impij sumperint principatum, gemit populus. &, Non plangetis neque flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris, & vñusquisque gemit ad fratrem suum. &, Vt audiret gemitus compeditorum, vt solueret filios interemptorum. &, Miles captiuus abductus est, & ancillæ eius minabantur, gementes vt columbæ.

Inuitus. Coadio. Hebr. 13. 17. Interfictio. Eze. 26. 15. Eze. 30. 24. Est etiam pœnitentiæ comes gemitus, sed aliquando nimium seræ, s. s. e. Ne forte impleantur extranei viribus tuis, & gemas in nouissimis, quando consumperis carnes tuas & corpus tuum.

Gemunt etiam ij, qui inuiti aliquid agunt, s. s. e. Vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes, hoc enim non expedit vobis.

Præterea gemitus in bello necem & stragem arguūt occisorum, s. s. e. Nunquid non à sonitu ruinæ tuæ & gemitu interfectorum tuorum cōmouebuntur insulæ? Et gemitibus interficti, coram facie eius.

F L E R E, F L E T U S, P L A N C T U S.

Mœstitia. Desideriū. Psal. 136. Ier. 22. 4. F L E T U S mœstitiæ & desiderij magni erga rem charam index est, s. s. e. Super flumina Babylonis, illic sedimus & fleuimus dum recordaremur tui Sion. &, Recedite à me, amare flebo, nolite incumbere ut con-

solemini me, super vastitatem filiæ populi mei. Atque ita in filiorum, aut aliâs charissimorum capitum desiderio fletus mentio fit.

Sed etiam ex lætitia subita impotetiæ. animi gaudio *Lætitia.* fletus erumpit, s. s. e. In diebus illis & in tempore illo *Ierem. 50. 4.* venient filii Israel, & filii Iuda simul ambulantes & flentes properabunt, & Dominum Deum suum quærent. Hoc modo Ioseph ex subita & magna lætitia agnitis fratribus, fratres autem ex lætitia simul & pœnitentia simul fleuisse accepimus, s. s. e. Cumque amplexatus recidisset super collum Beniamin fleuit, illo quoque flente super collum eius, &c.

Planctus calamitatem vel priuatam vel publicam arguit, aut desiderium personæ charissimæ vel benemerentis, s. s. e. Celebauerunt exequias planctu magno atque vehementi. Et completi sunt dies planctus lugentium Mosen. &, Conuertisti planctum meum in gaudium mihi. illud verò ad publicæ calamitatis planctum indicandum facit. Vox clamoris de Horonaim, vastitas & contritio magna.

L Ä T I T I A, E X V L T A T I O.

L Ä T I T I A, cùm ad cælum & terram, atque ad inanimatas res refertur, roris, & fructuum felicitatem, *Felicitas. Gratiæ di- uina.* vberatemque maximam indicat, atque allegoricos diuinis spiritus gratiam abundantem hominibus communicat, s. s. e. Laudate cæli, quoniam misericordiam *Ier. 44. 23.* fecit Dominus, iubilate extrema terræ, resonate montes laudationem saltus, & omnē lignum eius, quoniam redemit Dominus Iacob, & Israel gloriabitur. &, Lætentur cæli, & exultet terra, commoueatur mare & plenitudo eius, gaudebunt campi, & omnia quæ in eis sunt. Nam de hominum lætitia, satis, abundeque in libro de Arcano sermone est explicatum.

Læticare aliquem, est voti cōpotem efficere, s. s. e. Exaltasti dexteram deprimentium eum, læticasti omnes inimicos eius.

Exultare eorum est, quibus magnum aliquod beneficium diuinitus contigit, vel votum ex animi sententia cessit, s. s. e. Exultauit cor meum in Domino: & *I. Reg. 2. 1.* exaltatum est cor meum in Deo meo. &, Lætabor & exultabo in te. &, Vox exultationis & salutis in terra bernaculis iustorum.

L A V D A R E, L A V S, B E A T I F I C A T I O.

L A V D A T I O aut ab aliquo beneficiis affecto proficitur, atque ita vox est, & oratio mentis gratulantis, *Gratulatio. Supplicatio. Ier. 21. 23.* s. s. e. In medio Ecclesiæ laudabo te. Qui timetis Dominum, laudate eum. Vniuersum semen Iacob glorificate eum. Laudabunt Dominum, qui requirunt eum: *Ier. 12. 6.* viuent corda eorum in sæculum. &, Lauda habitatio Sion. Aut etiam alienæ virtutis, probitatis vel felicitatis testimonium ac prædicatio laus est, s. s. e. Et nuntriauerunt principes Pharaoni, & laudauerunt eum. &, Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ. *Psal. 10. 3. 2.* Et laudet te alienus, & non os tuum. &, Laudaui magis mortuos quam viuentes. &, Beatos vos dicent omnes *Prover. 17. 2. Mal. 21. 12.* Gentes, eritis enim vos terra desiderabilis. &, Beatam me dicent omnes generationes.

C A N T V S, C A N E R E.

C A N T V S lætum affectum plerumque significat, & ad laudationem non raro refertur: est enim eorum, qui vel beneficio affecti sunt, vel aliâs voti compotes euasere, s. s. e. Cantabo Domino, qui bona traxit mihi. Et misericordias Domini in æternum cantabo. Et psalmos nostros cantabimus in domo Domini.

Solet etiam mœstitiæ depulsæ, gaudiique succeditis cantus esse testis, s. s. e. Et nunc qui redempti sunt à Domino, reuertentur & venient in Sion laudantes, Hebraicè canentes, & lætitia sempiterna super capita eorum. Et canet ibi iuxta dies iuuentutis suæ, & iuxta dies ascensionis suæ de terra Ægypti.

b 5 Nonnun-

Dissamatio Nonnunquam verò cantus in alicuius opprobrium, ignominiam, vituperationemque initur, & idem est, quod fabula aut libellus infamiae apud Latinos, s. s. e.
 Psal. 68. 13 In me psallebant qui bibeant vinum, s. s. e. Sessionem eorum & resurrectionem eorum vide, ego sum psalmus eorum.
 Thren. 3. 63.

Bellii indicatio.

Item. 51. 27

Ezech. 33. 3

CORN V SONARE. CORNV vel buccina sonans excitationem & hominum conuocationem ad bellum, præsertim significat; quanquam & aliis etiam nominibus cornu sonatur: veruntamen semper monendi causa, s. s. e. Leuate signum in terra, clangite buccina in montibus, sanctificate super eam gentes: annuntiate contra illam regibus. Et ille viderit gladium venientem super terram, & cecinerit buccina, & annuntiauerit populo, &c.

LABORARE.

Oppressio. Difficultas.

4 Reg. 7. 12
Psal. 6. 7.

Iob. 39. 19.

Isai. 1. 14.

Molestia.

Peccata.

Matt. 11. 28

LABORANDI verbo & similitudine magnam oppressionem aut difficillimum opus & onus aliquando significant sacræ literæ, s. s. e. Dico vobis, quid fecerint nobis Syri, sciunt quòd fame laboremus. Et laborauimus in gemitu meo. Et frustrà laborauimus, nullo timore cogente. Et facta sunt mihi molesta, laborauimus sustinens. Illud autem magno mysterio à Christo Domino pronuntiatum grauissimum peccatorum pondus significat, quo filij Adæ miserè vrgentur. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.

DOLERE.

Affectus grauissimus

1. Reg. 22. 8
2. Reg. 1. 26

Ips. 1. 8.

Psal. 47. 7.

Ips. 59. 10.

Animi de-

missio.

Ips. 1. 3.

Psal. 47. 7.

Ips. 59. 10.

DOLET aliquis vel suam vel alienam vicem; estq. grauissimus affectus dolor à corpore ad animum similitudine translata, s. s. e. Non est qui vicem meam doleat, hoc est, qui res meas curet bono studio. &, Doleo super te frater mi Ionathan.

Est autem dolor parturientis magnus, & periculo proximus, isque affectus in similitudinem adductus, animi demissionem & consilij inopiam ferè significat, s. s. e. Quasi parturiens dolebunt. &, Ibi dolores ut parturientis. In vniuersum autem dolor magnum & difficilem laborem arguit.

MORS.

Insania.

Pertur-

batio.

Ips. 1. 3.

Psal. 47. 7.

Ips. 59. 10.

MORTIS significationes in libro de Arcano sermone docuimus: ad hanc verò quam nunc sequimur rationem, illud obseruari operæ pretium fuerit, mortis similitudine insanæ affectum & animi perturbationem vehementem significari, s. s. e. Impégimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortui.

DE ACTIONIBVS.

Difficultas.

Impedi-

mentum.

Ezech. 3. 25

Abscondio.

Custodia.

Ose. 13. 12.

Spoliatio.

Iose. 43. 13.

ACTIONES etiam ad exteriorem vel personam, vel rem transeuntes sua significatione non carent, quarum genera quædam breuiter exponemus, quibus aliorum etiam rationes cognosci possint.

LIGARE, INVOLVERE

LIGATIO impedimentum arguit; non enim si quis ligetur, procedere potest, aut ex animi sententia ambulare, s. s. e. Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula; & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum. Res etiam ligantur ad conseruationem & absconditionem, sive custodiæ, in chartis enim aut aliâs in tela vel alio inuolucro colligari solent, quæ chara sunt, & ad custodiæ seponuntur, s. s. e. Colligata est iniqitas Ephraim, & absconditum est peccatum eius. Inuolui autem solent res, quæ aliò asportandæ sunt, atque eiusmodi similitudine actionis spoliacionem & prædam actam interpretamur, s. s. e. Et amicitur terra Ægypti, sicut amicitur pastor pallio suo, & egreditur inde in pace.

MOLERE.

Ips. 47. 2.

MOLERE captiuorum & seruorum est, eamque vitæ conditionem arguit, s. s. e. Tolle molam & mole

farinam. Sic etiam Samson in carcere molebat. Et duæ erunt molentes in mola, vna assumetur & altera relin- Ind. 1. 6. 21. Matth. 24.

EFFUNDERE vel DIFFUNDERE.

COPIAE abundantiaq. signū est effusio sive diffusio, eandemq. rem significat, sive in bonum sive in malum, s. s. e. Effundam spiritum meum super omnem Ios. 2. 18. carnem. &, Diffusa est gratia in labiis tuis. &, Charitas Psal. 44. Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctū, Rom. 5. 5. qui datus est nobis. &, Effuderunt sanguinem eorum Psal. 78. 3. in circuitu Ierusalem. &, Effunde super eos iram tuam. Psal. 68. 25.

INSUFFLARE.

INSUFFLARE in alium virtutis communicatæ signum est: Sic enim naturæ humanæ mentem cognitionis & virtutis compotem à Deo donatam fuisse legimus. vt, Inspiravit in faciem eius spiraculum vitæ. Et Christus virtutē, facultatem & auctoritatem magnam, Spiritus etiam sancti communicationem ad ministerium obeundum opportunam tradidisse dicitur huiusmodi actione, s. s. e. Hoc cum dixisset, insufflavit, & dixit eis, Accipite Spiritum sanctum. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.

CONVLCARE.

CONVLCANTVR ea, quæ vel subiguntur & domantur, vel contemnuntur, atque damnantur, vt inutilia, s. s. e. Pedibus conculcabitur corona superbie ebriorum Ephraim. Et nolite mittere margaritas ante porcos, ne forte conculcent eas, & conuersi dirumpant vos.

QUÆRERE.

QUÆRI aliquam rem, nec reperiri tamen, idem significat quod non extare ac periisse, s. s. e. In nihilum redigam te, & non eris, & requisita non inuenieris.

TENERE sive APPREHENDERE.

TENERE sive apprehendere ex verbo Græco οπατεῖν, propriè ad vim allatam significandam dicitur, s. s. e. Egressus autem seruus ille, inuenitus de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum, &c.

TANGERE.

TANGERE aliquem ad animationem & metus ac paurois ademptionem, denique ad virtutis instauratiōnem pertinet, s. s. e. Et audientes discipuli cedērunt in faciem suam, & timuerunt valde, & accessit Iesus, & tetigit eos, dicens: Surgite, & nolite timere.

FERIRE.

FERIRE alapis aliquem, grauissimæ contumeliaz genus est, s. s. e. Ideo etiam bis à Iohanne Euangeliista in historia passionis Domini notatur.

CVRATIO & SANATIO.

PECCATORVM remissionem & condonationem sanandi verbis & curandi, sacer sermo significat. Est enim grauissima animorum ægritudo peccatum, & quæ ad interitum deducat. Imò quod magis formandum sit, est interitus ipse, s. s. e. Conueitimi nisi reuerentes, & sanabo auersiones vestras.

ABSCONDERE, ABSCONDI, LATERE.

ABSCONDERE se, aut latere, fallendi studiū animumque significat, s. s. e. Et abscondit se Adam & Gen. 3. 9. vxor eius à facie Domini, in medio ligni paradisi. &, Vocem tuam audiui in paradiſo, & timui eò quòd nudus essem, & abscondi me. Et panis absconditus suauior, & Qui abscondit scelerā sua, non dirigetur.

Est etiam infidias parantium abscondere & abscondi, s. s. e. Veni nobiscum, infidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insolentem frustà. Et captio quam abscondit, apprehendat eum. Et absconderunt superbi laqueum mihi.

Est etiam abscondere rem aliquam vel charam vel sepositio, sanctam,

Res chara. Psal. 30. 20. 39. Ioh. 45. 3. sanctam vel secretam nec omnibus communem, sed quibusdam paratam seruare, s.s.e. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Et non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à consilio multo. Atque ad hanc sententiam omnis ferè ratio thesaurorum, & aliarum rerum absconditarum refertur, s.s.e. Dabo tibi thesauros absconditos & arcana secretorum, &c.

Obseruantia. Iob. 29. 8. Iuuenes presentibus senibus abscondi, honoris ac obseruantiae & reuerentiae significatione exhibit, s.s.e. Videbant me iuuenes, & abscondebantur: & senes a surgentes stabant mihi.

RELINQVERE.

Studium. Ier. 4. 28. RELINQVERE rem aliquam aliâs non negligendam, siue opus incepsum, cogitationem aliò traductam indicat, magno studio adiuncto & celeritatis cura. Sic enim Samaritis illa foemina, relicta hydria, in urbem eusurisse describitur, magna cupiditate nuntiandæ Christi magnitudinis.

DV CERE.

Doctrina. Disciplina. Lue. 6. DV CERE propriè ducum est, sed transfertur ad præceptores & magistros, s.s.e. Nunquid potest cœcum ducere?

Capi. Vinci. Mat. 14. 44. Matt. 10. 18. Ioh. 21. 18. Est etiam captorum, vincitorum, & damnatorum duci, s.s.e. Tenete eum, & ducite cautè. Et ad reges ducemini propter me. Et alius te cinget, & ducet quod volet.

SCRIBERE.

Affirmatio. Comprobatio. Ier. 44. 5. Phile. 19. 2. Thess. 3. 17. SCRIBERE manu propria, affirmantium & comprobantium est, s.s.e. Iste dicet, Domini ego sum. Et ille vocabit in nomine Iacob, & hic scribet manu sua Domino. &, Ego Paulus scripsi manu mea. &, Salutatio mea manu Pauli.

ÆDIFICARE.

Securitas. Ezec. 18. 26. ÆDIFICARE & plantare pacis, securitatis & quietis cogitationem indicat, s.s.e. Et habitabunt in ea securi, & ædificabunt domos, & plantabunt vineas, & habitabunt confidenter.

CONDITIONVM HABITVS.

SUNT etiam & in hominum conditionibus habituum obseruationes quædam illustres, magnæque significationis, ad scripturarum cognoscendam sententiam, quas suis in locis obseruare, fuerit oportunum. ut si rex sedens describatur, regia auctoritate, atque munere suo fungi cognoscitur. Sic etiam præceptor sedens aut stans; magister os aperiens. Quorum plura & varia exempla cum sint, nos quadam certa genera tantum subiiciemus; ex quibus aliorum in suis ordinibus ratio, per similitudinem aut collationem explicitur.

IUVENTVS.

Tranquillitas. Ier. 31. 13. Psal. 67. 26. Turbatio. Repub. Thess. 5. 14. Vt iuuentus læta, quæ publicæ rei tranquillitatē & felicitatem indicat, s.s.e. Tūc latabitur virgo in choro, iuuenes & senes simul. Et cōuertam luctum eorum in gaudium, & consolabor eos, & lætificabo à dolore suo. Et præuenerunt principes cōiuncti psallentibus in medio iuuēcularum tympanistriarum. Contra verò iuuenes letitia carentes rerum perturbationem, & miserum statum indicant, s.s.e. Senes defecerunt de portis, & iuuenes de choro psallentium.

SACERDOS.

Felicitas. Ier. 31. 14. SACERDOS bene habens & lætus, felicem rerum cōstitutionem securumq. tempus & gratia Dei abundantem Ecclesiam mysticè indicat, s.s.e. Et inebrubo animam sacerdotum pinguedine, & populus meus bonis meis adimplebitur.

CAPTIVI.

Migratio. Abductio. Ier. 46. 18. CAPTIVI & migrantes siue abdueti à victoribus in aliam regionem certos habitus & vestes, & supellecitem habent, s.s.e. Vasa transmigrationis fac tibi habitatrix filia Ægypti.

ANIMANTIVM HABITVS.

IN ceteris etiam, præter hominem, animantibus, suos habitus variarum affectionum indices, notari obseruarique solent: quos eadem quoque ratione cognitu dignos arbitramur. Nihil enim est in sacris libris vel minimum descriptum, quod vel significatione careat certa, vel diligentem cognitionem à lectoribus studiosis non requirat. Huius igitur generis quædam à nobis obseruata capita breuibus exponemus exemplis.

AVIS.

AVES volantes celeritatem, diligentiam & attentionem docent, ex qua similitudine illud scriptum est: Sicut aues volantes, sic proteget Dominus exercitum Ierusalem, protegens & liberans, transiens & saluans. Aues liberè vagantes, & temerè prouolantes, vastationem locorum arguunt, s.s.e. Intuitus sum, & non erat homo, & omne volatile cœli recessit.

Aues & feræ cādauerā lacerantes, hostium grauissimorum, & nocentissimorum imaginem præbent, s.s.e. Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi? Nunquid auis tincta, per totum? Venite & congregamini omnes bestiæ terræ, properate ad deuorandum.

BOS, ASINVS.

BOS & asinus in segetem immisssus, agrorum luxuriam & anni felicitatem, terraque fertilitatem significat, s.s.e. Beati, qui seminatis super omnes aquas, immittentes pedem bouis & asini.

CANIS.

CANIS vigiliam & custodiā significat, vt in Arcano sermone docuimus. Quam ob rem canis mutus Prophetā & Sacerdotē eū qui officio suo deest, descriptione apposita, indicat, s.s.e. Speculatoriœ eius cœci omnes nescierūt vniuersi, canes muti non valentes latrare.

FERAE.

FERAE cādauerā lacerantes, hostes crudelissimos bello infestos indicant, s.s.e. Venite, congregamini omnes bestiæ terræ, properate ad deuorandum.

COLUBER, DRACO,
&c. eius generis.

COLUBRI quiescētes loci ipsius tum vastitatem, tum etiam ariditatem & siccitatem intemperatam arguunt. Etenim hoc genus arida & inhospita loca amat, s.s.e. In cubilibus, in quibus prius habitabant dracones, orietur viror calami ac iunci. Et erit Asor in habitaculum draconum deserta usque in æternum, non manebit in ea vir, &c.

Coluber innocens, securitatem & felicitatem indicat, s.s.e. Serpenti puluis panis eius, non nocebunt, neque occident in omni monte sancto meo.

DE RERVM ALIARVM
HABITV.

MVLTI etiam in rebus iis, quæ secundum natum existunt & fiunt, habitus spectantur, siue id genus habitudines dicere malumus, quarum diligens obseruatio plurimum ad scripturarum sententiam expendā atque explicandam afferre potest adiumenti. Earum autem nos summa quædam capita certis exemplis illustrata indicabimus, satis ut arbitramur, ad eiusmodi genus omne ex nostrarum collatione obseruationum cognoscendum, lucis allatura.

CAELVM.

CAELI comthotio & turbatio timorem & terror, dolorem, calamitatem etiam, & animorum perturbationem affert, idque eiusmodi descriptiones significant, s.s.e. Quoniam stellæ cœli, & splendor eorum non expandent lumen suum. Obtenebratus est Sol in

Sol in ortu suo, & Luna non splendebit in lumine suo.
Isa. 50.3.
 &, Induam cælos tenebris, & saccum ponam vestimen-
Ierem. 4.20. tum eorum. Et aspexi terram, & ecce vacua erat, & ni-
Ibidem. 8. hili; & cælos, & non erat lux in eis. Et lugebit omnis
Izech. 32.7. terra, & moerebunt cæli desuper, eò quod locutus sum;
 cogitau & non pœnituit me, & operiam cum extinctus
 fueris, cælos, & nigrescere faciam stellas eius: Solem
 nube tegam, & Luna non dabit lumen suum, omnia
 luminaria cæli moerere faciam super te, & dabo tene-
Iid. 2.9. bras super terram tuam, dicit Dominus Deus. Et à fa-
 cie eius contremuit terra, & cæli moti sunt; Sol & Lu-
 na obtenebati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem
 suum.

Indignatio
Dei.

Ier. 2.12.

Lætitia.
Maxima fe-
licitas.
Isa. 49.13.
Ier. 51.48.

Vltio.

Calamitas.
Indigna-
tio.
Vltio.

Isa. 24.23.

Calamitas
festina.

Ier. 15.9.

Cælorum concitatio & perturbatio, atque, ut ita in-
 terpretemur, desolatio, magnam Dei indignationem
 significat, ob improborum hominum stultissima con-
 filia & opera, s. s. e. Obstupescite cæli super hoc, &
 portæ eius desolamini vehementer, dicit Dominus.
 Duo enim mala fecit populus meus, me dereliquerunt
 fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas cisternas
 dissipatas, quæ continere non valent aquas.

Cæli & terræ cantus lætitiam summam significat,
 s. s. e. Laudate cæli, & exulta terra, iubilate montes
 laudem, quia consolatus est Dominus populum suum.
 Et laudabunt super Babylonem cæli & terra, & omnia
 quæ in eis sunt, quia ab Aquilone venient ei prædones,
 ait Dominus.

S O L.

Terror.
Calamitas.
Ezer. 38.19.

Ier. 15.9.

SOLIS obtenebratio, obscuratio vel denigratio,
 maximam miseriam, calamitatem, atque etiam Dei
 iram, indignationemque aut vltionem etiam prodit,
 idque perpetuum multis exemplis obseruatur, s. s. e.
 Erubescet Luna, & confundetur Sol cum regnauerit
 Dominus exercitum in monte Sion, & in Ierusalem.
 Sol ante tempus occidens, festinam & præmaturam ca-
 lamitatem significat & portendit, s. s. e. Defecit ani-
 ma eius, occidit ei Sol, cum adhuc esset dies, confusa
 est, & erubuit: eodem modo de Lunæ & stellarum ob-
 tenebratione est exponentum.

T E R R A.

Terror.
Calamitas.
Ezer. 38.19.

Aerumna.
Pressura.
Ier. 4.28.

Inutilites.
Ier. 2.31.

Vastatio.
Ier. 12.4.

Pax.
Securitas.
Ier. 31.5.

Lexitia
publica.
Isa. 49.13.
Ier. 51.48.

Terra tenebrosa, quam interpres vetus serotinam
 vocat, inutilem rem & abiectione dignam significat,
 s. s. e. Nunquid solitudo factus sum Israeli aut terra
 serotina? Terra lugens ærumnam, pressuram &
 afflictionem ostendit, s. s. e. Lugebit terra, & moere-
 bunt cæli desuper.

Sic etiam terra exinanita vastatione & desolationem
 arguit, s. s. e. Usque quo lugebit terra, & herba omnis
 regionis siccabitur, propter malitiæ habitantium in ea?

Terra culta & exercitata pacem & securitatem in-
 dicat, s. s. e. Adhuc plantabis vineas in monte Samariæ,
 plantabunt plantantes.

Terræ cantus vel laudatio vel iubilatio, lætitiam ma-
 gnam, publicamque indicat, s. s. e. Laudate cæli &
 exulta terra, iubilate montes, & laudabunt super Ba-
 bylonem cæli & terra, & omnia, quæ in eis sunt.

A L T I T U D O.

Conspi-
cuitas.

Ishba. 7.9.

ALTI TU DO maximè conspicua est hominum ocu-
 lis longiusque prospicitur. Quam ob rem Aman gra-
 uissimæ ignominiae causa crucem quinquaginta cubi-
 tis altam Mardochæo vehementer inuiso parasse di-
 catus est. En lignum quod parauerat Mardochæo, qui
 locutus est pro rege, stat in domo Aman habens altitu-
 dinis quinquaginta cubitos.

M A N E, D I E S, M E R I D I E S, V E S P E R.

TEMPO RIS aut horarum obseruatio in rebus Manæ.
 agendis, certam etiam significationem indicat, nec à
 doctrinæ sacræ studiosis negligendam. Namque res
 aut actiones summo manæ initæ diligentiam, curam
 & animi propensionem studiosam arguunt, s. s. e. Ve-
 rū tam diluculo surgentes corruerunt omnes co-
 gitaciones suas.

In die aliquid fieri, est manifeste & sine occultatio-
 ne, atque etiam sine ullo metu fieri, s. s. e. Et in Mem-
 phis angustiæ quotidianaæ, Hebraicè legimus, in die.

Sic etiam Meridies claram lucem & maximam si-
 gnificat, qua videlicet nulla maior secundum natu-
 ram, contingere potest; unde magnæ perturbationis &
 cæcitatis argumentum est, si quis in meridie lucem desi-
 deret, s. s. e. Per diem incident in tenebras, & quasi
 in nocte, sic palpabunt in meridie. Et impeginus Isa. 16.3.
 meridie quasi in tenebris. &, Pone quasi noctem um-
 bram tuam in meridie.

Est etiam meridies æstus diurni medium & feruen-
 tissimum tempus, quod tamen spaciun habet in hac
 ratione obseruatum: namque ante & post meridiem
 ipsum meridianus æstus est, s. s. e. Indica mihi ô quem canti. 1.7.
 diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in meridie.

Meridie etiam res acta apertissime, palam, & sine
 ullis insidiis aut stratagematis acta cognoscitur, s. s. e.
 Induxi eis super matrem adolescentis vastatorem me-
 ridie. Vesper hominibus & animatibus mitioribus Quies.
 finis diurni laboris, & exercitationis, initiumque quietis & recreationis est: senioribus autem feris cursus &
 prædæ quærendæ initium affert, s. s. e. Exhibit homo ad
 opus suum, & ad operationē suam usque ad vesperam.
 Et lupus ad vesperam vastauit eos. Et conuertentur ad
 vesperam, & famem patientur ut canes. Est etiam
 vespertina hora ægrotantibus & vulneratis maximè in-
 commoda, quam ob rem multi eo tempore moriuntur;
 aut etiam noctu', s. s. e. Rex Israel stabat in curiu suo, &
 mortuus est vesperi. Et mortua est vxor mea vesperi.

N O X.

NOCTU nihil geri potest commodè: est enim nox Casus.
 ad offendicula, casus & ruinas, & ad furta, adulteria,
 eiusmodique vitiosas & criminosas actiones, quæ
 opera tenetarum dicuntur, oportuna, s. s. e. Et cor-
 rues hodie, & corrueretiam Propheta tecum nocte. &
 Dixi, Forsitan tenebrae conculcabunt me, & nox illu-
 minatio mea in delitiis meis.

Ad animorū verò cogitationes, ad contemplationes &
 sacras precationes ac gratiarū actiones priuatè incun-
 das oportunum tempus nox est à diurnis curis mente
 semota. Ideò frequens in huiusmodi actionibus, no-
 xis mentio est. vt, In die mandabit Dominus miseri-
 cordiam suam, & nocte canticum eius. &, Memor fui
 nocte nominis tui Domine, & custodiui legem tuam.

A Q V. A.

A QVÆ amaræ calamitatem significant, & ærum-
 nam maximam, s. s. e. Dominus Deus noster silere
 nos fecit, & potum dedit nobis aquam fellis.

Aqua mentientes auxiliij expectati defectum, s. s. e. Frustratio.
 Et plaga mea desperabilis renuit curari, facta est mihi Ier. 15.15.
 quasi mendacium aquarum infidelium.

Aqua super ariditatem effusæ, exspectatum, opta-
 tum, oportunumque auxilium significant, s. s. e. Ef-
 fundam aquas super sitientem, & fluenta super ari-
 dam, atque haec ratio altiorem etiam interpretationem
 requirit.

F L V V I V S.

FLUVIORVM & montium mutatio, magnam Muratio.
 rerum mutationem & renouationem ostendit & signi-
 ficat, s. s. e. Desertos faciā colles, & omne gramē eorum Inno-
 vatio.
 exsicca-

Abundātia Celeritas. exsiccabo, & ponam flumina in insulas, & stagna are-
faciam. Fluuius inundans copiam & celeritatem, aliquando etiam imperum vehementissimum signifi-
Iſai. 66.11 cat, s. s. e. Ecce ego declinabo super eam quasi fluuium pacis, & quasi torrentem inundantem gloriam gentium, quam sugetis. Et cum venerit quasi fluuius violentus, quem spiritus Domini cogit.

Vastatio. Fluminum arefactio vastationem & excisionem re-
Iſai. 44.26 fert, s. s. e. Qui dico profundo, Desolare, & flumina tua arefaciam.

MONS.

Mutatio rerum. MONTIVM mutatio, aut aliâs alteratio, magnam rerum turbationem, mutationem siue renouationem ostendit, s. s. e. Desertos faciam montes & colles, & omne gramen eorum exsiccabo, & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam. De montibus clamor audiatur longius, s. s. e. Quam pulchri super montes pedes annuntiantis & prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis salutem, & Hæc dicit Dominus, Vox in excelso audita est lamentationis luctus & fletus, Rahel plorantis filios suos.

NVBE S.

Diuinitas. NVBES inter cælum & terram medium locum sortitæ, mobiles sunt, & variarum in orbe efficientiarū administræ, sunt Dei currus, sunt aquarium grandinis & nebularum, aliarumque rerum receptacula, & velut armaria. Quam ob rem plurima in nubibus acta diuinæ & præsentiae & prouidetiae argumento sunt, s. s. e. Date gloriam Deo super Israel: magnificentia eius & virtus eius in nubibus. Ex hac autem ratione Christus Iesus diuinitatem & potestatem suam doctis in scripturarum lectione hominibus, quamvis malevolis latenter insinuabat. Et videbitis Filium hominis venientem in nubibus cæli. Eadem etiam diuinitas & dignitas Christi, tribus illis testibus est confirmata, in quorum conspectu est facta nubes lucida obumbrans eum, & vox de nube audita est, dicens: Hic est filius meus dilectus. Præterea etiam idem apud omnes vnde此 probatum est Christo in cælos ascende, & illis vi- dentibus nube suscepto.

VENTVS.

Vis magna. VENTVS validus vim magnam, insuperabilem, & vndeque plenam ostendit, s. s. e. In tempore illo dicetur populo huic Ierusalem, Ventus vrens in viis, quæ sunt in deserto, viæ filiæ populi mei, non ad ventilandum, & ad purgandum spiritus plenus ex his ve- nient mihi, &c.

IGNIS.

Offensio. Imitatio. IGNEM excitare & scintillas, hac imagine actionis, irritatio & excitatio iræ, atque offensio maxima erga aliquem, indicatur, s. s. e. Ecce vos omnes accenden- tes ignem, accincti flammis, ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis, quas succendistis. &, In igne furoris mei sufflabo in te.

Celeritas conficiendi. Ignis in spinis celerrima vis est, & citissimam con- sumptionem efficit, atque idem in translatione signifi- catur, s. s. e. Et exarserunt sicut ignis in spinis.

MARE.

Terror. MARE rugiens & sonans, terrorem incutit au- dientibus, maximè iis, quibus vel tempestatem vel inundationem minatur, s. s. e. Et sonabit super eum in die illa, sicut sonitus maris: aspiciemus in terram, & ecce tenebrae tribulationis.

METALLA.

Felicitas. METALLORVM immutatio in melius, magnæ felicitatis tempora significat, s. s. e. Pro ære adferam aurum; & pro ferro, adferam argentum; & pro lignis, æs; & pro lapidibus, ferrum.

Pervenitatis Corruptio. Argentum, æs, cuprum impura perditos mores si- militudine indicant, s. s. e. Omnes principes declinan- tes, ambulantes, fraudulenter, vt æs & ferrum vniuersi-

corrupti sunt: Defecit sufflatorum in igne, consumptum est plumbum, frustra conflavit conflator; malitia enim eorum non sunt consumptæ.

Ferrei vectes confracti expugnationem absolutam ostendunt, s. s. e. Ego ante te ibo, & gloriose terræ hu- miliabo: portas æreas conteram, & vectes ferreos con- fringam.

DE HABITV EORVM, QVÆ AD REM RUSTICAM PERTINENT.

Expugna- tio. AGRÌ neglesti & inculti bellum graue & impor- tunum, assiduum, perpetuumque arguunt, s. s. e. Nolite exire ad agros, & in via ne ambuletis, quoniam gladius inimici, pauor in circuitu.

SEMINARE, SERERE, PLANTARE.

SATIO secundum flumina fertilitatis & vbertatis magnam spem facit, s. s. e. Beati, qui seminatis, su- per omnes aquas immitentes pedem bouis & asini.

Seminare etiam ex translatione & allegoria, verbum Dei docere est, s. s. e. Exiit, qui seminat seminare se- men suum.

Est etiam largiti & benignitate vti operibus bonis exercendis, s. s. e. Qui parcè seminat, parcè & metet. Et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.

Plantare vineam & ædificare, pacis & quietis tem- pus arguit, s. s. e. Et habitabunt in ea securè, & ædifi- cabunt domos, & plantabunt vineas, & habitabunt confidenter.

ARBOR.

ARBORVM incrementa & augmenta, pacem, se- curitatem & felicia tempora significant, s. s. e. Dabo in solitudinem cedrum, & spinam, & myithum & lignum oliuæ: ponam in deserto abietem, vlmum & buxum simul, vt videant & sciant, & recognitent & intelligent pariter, quia manus Domini fecit hoc.

Arborum verò sectio exterminationem excisionem- que refert, s. s. e. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

RAMVS.

RAMIS pavimentum domus siue solum viarum stratum, diem festū, lätum & faustum significat; isque mos ab antiquis vsque temporibus institutus perdurat. Hinc illæ magnæ lætitiae, & plausus publici plena Chri- sti regis Ierosolymam ingressi suscepio, ramis arborum in via stratis, celebrata describitur.

Palmarum etiam ramos manibus circumlatos in pompa vel supplicatione, victoriæ significationem exhibuisse, antiqua etiam lectione docemur, s. s. e. Et intrauerunt in arcem tertia & vigesima die secundi mensis, anno centesimo & septuagesimo primo, cum laude & ramis palmarum, & citharis, & cinnyris, & cymbalis, & nablis, & hymnis, & canticis, quia contritus est ini- micus magnus ex Israel.

FLOS.

FLORES apparentes, vernum & serenum tempus indicant, s. s. e. Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis aduenit.

Flores etiam producti felicitatis & prosperitatis mag- nae initia similitudine quadam referunt, s. s. e. Iustus vt palma florebit. Et florebunt de ciuitate sicut foenum terra. Et in atriis domus Dei nostri florebunt. Et flo- bit & germinabit Israel.

FRVCTVS.

FRVCTVV M amplificatio felicitatem & prospe- ritatem; sic enim Deus, lignum oliuæ in solitudine à se dandum promittit.

Libera verò & exacta fructuum collectio, pacem & securitatem. vt, Ecce ego habito in Masphat, vt re- spondeam

spondeam præcepto Chaldaeorum, qui mittunt ad nos.
Vos autem colligite vindemiam, & messem, & oleum,
& condite in vasis vestris.

Vastatio.
Penuria.
Iere. 8.13.
Fructuum negatio & desiderium, vastationem, sterilitatem & penuriam commodorum omnium refert, s. s. e. Congregans congregabo eos, ait Dominus: non est via in vitibus, & non sunt fucus in ferculna: folium defluxit, & dedi iis, quæ prætergressa sunt.

A R V N D O .

Imbecillitas.
Ierai. 42.3.
A R V N D O quassata debilitatis & imbecillitatis speciem refert, s. s. e. Calatum quassatum non confringet, & linum fumigans non extinguit.

S P I N A E .

Aerumna.
Iere. 12.13.
S P I N A E pro tritico, calamitatem, infelicitatem & ærumnam maximam arguunt, s. s. f. Seminauerunt triticum, & spinas mesauerunt, hereditatem accepunt, & non eis proderit. Confundemini à fructibus vestris, propter iram furoris Domini.

Celeritas.
Vehementia.
Psal. 117.12.
In spinis ignis celerimus est, atque eiusmodi affectio vehementiam & celeritatem magnam significat, s. s. e. Exarserunt sicut ignis in spinis.

V I N E A .

Religio.
Iere. 2.20.
VINEA plantatio religionis & rempublicam à Deo institutam allegoricōs indicat, s. s. e. Ego autem plantaui te vineam electam, omne semen verum. &, Vineam de Ægypto transtulisti, eieci gentes, & planasti eam.

S T I P V L A .

Iere. 13.24.
S T I P V L A ante ventum, impetum vehementem refert, quo quis à maxima aliqua virtute impellitur, s. s. e. Et disseminabo eos quasi stipulam quæ vento raptatur in deserto.

L A C .

Fructus optimus.
Iere. 60.16.
L A C sugere, optimis rebus frui significat. Est enim lac ex tenuissimo corporis succo confectum, quod animalentes pascere, alereque potest optimè. Cuius rei similitudine scriptum est, Et suges lac gentium & mamilia regum lactaberis.

N I D V S .

Consulere rebus suis
Eze. 31.6.
N I D V M construere, arium est soboli prospiciendum. Atque ex translatione vitae & rebus familiaribus ac publicis, ex cogitatione posteritatis consulere est, s. s. e. Cumque extendisset umbram in ramis eius, fecerunt umbram omnia volatilia cæli.

V I A .

Vastatio.
Ierai. 33.8.
Iere. 6.25.
V I A infrequentes vel dissipatae, & corruptæ, loci vastationem & desolationem, aut ingens bellum arguunt, s. s. e. Dissipatae sunt viæ, cessauit transiens per semitam. Et nolite exire in agros, & in via ne ambuleatis, quoniam gladius inimici pavor in circuitu.

Lætitia. Aduentus celebris.
Ierai. 62.10.
V I A strata solemnem & celebrem aduentum indicant, atque læti temporis indicium sunt, s. s. e. Transite, transite per portas, præparate viam populo.

Suauitas vitae.
Ierai. 49.11.
V I A planæ suauem & iucundum vitæ usum difficultibus carentem ostendunt & parant: ut contrà viæ asperæ duram vitæ conditionem, difficilesque actiones significant, s. s. e. Et ponam omnes montes meos in viam, & semitæ meæ exaltabuntur.

P O R T A .

Metus. Suspicio. Securitas.
Ierai. 60.11.
V R B I S portæ clausæ suspicionem metumque ab hoste indicant: contrà verò portæ semper patentes, magna securitatis argumento sunt, s. s. e. Aperientur por-

tæ tuæ iugiter, die ac nocte non claudentur.

Præterea portarum perpetua clausura & obseratio, Desolatio Solitudo, loci vastationem & solitudinem ostendit, s. s. e. Ciuitates Austri clausæ sunt, & non est qui aperiatur.

M V R V S .

M V R V S effossio aut pertusio migrationem & fugam indicat, qualis bello victorum aut captiuorum est, s. s. e. Ante oculos eorum perfode tibi parietem, & egredieris per eum, in humeris portaberis.

H A B I T U S A N I M A N T I V M
E R G A T E R R A M .

T E R R A M lingere, humillimæ atque infimæ conditionis, & fracti animi ac seruitutis extremæ est, s. s. e. Et erunt reges nutritij tui & reginæ nutrices tuæ; vultu in terram demisso adorabunt te, & puluerem pedum tuorum lingent. Et coram illo procident Æthiopes, & inimici eius terram lingent.

In terram proiecere, diruere & vastare maxima ruina edita interpretamur, s. s. e. Proiecit Dominus in terram inclytam Israel: & non est recordatus scabelli pedum suorum, in die furoris sui. Et excutere de puluere, consurge, sede Ierusalem, solue vincula colli tui captiva filia Sion.

In terram inferiorem, siue, ut noster interpres vertit, Ignominiosus exitus. in lacum descendere, est vitam simul cum splendore & honore amittere, s. s. e. Fili hominis cane lugubre super multitudinem Ægypti, & detrahe eam ipsam & filias gentium robustarum ad terram ultimam, cum iis, qui descendunt in lacum.

P V L V I S , E T Q V A E C I R C A P V L -
V E R E M A G V N T V R .

I N puluerem dare os, est seipsum demittere, & frumento animo humillimum præbere, s. s. e. Ponet in puluere os suum, si fortè sit spes.

In puluere esse aut iacere, calamitosam & ærumnafam vitæ conditionem significat: Quoniam humiliata est in terra anima nostra, conglomeratus est in terra venter noster.

Puluem in capita coniçere, mœrentium & lugentium est: puluerem in cælum iactare, dolentium & indignè ferentium, s. s. e. Et miserunt puluerem super capita sua, & clamauerunt flentes & lugentes. Et vociferantibus eis, & projcientibus vestimenta sua, & puluerem iactantibus in aërem.

Puluem è pedibus excutere, gestus est eorum, qui communione cñm aliis detestantur, & societatem omnem sibi recisam indicant, s. s. e. In quamcunq. autē ciuitatem intraueritis, & non suscepereint vos, exeunte in plateas eius dicite: Etiam puluerem, qui adhæsit nobis de ciuitate vestra, extergerimus in vos. &, Paulus & Barnabas excusso puluere pedum suorum in Iudeos Antiochenos venerunt Iconium.

H A B I T U S E R G A A L I V M .

A M P L E X V S aut amoris & mutuae charitatis signum est, si modò rectè incatur, s. s. e. Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Et currrens Esau obuiam fratri suo, amplexatus est cum.

Aut etiam gratiam acceptationemque indicat, s. s. e. Et complexans eos, & imponens manus super eos, benedicebat eis.

INDEX CAPITVM IN HOC

LIBRO EXPOSITORVM.

A.	D.	Labi.	Querere.	R.
<i>Abscondere, Abscondi, latere.</i> 22.2.	<i>Dentes.</i>	9.2. <i>Labi.</i>	17.1. <i>Querere.</i>	22.2.
<i>Actio.</i> 22.1.	<i>Dextra.</i>	17.1. <i>Laborare.</i>	22.1. <i>Ramus.</i>	25.2.
<i>Aedificare.</i> 23.1.	<i>Digitus.</i>	17.1. <i>Lac.</i>	26.1. <i>Raucedo.</i>	17.2.
<i>Affectus corporis & animi.</i> 18.1.	<i>Delere.</i>	17.1. <i>Lachrymae.</i>	8.2. <i>Relinquere.</i>	23.1.
<i>Altitudo.</i> 24.1.	<i>Dormire.</i>	22.1. <i>Laudate, Laus, beatificatio.</i>	12.2. <i>Ibidem.</i>	10.1.
<i>Anamantium habitus.</i> 23.2.	<i>Dorsum.</i>	17.1. <i>Latitia, exultatio.</i>	22.1. <i>Respicere.</i>	17.2.
<i>Aqua.</i> 24.2.	<i>Draco.</i>	17.2. <i>Ligare.</i>	23.2. <i>Ridere.</i>	
<i>Arbor.</i> 25.2.	<i>Ducere.</i>	23.2. <i>Lingua.</i>	9.2. <i>Saccus.</i>	19.1.
<i>Arundo.</i> 26.1.		23.1. <i>Lugere.</i>	17.2. <i>Sacerdos.</i>	23.1.
<i>Ascendere.</i> 10.1.	<i>Effundere vel diffundere.</i>	22.2. <i>Lumbi.</i>	<i>Ibidem,</i> <i>Sanguis.</i>	15.1.
<i>Afinus.</i> 23.2.	<i>Equo sedere.</i>	10.1. <i>Manus.</i>	11.2. <i>Scribere.</i>	23.1.
<i>Anis.</i> 23.2.	<i>Efurire.</i>	18.1. <i>Mare.</i>	25.1. <i>Sceptrum.</i>	20.2.
<i>Auris.</i> 8.1.		22.2. <i>Metalla.</i>	<i>Ibidem.</i> <i>Sedere.</i>	15.2.
B.	F.	12.1. <i>Molare.</i>	22.1. <i>Seminare, Serere, Plantare.</i>	25.2.
<i>Barba.</i> 9.2.	<i>Facies tota.</i>	18.1. <i>Mons.</i>	25.1. <i>Senes.</i>	18.2.
<i>Bos.</i> 23.2.	<i>Femur.</i>	23.2. <i>Mors.</i>	22.1. <i>Sibilare.</i>	17.2.
<i>Brachia.</i> 11.1.	<i>Fera.</i>	22.2. <i>Motus.</i>	10.2. <i>Silere.</i>	
C.	<i>Ferire.</i>	12.1. <i>Murus.</i>	26.2. <i>Sinistra.</i>	17.1.
<i>Cadere.</i> 17.1.	<i>Flere, Fletus, Planctus.</i>		<i>Sitire.</i>	18.1.
<i>Canis.</i> 23.2.	<i>Flos.</i>	25.2. <i>Obstupescere.</i>	18.1. <i>Tentorium.</i>	12.1.
<i>Cantus, Canere.</i> 12.2.	<i>Fluuius.</i>	18.1. <i>Oculi.</i>	9.1. <i>Tergum.</i>	17.1.
<i>Capillus.</i> 8.1.	<i>Fremitus.</i>	20.2. <i>Os.</i>	9.2. <i>Terra.</i>	24.1.
<i>Capitui.</i> 23.1.	<i>Frons.</i>	12.1. <i>Osculum.</i>	18.2. <i>Tremor.</i>	26.1.
<i>Caput.</i> 7.1.	<i>Fructus.</i>	25.2. <i>Offa.</i>	12.1. <i>Tuba.</i>	
<i>Caro.</i> 18.2.	<i>Gemitus.</i>	12.1. <i>Parturire.</i>	T. <i>Ventus.</i>	25.1.
<i>Calum.</i> 23.2.	<i>Genu flexio.</i>	15.1. <i>Pectus.</i>	11.2. <i>Vesper.</i>	24.2.
<i>Ceruix.</i> 7.2.	<i>Genua.</i>	18.1. <i>Pedes.</i>	18.1. <i>Vestis.</i>	19.2.
<i>Clamor.</i> 12.1.	<i>Gladius.</i>	20.2. <i>Pellis.</i>	18.2. <i>Vestitus.</i>	18.2.
<i>Collum.</i> 11.1.		15.2. <i>Porta.</i>	26.1. <i>Vexillum vel signum.</i>	20.2.
<i>Color.</i> 18.2.	H. <i>Habitus animalium erga terram.</i> 26.2.	22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>	18.2. <i>Via.</i>	26.1.
<i>Coluber.</i> 23.2.	<i>Habitus erga alium.</i>	22.1. <i>Pudefieri.</i>	12.1. <i>Ibidem.</i>	
<i>Conculcare.</i> 22.2.	<i>Horrere.</i>	23.1. <i>Pueri.</i>	20.2. <i>Vnatio.</i>	20.2.
<i>Conditionum habitus.</i> 23.1.	<i>Humerus.</i>	22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>	17.1. <i>Vox.</i>	17.1.
<i>Cor.</i> 18.2.		9.2. <i>Parturire.</i>	26.2. <i>Vultus.</i>	10.2.
<i>Cornu.</i> 8.1.	J. <i>Facere.</i>	15.1. <i>Peccatum.</i>		
<i>Cornu sonare.</i> 22.1.	<i>Ignis.</i>	18.1. <i>Pedes.</i>		
<i>Corona.</i> 20.2.	<i>Inclinare.</i>	25.1. <i>Pellis.</i>		
<i>Cura.</i> 17.1.	<i>Insufflare.</i>	15.2. <i>Porta.</i>		
<i>Crus.</i> 12.1.	<i>Inuolue.</i>	22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
<i>Cubitus.</i> 11.2.	<i>Iuuentus.</i>	22.1. <i>Pudefieri.</i>		
<i>Currere.</i> 10.2.		23.1. <i>Pueri.</i>		
<i>Cutatio & sanatio.</i> 22.2.	<i>Labia.</i>	22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, Viscera.</i>		
		22.1. <i>Pudefieri.</i>		
		23.1. <i>Pueri.</i>		
		22.2. <i>Puluis & qua circa puluerem aguntur.</i>		
		9.2. <i>Parturire.</i>		
		15.1. <i>Peccatum.</i>		
		18.1. <i>Pedes.</i>		
		25.1. <i>Pellis.</i>		
		15.2. <i>Porta.</i>		
		22.2. <i>Præcordia, V</i>		

Dignitas.	10.2. & 16.1. & 20.2.	Ignominiosus exitus.	26.2.	Monere.	8.1.	Res inopinata & magna.	18.1.
Dies.	24.2.	Imbecillitas.	15.1. & 26.1.	Munerū oblatio.	12.1.	Res chara.	23.1.
Diffamatio.	22.1.	Immoratio.	11.2.	Mutatio rerū.	25.1.	Restitutio.	22.2. (18.1.)
Difficultas.	18.1. & 18.2. & 22.1.	Impatientia.	9.2.	N.		Reuerentia.	10.1. & 13.2. & 16.1.
Diligentia.	16.2. & 23.1.	Impedimentum.	22.1. & 18.2.	Negatio.	10.1.	Renovatio.	17.1.
Direptio.	11.2.	Impersuabilitas.	8.1.	Neglectus.	12.1. & 22.2.	Robur.	11.2. & 17.2. & 18.1.
Disciplina.	23.1.	Impotentia animi.	9.2.	Negligentia.	12.1. & 17.2. &	Sacerdotalis dignitas.	20.2.
Discrimen.	18.2.	Improbus.	23.2.	Nequitia.	8.2.	Sacrificantes.	12.2.
Dissimulare.	8.2.	Impudentia.	7.2. & 15.1. & 18.2.	Noua & subita letitia.	8.2.	Salutatio.	9.2.
Dissuetudo.	20.1.	Impuritas.	18.1. & 19.1.	O.		Sanitas.	19.2.
Divinitas.	25.1.	Inconstantia.	18.2.	Obedientia.	7.2. & 11.1. & 18.2.	Sanitas mentū.	20.1.
Divitiae.	19.1.	Indicatio.	12.1.	Oblatio.	12.1.	Secretum.	9.1.
Docens.	16.1.	Indignatio.	8.1. & 9.2. & 15.2.	Oblivio.	17.2.	Securitas.	15.2. & 17.1. & 21.1.
Doctrina.	23.1.	& 18.2. & 20.1. & 24.1. &	Obsequium.	Ibidem.	23.1. & 23.1. & 24.1. & 25.1.		
Dolor.	8.1. & 10.2. & 17.1. &	26.2.	Observantia.	10.2. & 12.1. &	Sepositio.	22.2.	
	17.2. & 18.1. & 18.2. & 19.1.	Indignatio Dei.	24.1.	16.2. & 23.1.	Seruitus.	7.1. & 11.1. & 15.2.	
Dolor vehementes.	12.2. & 17.2.	Infirmitudo.	17.2. & 18.1.	Observatio maxima.	20.1.	17.2. & 18.2. & 15.1. & 26.2.	
Dolor vehementissimus.	8.2.	Ingenuitas.	7.2. & 11.1.	Occidi.	17.1.	Silentium.	9.2. & 17.1.
Dolor grauissimus animi.	12.2.	Inimicitia.	9.1.	Offendiculū.	24.2.	Silere.	17.2.
Dolor animi impatientia.	20.1.	Innocentia.	12.1. & 19.2.	Offensio.	25.1.	Societas.	12.1. & 17.1.
Domatio.	9.1.	Inopia.	19.2.	Onus.	11.1.	Sollicitudo.	16.2.
E.		Innuatio.	24.2.	Opera.	17.1.	Solitudo.	Ibidem.
Ebrietas.	20.2.	Inquietudo.	9.1.	Opitulatio.	12.1.	Speculator.	23.2. Spes.
Efficacitas.	12.2.	Infanția.	19.2. & 22.1.	Oppressio.	18.2. & 21.1. & 22.1.		
Egestas.	19.1.	Insidiae.	22.2.	Opulenta.	19.2.	Spoliatio.	22.1.
Aegritudo.	10.2.	Insolentia.	11.1. Instantia.	Oratio.	8.2. & 12.1. & 12.2. &		
Eloquio.	9.1.	Insultatio.	7.2. & 9.1. & 9.2. &	15.2. & 18.1.	15.1.		
Erubescientia.	11.2.	Intentio.	17.2. & 18.1. & 18.2.	Oratio vehementes & affectuosa.	15.2.		
Aerumna.	24.1. & 24.2.	Ibidem.	8.2. & 10.1. & 10.2.	Otium.	12.1.	Studium.	10.1. & 12.1. & 13.2.
Aestus.	24.2.		& 12.2. & 17.1.	P.		& 16.2. 17.1. & 20.1. & 24.2.	
Euangelizare.	25.2.	Interfectio.	21.1.	Pacificatio.	11.2.	Stulte agere.	8.2.
Examen.	17.1.	Inuidia.	18.2.	Pactio.	12.2.	Stultitia.	17.1.
Excommunicatio.	26.2.	Inuidentia.	9.1. & 9.2.	Patientia.	17.2. & 18.2.	Subiectio.	15.1. & 18.1.
Exercitatio feritatis.	24.2.	Inuitus.	21.1.	Pauor.	12.2.	Subleuatio.	17.1.
Exhortatio.	12.1. & 17.1. & 17.2.	Inutilis res.	24.1. (& 18.1.	Paupertas.	19.1. & 20.2.	Superbia.	7.1. & 8.1. & 10.1.
Expeditio.	20.1. & 20.2.	Irrisio.	7.2. & 9.1. & 9.2. & 17.2.	Pax.	16.1. & 24.1. & 25.2.	Supplicatio.	15.1. & 16.1. & 17.1.
Explosio.	12.1.	Irritatio.	25.1.	Peccata.	22.1.	18.1. & 18.2. & 19.1. & 21.2.	
Expugnatio.	25.2.	Irritum consilium vel votum.	18.2.	Penitentia.	15.1. & 18.2. & 19.1.	Sauuitas vita.	26.1.
Exterminatio.		Iter longum.	18.1.	Penitentia sera.	21.1. & 16.1.	Susceptio.	12.2.
F.		Iucundum tempus.	25.2.	Poenitudo.	17.1.	Suspicio.	18.2. & 26.1.
Fallere.	22.2.	Iufiurandum.	11.2. & 12.1.	Penuria.	26.1.	T.	
Familiaritas.	10.2.	L.	(18.1.	Percussio.	11.2.	Tacere.	17.2.
Fastidire.	8.2.	Labor.	7.1. & 10.2. & 11.1. &	Periculum.	17.1.	Temeritas.	18.1.
Fatigatio.	18.1.	Lamentatio.	11.2. & 17.2.	Pertinacia.	18.2.	Terror.	20.2. & 23.2. & 24.1.
Fœdus.	12.1.	Languor.	12.2. & 16.1. & 17.2.	Perturbatio.	8.1. & 18.1. & 18.2.	& 25.1. (18.2. & 23.2.	
Felicitas.	18.2. & 21.2. & 23.1.	Lafitudo.	15.1. Laudatio.	22.1. & 23.2.	Timor.	8.1. & 10.2. & 12.2. &	
	& 25.1. & 25.2.	Lenitas.	9.1.	Persona.	20.1. Petitio.	Titubatio.	18.1.
Fertilitas.	23.2. & 25.2.	Letitia.	7.1. & 9.1. & 21.2.	Peruersitas.	25.1.	Tolerantia.	17.2.
Festum.	25.2.	& 24.1. & 25.2. & 26.1.	25.1.	Pigritia.	12.2. & 20.1.	Tranquillitas.	16.1.
Fidei iusso.	12.2.	Letitia publica.	17.1. & 24.1.	Plausus.	12.2. & 20.1.	Trāquillitas lōgeua vita.	18.2. 23.1.
Fortitudo.	11.1.	Libertas.	11.1.	Porrectio.	17.1.	Tremor.	10.1.
Fructus optimus.	26.1.	Luētus.	7.1. & 9.2. & 10.1. &	Postulatio.	15.1. & 16.2.	Tristitia expulſio.	21.2.
Frustratio.	24.2.	21.2. & 26.2.	11.2. & 26.2.	Potentia.	11.1. & 17.1.	Triumphus.	11.1.
Fuga.	17.1. & 17.2. & 26.2.	Luētus miserabilis.	8.2.	Potestas.	12.2.	Tumultus.	20.1.
Fuga præcep.	20.1.	Lux magna.	24.2.	Preces.	24.2. Prædicatio.	Turbatio.	10.2.
Fuga impotens.	19.2.	M.		Pressura.	24.1.	Turbatio Reipublica.	23.1.
G.		Magnitudo animi.	18.2.	Probatio.	17.1.	V.	(& 26.2.
Gaudium.	17.2.	Maiestas.	19.1.	Productio.	17.1.	Vastatio.	23.2. & 24.1. & 25.1.
Gloria.	19.1. & 20.2.	Malitia.	8.2. & 17.1.	Prompitudo.	11.2. & 17.2.	Vehementia.	26.1.
Gratia.	10.1. & 26.2.	Mane.	24.2.	Prospexitas.	25.2.	Venia.	22.2. Ver.
Gratia diuina.	21.2.	Manifestatio.	8.2.	Prostifutio.	20.2.	Verba facere.	15.2.
Gratiarum actio.	9.1. & 15.1.	Maxima felicitas.	24.1.	Prouidentia.	10.1.	Verecundia.	10.1. & 17.2.
Gratitudo.	10.1.	Medicamentum.	20.2.	Publica penitentia.	19.1.	Via ad Israeliſ regionem.	26.1.
Gratulatio.	12.1. & 17.1. & 21.2.	Meditatio.	8.2. & 24.2.	Publieitas.	10.2.	Vices.	16.1.
Grauiſ conditio..	17.2.	Memoria.	11.2.	Pudeſatio.	9.2.	Victoria.	8.1. & 15.1. & 17.1.
H.		Mæror.	10.2. & 16.1.	Pudor.	7.1. & 7.2. & 10.1. & 10.2.	& 20.2. & 26.2.	
Homicidium impunitum.	15.1.	Mæror grauiſ.	15.1.	Puluis.	7.1.	Vigilantia.	8.2. & 20.1.
Honor.	15.2. & 16.1.	& 18.2. & 19.1. & 21.1.		Punitio.	11.2.	Vinci.	17.1. & 23.1.
Horridus cultus.	18.1.	Mæritudo.	19.2. (18.1. 26.1.	Puritas.	19.1.	Virtutis communicatio.	22.2.
Hostes.	23.2.	Meius.	15.1. & 16.2. & 17.2. &	Q.	16.1. & 24.2.	Vis.	11.2. & 17.2.
Hostiſ cruentus.	Ibidem.	Migratio.	17.2. & 23.1. & 26.2.	R.		Vis magna.	25.1.
Humiliatio.	7.1. & 22.2.	Ministerium.	15.2.	Recreatio.	18.1. & 24.2.	Vita longa.	20.2.
Hypocrisij.	10.2.	Miseria.	7.1. & 10.2. & 12.2. &	Redargutio.	18.2.	Vitatio.	16.2. & 23.2.
Jactatio.	9.2.	17.1. & 18.2. & 19.2. & 21.1.		Regia dignitas.	20.2.	Vitia.	24.2.
Iaculatio.	11.2.	& 24.2. & 26.2.		Reipublica & religionis euerſio.	19.2.	Vito.	18.2. & 20.2. & 24.1.
Ieiunium.	7.1.	Misericordia.	17.1. & 18.2.	Religio.	26.1.	Vocatio.	11.2.
Ignorantia crassa.	8.2.	Modestia.	8.2. & 16.2.	Remissio.	12.1. & 22.2.	Voluptas.	20.2.
Ignominia.	20.1.	Moleſtia.	22.1.	Renuere.	12.1.	Voluntas.	12.1.
	Ignoratio.	Ibid.				Voluntas & studium.	8.2.
						Vulnera.	20.1.

Liber inscriptus Ieremias sive de Actione, à doctissimo D. Doctore Benedicto Aria Montano conscriptus, nihil continet quod bonos mores, aut sanam doctrinam offendat: sed utilis, & multorum manibus ferendus erit. Ita attestor Reinerus Brakel S. Theolog. Licentiatus, Cathedralis Ecclesiae D. Mariæ virginis Antwerpianæ Canonicus, & inter Censores librorum Ecclesiastica, & Regia auctoritate Antwerpianæ constitutos infirmus.